

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra českého jazyka

FORMY OSLOVOVÁNÍ V TV

**FORMS OF ADDRESSING IN CZECH TV
SHOWS**

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Milada Hirschová, DSc.

Autorka DP: Kateřina Škodová

Bydliště: Řehníkova 2172, 253 01 Hostivice

Obor studia: Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro ZŠ a SŠ německý jazyk – český jazyk

Typ studia: prezenční

Rok dokončení DP: 2013

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

Prohlašuji, že odevzdaná elektronická verze DP je identická s její tištěnou podobou.

Liberec

03.12.2013

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování:

Děkuji za vlídné vedení práce paní doc. PhDr. Miladě Hirschové, DSc., s jejíž pomocí jsem získala odborné poznatky pro zpracování tohoto tématu. Srdečné díky patří také všem, kteří mě při studiu a tvorbě diplomové práce podporovali, zejména mé rodině a blízkým.

Obsah

Úvod	1
1 Masová komunikace	2
1.1 Specifika komunikačních situací v masové komunikaci.....	2
1.2 Komunikační situace jako filtr pro volbu oslovení	5
2 Definice oslovení.....	6
3 Oslovení.....	12
3.1 Funkce oslovení.....	14
3.2 Oslovení a sociální deixe.....	16
3.3 Oslovení v užším a širším smyslu	18
4 Analýza televizních pořadů	20
4.1 Televizní pořady typu talk-show obecně.....	20
4.2 Tvorba protokolů	24
4.3 Výběr materiálu a způsob zpracování	27
4.4 Charakteristika jednotlivých pořadů	28
4.5 Analýza protokolů	31
4.5.1 Drzá Diana	34
4.5.2 Krásný ztráty	38
4.5.3 Máte slovo.....	40
4.5.4 Medúza.....	43
4.5.5 Na plovárně.....	44
4.5.6 Otázky Václava Moravce.....	46
4.5.7 Sama doma.....	48
4.5.8 Všechnopárty	50
4.5.9 Zóna IN 5Angels.....	52
4.6 Vyhodnocení protokolů	55
Závěr práce	61
Seznam literatury.....	62
Resumé	64

Seznam příloh

1. Protokol analýzy oslovení	
2. Protokol analýzy oslovení	
3. Protokol analýzy oslovení	
4. Protokol analýzy oslovení	
5. Protokol analýzy oslovení	
6. Protokol analýzy oslovení	
7. Protokol analýzy oslovení	
8. Protokol analýzy oslovení	
9. Protokol analýzy oslovení	
10. Protokol analýzy oslovení	
11. Protokol analýzy oslovení	
12. Protokol analýzy oslovení	
13. Protokol analýzy oslovení	
14. Protokol analýzy oslovení	
15. Protokol analýzy oslovení	
16. Protokol analýzy oslovení	
17. Protokol analýzy oslovení	
18. Protokol analýzy oslovení	
19. Protokol analýzy oslovení	
20. Protokol analýzy oslovení	
21. Protokol analýzy oslovení	
22. Protokol analýzy oslovení	
23. Protokol analýzy oslovení	
24. Protokol analýzy oslovení	
25. Protokol analýzy oslovení	
26. Protokol analýzy oslovení	
27. Protokol analýzy oslovení	
28. Protokol analýzy oslovení	
29. Protokol analýzy oslovení	
30. Protokol analýzy oslovení	
31. Protokol analýzy oslovení	
32. Protokol analýzy oslovení	

33. Protokol analýzy oslovení	
34. Protokol analýzy oslovení	
35. Protokol analýzy oslovení	
36. Protokol analýzy oslovení	
37. Protokol analýzy oslovení	
38. Protokol analýzy oslovení	
39. Protokol analýzy oslovení	
40. Protokol analýzy oslovení	
41. Protokol analýzy oslovení	
42. Protokol analýzy oslovení	
43. Protokol analýzy oslovení	
44. Protokol analýzy oslovení	
45. Protokol analýzy oslovení	
46. Protokol analýzy oslovení	
47. Protokol analýzy oslovení	
48. Protokol analýzy oslovení	
49. Protokol analýzy oslovení	
50. Protokol analýzy oslovení	
51. Protokol analýzy oslovení	
52. Protokol analýzy oslovení	
53. Protokol analýzy oslovení	
54. Protokol analýzy oslovení	
Transkripční značky	

Úvod

Cílem této práce je zmapovat a analyzovat oslovení v televizních pořadech typu talk show. Oslovení je specifický jazykový jev, v němž se prolínají pragmalingvistické faktory související především s tzv. sociální deixí, se zdvořilostí a s řečovou etiketou. Protože vliv televize na uživatele jazyka je značný, oslovení v televizi do velké míry ovlivňuje jazykovou praxi, přenáší se do situací v komunikaci interpersonální. Abychom postihli co nejširší spektrum variací oslovení, vybrali jsme pořady velmi odlišných typů - od politických diskusí přes typická interview až k programům čistě zábavným. Jisté omezení bylo dáno veřejnou dostupností záznamů (na internetu), proto si práce nečiní nároky na úplnost.

Nejprve se zabýváme problematikou masové komunikace a oslovení v teoretické rovině. Masová komunikace je v současnosti oblíbeným tématem lingvisticky zaměřených příspěvků a bývá zdrojem pro množství konverzačních analýz. Naopak problematikou oslovení se autoři lingvistických příruček a článků příliš nezabývají.

Po teoreticky zpracovaných tématech v první až třetí kapitole následují spíše prakticky orientované části práce pojednávající blíže o talk show, týkající se rozboru konkrétních televizních pořadů a jednotlivých dílů, ve kterých pozorujeme formy oslovení účastníků televizních relací. K záznamu údajů z jednotlivých dílů pořadů slouží přehledné protokoly, které jsou obsaženy v příloze. V závěrečné části jsou vyhodnoceny záznamové archy o výskytu různých forem oslovení v televizních pořadech a shrnuty výsledky celé práce.

1 Masová komunikace

Masová komunikace se za své poměrně krátké historie výrazně změnila. Pro jazykové uvolnění diskurzů (včetně mediálních), které je patrné v oslabování oficiálnosti, autoritativnosti a formálnosti a naopak v příklonu k neoficiálnosti, neformálnosti a spontánnosti, užívá S. Čmejková označení konverzacionalizace či dialogičnost českých médií, tedy zmnožení neformálních a neoficiálních dialogů či konverzací v médiích. Jak ve svém článku píše, jde o snahu oslabit dojem institucionální autoritativnosti, eliminovat znaky nadřazenosti a nahradit ji přívětivostí a vlídností, tak aby si média získala co největší přízeň publika, např. *Jsme tu pro vás. Přejeme Vám pohodový večer.* atd.¹ Navození přirozeného, vlídného, přátelského prostředí a prostupování privátní sféry do veřejné má vytvořit iluzi bližšího vztahu mezi divákem a médiem a získat tak divákovy sympatie a větší vliv. K tomu užívají vynalézaví tvůrci nejrůznější prostředky jazykové (nespisovnost, kontaktné prostředky, adresnost, nadužívání přivlastňovacích zájmen, nižší stylový rejstřík lexikální, morfologický i syntaktický), snaží se upoutat privátními tématy a někdy uzpůsobí i vysílací prostředí tak, aby bylo adresátům blízké. Způsob oslovení publika jako masy, ale zároveň zdánlivé oslovení každého zvlášť (jednotlivě, osobně) označujeme jako individualizované oslovení adresáta nebo jako tzv. syntetickou personalizaci.

Pro označení komunikace moderátora s hostem není zaveden jeden termín, setkáme se s pojmy jako konverzace, rozhovor, interview, talk show či chat apod., jejichž společným hlavním smyslem se stává především sociální setkání mající ritualizovaný charakter, který zahrnuje i publikum.

V angličtině užívané termíny infotainment (informace a zábava), confrontainment (konfrontace a pobavení), emotainment (emoce a pobavení) vyjadřují křížení zábavné funkce s dalšími hodnotami. „Když lidé usedají ve stejnou dobu k televizním obrazovkám, aby sledovali konkrétní pořad, účastní se určitého rituálu a v jeho působnosti si vytvářejí hodnotové soudy. Oceňují interakci moderátora nebo moderátorky s hostem, schopnost tázat se a odpovídat, pohotově a vtipně reagovat, zaujmout, naladit, potěšit. Sledovanost těchto pořadů svědčí o tom, že stoupá prestiž spontánní řeči, s její bezprostředností, živostí a vřelostí, a divácká přízeň věnovaná pořadům předvádějícím konverzační mistrovství zpětně tuto prestiž podporuje.“²

¹ ČMEJRKOVÁ, S. Jazyk médií a jeho konverzacionalizace. In: *Jazykovědné aktuality* 45, 2008, s. 89.

² ČMEJRKOVÁ, S. Jazyk médií a jeho konverzacionalizace. In: *Jazykovědné aktuality* 45, 2008, s. 92.

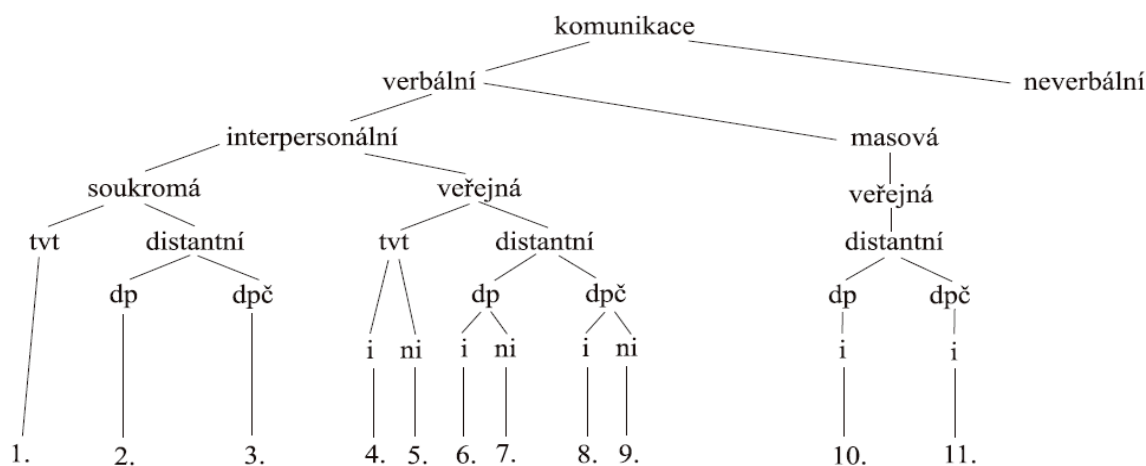
V masové komunikaci může být typ oslovení odstupňován, od neutrálního (vážení posluchači, vážení diváci) až po záměrně vytvořené, nestandardní oslovení na specifickou skupinu adresátů (óčkaři). Opakované oslovování komunikačních partnerů v průběhu konverzace funguje jako potvrzování správné identifikace a udržování a potvrzování typu kontaktu, může být také součástí strategie (vyjadřování pozitivního vztahu pomocí zdvořilostí, lichocení). Oslovení se liší lexikálním obsazením a formou, v některých případech je nejen konvencionalizováno, ale i institucionálně stanoveno (armáda, diplomatický protokol) a má povahu závazné normy. Součástí oslovování existuje (v češtině a jazycích, které je rozlišují) volba mezi tzv. tykáním nebo vykáním (jež se reflektuje jednak na formě predikátů, jednak na příznakovém užití indexových výrazů *ty* nebo *vy*).³

„Analýze různých typů mediálních dialogických pořadů se česká lingvistika věnuje od počátku 90. let, kdy se tyto pořady v rozhlasu i televizi začaly postupně rozšiřovat a profilovat. Analýzy měly jednak charakter sond do obecné teorie dialogu, jež byly motivovány jednak domácími tradicemi ve výzkumu dialogu, na jejichž počátku byly statě Jana Mukařovského, jednak vzestupem světového zájmu o tento žánr a zapojením českých lingvistů do aktivit mezinárodního výzkumu.“⁴

1.1 Specifika komunikačních situací v masové komunikaci

Hirschová ve svém příspěvku podala přehled komunikačních situací (dále KS, viz schéma níže), do něhož zařadila i komunikaci masovou.

Rozčlenění komunikačních situací:



Použité zkratky: tvt – tváří v tvář, dp – distance prostorová, dpč – distance prostorová a časová, i – institucionální, ni – neinstitucionální

„Termínem komunikační situace (KS) se standardně označují okolnosti, za nichž se odehrává řečová činnost (komunikace, řečové jednání) a které tuto činnost spoluvytvářejí a ovlivňují. Komunikační událost (KU) lze chápat buďto jako ucelenou komunikační výměnu (ve smyslu „stimul“ – „reakce“ – „reakce na reakci“), kdy KS takové události zůstává relativně stabilní, odpovídá výchozí konstelaci, nebo jako sled partikulárních kroků (individuálních řečových aktů), které postupně vytvářejí vždy nový kontext, a tedy i novou, modifikovanou KS.“⁵

„Pravidelně se při charakterizaci KS vybírá z dvojic rysů, jejichž vzájemné vztahy však nabízejí více možností hierarchizace: (komunikace) „interpersonální – masová“; „verbální – neverbální“; „veřejná – soukromá“, „institucionální – neinstitucionální“; „psaná – mluvená“, „ v jednom kódu (jazyce) – více než v jednom kódu“ (vícejazyčná nebo obsahující neverbální prvky) aj., bere se v úvahu prostředí, v němž ke komunikaci dochází (zde jde především o možnost výskytu šumů), prostorové a časové okolnosti komunikace („tváří v tvář“ – „distantní“). Uvedené rysy je vhodné chápat jako krajní body, charakteristiky jednotlivých KS jsou umístěny na ose mezi nimi. V neposlední řadě je KS charakterizována osobami komunikantů, jejich rolemi a vzájemnými vztahy v dané KU, tedy např. jejich věkem, vzděláním, pohlavím, sociálním postavením, pozicí v relevantní instituci apod. Mezi komunikanty se v jednotlivých KS konstituují proměnlivé hierarchické vztahy, v nichž postojově-hodnotící aspekt podléhá častým změnám. Dalším diferenciativním prvkem KS je užívání – neužívání zprostředkujících technických zařízení (telefon, fax, e-mail aj.), mezi nimi pak z toho hlediska, zda umožňují komunikaci mluvenou (vnímanou auditivně), nebo psanou (vnímanou vizuálně). Výchozím bodem charakterizace KS je nejčastěji rozlišení komunikace masové a interpersonální, které pak podmiňuje výskyt dalších rysů. Rozlišení veřejné vs. soukromé komunikační interakce připadá v úvahu jen u komunikace interpersonální (masová komunikace je veřejná vždy), naopak kombinování verbální a neverbální komunikace (tón hlasu, intonace, gesta, body language, užití grafických a obrazových materiálů) se objevuje téměř ve všech situacích, má však jinou podobu u soukromého rozhovoru tváří v tvář, telefonického rozhovoru, emailu, televizního interview atd. Pro masovou komunikaci je vždy charakteristická prostorová, často i temporální distance (využití záznamů). Dalším určujícím rysem masové komunikace je v důsledku této distance anonymní adresát, definovaný pouze obecnými

5 HIRSCHOVÁ, M. Sociální deixe a komunikační situace. *Sborník prací FF MU, Linguistica Brunensia*, Brno: MU, 2006, s. 170.

rysy jako tzv. cílová skupina. Vertikální (rozhodující jsou vyšší rysy KS) dimenze sociální distance, tj. rovnost vs. nerovnost účastníků komunikace, nemá povahu polární, nýbrž u něj lze počítat přinejmenším se třemi schematickými variantami: a/ Mluvčí (Ml) je nadřazen adresátovi (Ad), b/ Ml a Ad jsou si rovni, c/ Ad je nadřazen Ml. (Reálné uplatnění tohoto rysu závisí na rysech KS hierarchicky vyšších – např. osoba ve věku 25 let je obecně společensky v podřízené pozici vůči osobě o 40 let starší, tato konstelace však primárně platí pouze u KS soukromých.⁶

1.2 Komunikační situace jako filtr pro volbu oslovení

Z přehledu KS ve variantách a/, b/, c/ (viz výše) a typů sociální deixe (SD) byly vybrány jen KS týkající se masové komunikace (charakterizovány jsou primárně nekompatibilním rysem, při jejich užití vzniká příznakový komunikát).

V dalším textu užíváme označení de/honorifika. Honorifikum vyjadřuje určitý stupeň zdvořilosti, respektu a úcty k sociálnímu postavení oslovených apod. Dehonorifikační je oslovení, jehož funkce je právě opačná – má za cíl adresátovu pozici snížit nebo ho přímo urazit.

„KS 5: interpersonální, veřejná, tváří v tvář, neinstitucionální

a/ Moderátor pódiové diskuse vůči jejím účastníkům, moderátor debaty na konferenci: Vyloučena dehonorifika.

b/ Účastníci pódiové diskuse nebo debaty mezi sebou: Vyloučena osobní jména, vyloučeno tykání.

c/ Účastníci diskuse vůči moderátorovi: Vyloučena osobní jména, vyloučeno tykání.

KS 10: masová, veřejná, distantní s distancí prostorovou, institucionální

Protože Ad je anonymní, nelze o stanovení vztahu a/, b/, c/ uvažovat, formálně existuje pouze c/.

Vyloučena jsou pouze dehonorifika.

⁶ HIRSCHOVÁ, M. Sociální deixe a komunikační situace. *Sborník prací FF MU, Linguistica Brunesia*, Brno: MU, 2006, s. 173.

KS 11: masová, veřejná, distantní s distancí prostorovou i časovou, institucionální. Jako KS 10.⁷ Jde o předpokládané, teoretické varianty oslovení, ale v běžné praxi nelze nic bezpečně vyloučit.

2 Definice oslovení

S pojmem oslovení či oslovování se setkáme v nejrůznějších kontextech jak v běžné komunikaci, tak i v textech odborných. V gramatických pojednáních se zpravidla neobjevuje jako samostatný pojem, protože jde o funkci (pragmatické užití) určitých jazykových forem a výrazů. V mluvnicích češtiny se zmiňuje v souvislosti s vokativem, v Encyklopedickém slovníku češtiny rovněž v souvislosti s řečovou etiketou. Právě proto je nezbytné, abychom si pro potřeby naší práce ujasnili význam a rozsah tohoto pojmu, začneme tedy chronologickým přehledem.

Lingvistický slovník (1. vyd. 1993)

„Oslovení je výzva směrem k percipientovi, kterou se navazuje komunikace. Patří do oblasti komunikativní jazykové funkce jako kontaktní znak mezi odesílatelem a příjemcem. Jádrem oslovení je pojmenování percipienta vlastním jménem, přezdívkou nebo deiktickým slovem. Způsob pojmenování závisí na vzájemném vztahu mluvčích (produktora a percipienta).“⁸ Mistrík zde zmiňuje pragmatickou stránku oslovení a připomíná jeho základní funkci, podrobněji se k tématu vyjádřil v následujícím úryvku z Encyklopedie jazykovědy.

Encyklopédia jazykovedy (1. vyd. 1993)

„Oslovení je výzva směrem k percipientovi, se kterým navazujeme komunikaci. Oslovení se vyskytuje v mluvených projevech (se zřetelem na proxemiku mezi partnery), ale i v písemných projevech (v soukromých i úředních písemnostech). Problematika oslovení v mluvené komunikaci je náročnější než v písemné. V mluvené komunikaci je rozhodující nejen jazykově-stylistická forma, ale i její ústní realizace, spojená s mnohými faktory jako je prostředí, kontakt spojený s proxemikou, s plastikou (pohyby) těla, gestikulací, mimikou, reakcemi partnera, zatímco při písemném oslovení zmíněné faktory dané situací a prostředím odpadají. V obou případech je však společný moment, který je daný vztahem

⁷ HIRSCHOVÁ, M. Sociální deixe a komunikační situace. Sborník prací FF MU, Linguistica Brunensia, Brno: MU, 2006, s. 179–180.

⁸ MISTRÍK, J. *Lingvistický slovník*. 1. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladatel'stvo, 2002, s. 127.

mezi komunikanty (soukromý nebo oficiální dialog). Oslovení jako specifický prostředek stylistiky řeči vždy znamená přiblížení emitenta⁹ k percipientovi. Přiblížení může mít pozitivní, ale i negativní charakter. Ve smyslu toho se realizuje výběr výrazových prostředků (eufemizmy, deminutiva, meliorativa, dysfemizmy apod.). Stylistika oslovení je nejsilnější signál, kterým se upravuje dialog.¹⁰

Příruční mluvnice češtiny (1. vyd. 1995)

Pod heslo akceptabilita (přijatelnost textu pro adresáta) řadí Nekula v Příruční mluvnici češtiny (PMČ) prostředky komunikačního souladu a prostředky kontaktní, mezi které patří například pozdrav, tykání a vykání, a mimo jiné i oslovení.

„Oslovení známé nebo neznámé osoby (zvláště na počátku, ale také v průběhu textu). Jeho podoba se řídí potřebou signalizovat zdvořilost, sympatie nebo důvěrnost, nebo naopak nadřazenost a odstup, popř. pohrdání u nadávek.“¹¹ Dále je heslo rozděleno na oslovení známé osoby (tykání: milenci, rodiče, dospělí k dětem atd.) a oslovení neznámé osoby (vykání).

Ke způsobům oslovování v mluvených projevech

„Mluvčí se snaží pomocí oslovení, tj. označení oslovované osoby jménem, titulem, sociální rolí atd., navázat se svým partnerem či partnery komunikační kontakt nebo ho zintenzivnit či jinak usměrnit a determinovat. Pod pojmem oslovení rozumím dále ta slova a slovní obraty, které prostřednictvím zájmenných a jmenných forem a jejich možných kombinací vyjadřují sociálně vzniklou míru distance, moci, respektu a na druhé straně vztah soudržnosti mezi mluvčím a oslovovaným partnerem v komunikačním aktu. Oslovení je často spolu s pozdravem součástí úvodních a závěrečných formulí. K oslovení zpravidla nepočítáme pozdrav a jiné zahajovací projevy, které mohou mít oslovovací či kontaktní funkci, např. *Haló! Promiňte, neřekl byste mi..., Hej, co to děláš! ... Řekni, už jsi někdy viděl, ...* atd. Tento protiklad mezi vlastními jazykovými formami oslovení a promluvami, které mají pouze oslovovací funkci, ale k oslovení nenáleží, vystihuje velmi přesně německá terminologie, která tyto jednotlivé jevy označuje v prvním případě jako *Anrede*, v druhém jako *Ansprechen*. V češtině se mi zatím vhodné ekvivalenty pro postižení tohoto rozdílu nepodařilo nalézt.

9 ten kdo vydává, vysílá – rozuměj mluvčí

10 MISTRÍK, J. *Encyklopédia jazykovedy*. 1. vyd. Bratislava: Obzor, 1993, 513 s.

11 KARLÍK, P.; NEKULA, M.; RUSÍNOVÁ, Z.; GREPL, M. *Příruční mluvnice češtiny*. Vyd. 2., Praha: NLN, 2012, s. 678.

V systému oslovení můžeme přesně rozlišit a klasifikovat dvě hlavní skupiny: zájmenné a jmenné oslovení. Zájmenné oslovení je v češtině reprezentováno oslovovacími zájmeny druhé osoby, tj. *ty* a *vy*. Tzv. tykání disponuje nejenom v češtině širokou stupnicí emocionálních vlastností, kterými demonstruje mezilidské vztahy mluvčích a oslovovaných. Oslovovací zájmeno *ty* je totiž zájmenem důvěrnosti, známosti, přátelství, soudržnosti, ale také opovržení a urážky. Vykání je na druhé straně výrazem sociálního vztahu zdvořilosti, neznámosti, formálnosti a distance mezi komunikačními partnery. Oslovení jménem nebývá na rozdíl od oslovení zájmenného syntakticky zpravidla integrováno. Z funkčního hlediska (tj. podle vztahu k situaci a roli osloveného jako účastníka komunikačního procesu) je můžeme rozdělit do několika podskupin:

V systému oslovení můžeme přesně rozlišit a klasifikovat dvě hlavní skupiny: zájmenné a jmenné oslovení.

Zájmenné oslovení je v češtině reprezentováno oslovovacími zájmeny druhé osoby, tj. *ty* a *vy*.

Oslovení jménem nebývá na rozdíl od oslovení zájmenného syntakticky zpravidla integrováno. Z funkčního hlediska (tj. podle vztahu k situaci a roli osloveného jako účastníka komunikačního procesu) je můžeme rozdělit do několika podskupin:

I. Oslovení **křestním jménem** se vyskytuje v češtině ve všech partnerských vztazích. Z pragmatického hlediska nám však v české promluvě signalizuje obzvláště v kombinaci se zájmenem *ty* vztah důvěry, přátelství a neformálnosti (např.: *Ireno, podívej se...*).

II. Samostatně stojící **příjmení** ve vokativním tvaru v kombinaci s tykáním se objevuje v češtině jen v ojedinělých potenciálních situacích, např. ve vztahu učitel – žák, jestliže je silně demonstrována učitelova autorita. Zpravidla se ve společenském styku kombinuje příjmení se zájmenem *vy* a s jednou z forem oslovení skupiny T1 (např.: *Slečno Nováková, mohla byste...*).

III. **Tituly 1** (honorifikační oslovení, dále T1)

Kategorii českých forem skupiny T1 (*pán, paní, slečna*) můžeme interpretovat jako standardizovaný výrazový prostředek pro vyjádření distance, zdvořilosti či formálnosti mezilidských vztahů. Oslovení T1 se může kombinovat se jménem, příjmením, s některými T2 (např.: *pane kolego*) a s T3 (např.: *pane řediteli*).

IV. **Tituly 2** (dále T2)

K podskupině T2 patří v češtině oslovení typu *kolego / kolegyně, přátelé* (zřídka v sg.). Všechny tyto formy mají společný příznak z hlediska mezilidských vztahů, označují totiž příslušníky jedné sociální skupiny (strany, organizace, profese, ...).

V. Tituly 3 (dále T3)

Tato podskupina, kterou bych chtěla vymezit poněkud podrobněji, obsahuje bohatý systém konvenčních prostředků uplatňujících se v každodenní společenské interakci jedince. Mezi tzv. **profesionální oslovení** (T3) patří tituly ve vlastním slova smyslu, tj. akademické (*doktor, inženýr, profesor, ...*), dále profesní označení (*učitel, řidič, průvodčí, ...*), vojenské hodnosti (*kapitán, poručík, ...*), označení funkcí ve státní správě a ve stranách a organizacích (*referent, poslanec, ministr, prezident; ..., předseda, tajemník, ...*). Tato rozmanitost je podmíněna bohatou různorodostí a diferencovaností společenských struktur. Z pragmatického hlediska by mělo být použití formy T3 výrazem asymetrického vztahu mezi dvěma partnery, přičemž oslovený by měl zaujímat vyšší vzdělání a mluvčí by mu chtěl tímto způsobem naznačit svůj pociťovaný respekt a úctu k jeho osobě. Rozhodující roli pro výběr formy oslovení T3 hraje také stupeň formálnosti situace a všechny ostatní vztahy mezi partnery. V současné češtině se však oslovení T3 neužívá jen v asymetrických vztazích, ale často jako výraz vzájemné úcty a zdvořilosti i mezi partnery stejného sociálního statutu, kteří mohou mít i rozdílné profesní či akademické tituly (např.: *pane inženýre, paní profesorko* (vyučující na SŠ), *pane doktore*).

Vynechání titulu, především akademického, v rozhovoru s partnerem v distantním vztahu platí v češtině jako hrubé porušení zdvořilostních pravidel. (Frekvenci užívání titulů T3 v češtině je věnován také jeden z mých dotazníků.)

Z jazykového hlediska můžeme definovat tři základní rysy forem oslovení T3:

- a) T3 se vyskytuje izolovaně jen velmi zřídka, převážně se tedy kombinuje s T1, T2, s příjmením samotným či ve spojení s T1 (např.: *pane inženýre Nováku*),
- b) v mluvené češtině se tvoří převážně dvojčlenné kombinace, zatímco trojčlenné kombinace (např.: *pane ministře Kabáte*) jsou v češtině považovány za oficiální a formální,
- c) oslovení T3 vyžaduje vždy spojení se zájmenem vy.

VI. Tituly 4 (dále T4)

Nominální podskupina symbolických titulů T4 představuje dnes již málo užívané, konvencí přísně určené formy oslovení, které se ustavily v dlouhém vývoji jazyka pro společenské či případně církevní označení různých vysokých hodnostářů. Jedná

se o tzv. **nomina maiestatica**, která se užívají především v oficiálních, formálních situacích. Téměř vždy se pojí se zájmenem vy. V češtině se tyto formy oslovení T4 vyskytují v izolované podobě velmi zřídka, kombinují se převážně s přivlastňovacím zájmenem v atributivní pozici, s T1 a s T5 (např.: *Vaše Eminence, pane biskupe, otče kardinále, ...*).

VII. **Tituly 5** (primárně nehonorifikační, dále T5)

Tato nominální podskupina T5 obsahuje ty formy oslovení, které se užívají v rámci rodiny a širšího příbuzenstva. Můžeme sem také zařadit oslovení označením příbuzenského vztahu v přeneseném smyslu. Jedná se např. o vzájemné oslovování *bratře, sestro* v rámci strany socialistické, lidové, Sokola, mezi evangelíky atd. Zároveň patří do této skupiny tzv. **dětské tituly** a všechny jejich deminutivní varianty (např.: *mami, babičko, tatko...*).

VIII. **Tituly 6** (kombinuje honorifikační a nehonorifikační formy, dále T6)

Podskupina T6 obsahuje všechny ostatní jmenné formy, které mohou být **příležitostně** použity jako oslovení. Jedná se o jazykové prostředky se slavnostně příležitostným (např.: *Vážení/drazí truchlíci/pozůstalí!*) či s expresivním charakterem (např.: *ty můj poklade, ty nevděčnicku*) a o oslovovací formy s pouze kontaktní funkcí (např.: *Chlapče (chlapečku), kde jsou tvoji rodiče?*).¹²

Čeština – řeč a jazyk (1. vyd. 1996)

Rovněž v publikaci *Čeština – řeč a jazyk* (Čechová a kol., rok vydání) se oslovení objevuje v rámci pojednání o vokativu jako osamostatněného větného členu, dále v kapitole o hypokoristikách uvádí autorka zvláštní formanty při obměnách jmen a v neposlední řadě hovoří o oslovení v souvislosti s kontaktními prostředky, které bývají ustálenými, konvenčními formulami, např. řečník oslovuje přítomné na počátku projevu: *Vážení přítomní...*, a zpravidla i před úplným závěrem: *Vážení, dnes jsme projednali...* U delších projevů se někdy objeví oslovení i v průběhu, takové oslovení slouží k znovuzískání pozornosti, k oddělení některých částí téhož projevu apod. Příliš časté užívání kontaktních prostředků dle Čechové projev drobí a může působit jako výraz vyjadřovací neobratnosti nebo podlézání.

„Vokativ (5. pád) je buď samostatnou výpovědí, nebo výpovědní funkci ztrácí zapojením do jiné výpovědi ve funkci upozorňovacího signálu nebo kontaktního prostředku: *Karle,*

12 KNĚŽOVÁ, M., Ke způsobům oslovování v mluvených projevech. *Naše řeč*, 78, 1995, s. 36–44. dostupné z <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7225>

ozvi se! Do struktury větné se vokativ syntakticky nezapojuje. Hovorově se někdy nahrazuje ve funkci oslovení nominativem: *Josef, pojd' mi s tím pomoci*; také v oslovení po vokativu: *Pane Novák, kdy to bude hotové?* Nespisovný tvar je po *pane* nominativ obecného jména: *Pane učitel, co ten náš Pepík zase vyvedl?*¹³

Slovník lingvistických termínů pro filology (1. vyd. 1998)

„Oslovení je obvykle ustálená forma začátku kontaktu s partnerem komunikace, založená zvl. na užití osobního jména (vokativu) nebo určitého zájmena, obvykle 2. osoby, srov. honorifika.“¹⁴ Toto stručné a zjednodušující vysvětlení fenoménu oslovení nezohledňuje další možnosti v komunikaci jako např. udržování kontaktu.

Pronominální oslovení v současné češtině

„Jako oslovení chápeme prvky jazyka sloužící k označování komunikačního protějšku během komunikačního aktu, slova a slovní obraty, které vyjadřují sociálně vzniklou míru distance, moci, respektu, resp. sounáležitosti mezi mluvčími. V jazycích zpravidla existují dva základní druhy oslovení: nominální (tituly, vlastní jména) a pronominální (zájmena druhé nebo třetí osoby a/nebo příslušné slovesné tvary). (...)

Na jednoho adresáta se můžeme obracet buďto v jednotném čísle, (tykání, dále též *t*), nebo v čísle množném (vykání, dále též *V*), konkrétně volíme buď singulárové, respektive plurárové tvary zájmenné a/nebo slovesné. Zjednodušeně řečeno, oslovení pomocí tvarů jednotného čísla (*t*) zpravidla indikuje blízkost a sounáležitost mezi komunikačními partnery (= signály pozitivní zdvořilosti), zatímco použití forem plurárových vůči jedinému adresátovi (*V*) signalizuje mj. úctu a odstup (= signály negativní zdvořilosti). K prostředkům negativní zdvořilosti se rovněž řadí formy nepřímého oslovení komunikačního protějšku.“¹⁵ Pragmalingvistické pojetí zdvořilosti v příspěvku ukazuje oslovení v dalším kontextu výkladu.

Encyklopedický slovník (1. vyd. 2002)

V Encyklopedickém slovníku češtiny souvisí s oslovením následující úryvky z výkladu o vokativu a zdvořilosti. „Vokativ má význam oslovení. Na rozdíl od ostatních pádů

13 ČECHOVÁ, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. 2. přeprac. vyd. Praha: ISV nakladatelství, 2000.

14 LOTKO, E. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. 3. vyd., Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, s. 75.

15 JURMAN, A. Pronominální oslovení (tykání a vykání) v současné češtině. *Slovo a slovesnost*, 62, 2001, s. 186.

vokativní morfém ukazuje ven z jazyka a vyjadřuje, že jménem pojmenovaný objekt je označen za adresáta projevu. Vokativ tedy není přidělován jménu žádným jiným výrazem a jméno ve tvaru vokativu stojí vně syntaktické struktury věty, není větným členem. Ve světě, v němž lidé oslovují jako partnery sociální interakce především lidi a vybraná zvířata, je vokativ těmito mimojazykovými faktory omezen na jména lidí, apelativa i propria, a zájmena ty/vy (*Pavle, zavři okno. Sousedě, Hrubantovým posla kráva. Ty, kdo ti zašpinil ten svetr?*).¹⁶

„V české lingvistice se zdvořilost reflektuje pod termínem řečová etiketa od pol. 80. let (Rulfová, Vachek). Zdvořilostí v užším (tradičním) smyslu se v lingvistice rozumí formy a funkce oslovení (pronominálního a nominálního), resp. i pozdrav: zatímco tykání se zpravidla pojí s oslovením křestním jménem a neformálními pozdravy typu *ahoj, (na)zdar, čau* apod., vykání se zpravidla pojí s oslovením titulem a příjmením/titulem profesním či akademickým (*pane Nováku, pane inženýre, pane doktore*) a formálními pozdravy typu *dobrý den, na shledanou* apod. Můžeme se setkat s nepřímým oslovením: *Pán si dá?* Při nominálním oslovení, v němž se ve spisovném jazyce užívá vokativu, se vedle křestních jmen (přezdívek), příjmení a příležitostných oslovení (*beruško, zlatíčko...*) objevují tituly rozlišující pohlaví (*pane, paní, popř. slečno...*), příslušnost ke kolektivu (*kolego, přenesené bratře, sestro, svého času i soudruhu*), ale též profesi, funkci či akademickou, církevní nebo vojenskou hodnost (*pane učiteli..., pane poslane..., pane profesore..., pane/otče biskupe..., pane kapitáne...*) a rodinnou roli (*mami...*). Důvodem redukce problematiky zdvořilosti na otázku oslovení je jeho systémová zakotvenost v kategorii osoby; také zájmeno osobní, zájmeno přivlastňovací. V interakci samé je ovšem podoba pronominálního oslovení závislá na věku, pohlaví, sociální skupině, vztahu mluvčích apod. Neadekvátní užití oslovení může proto být i prostředkem verbální agrese.“¹⁷

3 Oslovení

Z výše uvedeného plyne, že se oslovení nejčastěji zkoumalo v souvislosti s problematikou zdvořilosti. Většina dosavadních pojednání o oslovení je úzce spjata se zdvořilostí a s výzkumem nominálního a pronominálního oslovení. To potvrzuje i kapitola

16 KARLÍK, P.; NEKULA, M.; PLESKALOVÁ, J. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN, 2002 (heslo: vokativ).

17 KARLÍK, P.; NEKULA, M.; PLESKALOVÁ, J. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN 2002 (heslo: zdvořilost).

o zdvořilosti v Encyklopedickém slovníku a článek A. Jurmana, který považuje oslovení za základní prostředek verbální zdvořilosti:

„Verbální komunikace obsahuje prostředky, které vyjadřují vztahy a postoje mluvčích k jejich komunikačním partnerům. Není pochyb o tom, že užívání jazyka je úzce svázáno s jistými aspekty sociálních struktur. Volbou určité formy oslovení, ať už jde o oslovení zájmené, či jmenné, dáváme najevo svůj vztah ke komunikačnímu partnerovi (sounáležitost, moc, vzdálenost, respekt, důvěrnost atd.) a zároveň (ne)respektujeme panující společenské konvence, jinými slovy dodržujeme, nebo porušujeme pravidla zdvořilosti. Bez ohledu na odlišné tempo vývoje oslovovacích systémů v jazycích, specifickou strukturu a funkčního využití jednotlivých prvků systému v jeho konkrétním vývojovém stadiu, se zdá být jisté, že v jazyce vždy zůstávají zachovány minimálně dvě varianty oslovení, umožňující vyjádření proměnlivé míry sociální vzdálenosti mezi komunikačními partnery.“¹⁸

Naopak T. Berger zastává názor, že oslovování je samostatným fenoménem a nemělo by spadat pod zdvořilost. Zároveň ale vylučuje pragmatickou variaci při užití oslovení. To je dle T. Bergera stabilní, mluvčí si ve všech situacích buď vykájí, nebo tykají, popřípadě jsou v asymetrickém vztahu. T. Berger vyjádřil názor, že oslovování ve většině případů nezávisí na pragmatických faktorech situace, nýbrž na sociálním vztahu mluvčího a adresáta.

„Když se soustředíme na vztah dvou konkrétních osob, můžeme pozorovat, že aspoň pronominální oslovování (tj. opozice důvěrného tykání a distancovaného vykání) je stabilní v tom smyslu, že si dané dvě osoby buď ve všech situacích tykají, nebo ve všech situacích vykají (mají tedy symetrický vztah), anebo mají vztah asymetrický. O pragmatické variaci by se snad mohlo mluvit jen v tom případě, že si dvě osoby veřejně vykájí a soukromě tykají (tento fenomén existuje v mnoha jazykových kulturách a není řídký ani v češtině), ale i tady jde o pevná sociální pravidla. Také nominální oslovování je ve své centrální části (v češtině jde buď o oslovování křestním jménem, nebo *pane/paní* + titul, nebo *pane/paní* + příjmení) stabilní, a proto nepodléhá pragmatickým faktorům. Periferní způsoby oslovování (jako např. *vážení přítomní*) mohou ovšem fungovat jinak. Oslovování je však jen zvláštní případ všeobecnější kategorie, kterou nazývá Berger dle Haaseho úctou nebo respektem.(...) Pro oslovování i pro zdvořilost existují centrální

18 JURMAN, A. Pronominální oslovení (tykání a vykání) v současné češtině. *Slovo a slovesnost*, 62, 2001, s. 186.

a periferní prostředky.¹⁹ Berger píše také o opomíjení oblasti oslovení v jazykovědných pracích, které je úplně vynecháno, nebo je jen jednou ze strategií zdvořilosti.

Na vyloučení pragmatické variace při užití oslovení poukazoval ve svém příspěvku také Nekula²⁰, který naopak vyzdvihl jazykovědné práce (např. M. Hirschová), které se vyjadřují k funkci oslovování v komunikaci a dávají ji do souvislosti i s jinými prostředky navazování, udržování a ukončování kontaktu, jakož i s mluvními akty jako pozdrav či představování.

Z pragmatického hlediska se oslovování pomocí dotazníků věnovali také M. Kněřová a K. H. Ehlers, kteří se snažili o zachycení aktuálního stavu oslovování na kontrastivním podkladu v českém a německém jazyce.

3.1 Funkce oslovení

Funkce oslovení, a tedy i jeho pragmatický výklad nezůstaly stranou ani v publikaci D. Slančové, která analyzovala řeč učitelů v mateřské škole orientovanou na dítě (RUD²¹) z různých hledisek včetně pragmatického. Charakterizovala nejfrekventovanější komunikační funkce (KF) a jejich realizaci v řeči učitelů k dětem v MŠ. Oslovení je zařazeno pod kontaktovalou komunikační funkci, která spolu s reaktivní komunikační funkcí (dílní funkce: výzva, pobídnutí, příkaz, instrukce atd.) spadá do oblasti operační komunikační funkce vedle komunikačních funkcí informačních (postojové KF a prvkové KF).

„Operační KF jsou založeny na výzvě, resp. výzvovalosti; mluvčí vyjadřuje primárně záměr dát svými slovy popud partnerovi k jistému konání, ovlivnit anebo usměrnit jeho další chování. Jsou to typické dialogické KF.“²²

„Oslovení je komplexní KF, založenou na dvou základních vlastnostech: 1) kontaktovalost = oslovení je impulsem ve vztahu k adresátovi a zároveň jeho identifikací; 2) výzvovalost =

19 BERGER, T. Specifický poměr zdvořilosti a oslovování v češtině. In: HLADKÁ, Z.; KARLÍK, P. *Čeština - univerzálie a specifika: sborník konference v Brně*. Praha: 2002. s. 189–197.

²⁰ NEKULA, M. Navazování a udržování kontaktu a oslovení. In: ČMEJRKOVÁ, S. a kol. *Užívání a prožívání jazyka: k 90. narozeninám Františka Daneše*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2010, s. 240.

²¹ Řeč učitele orientovaná na dítě (RUD)

²² SLANČOVÁ, D. *Řeč autority a lásky: řeč učitel'ky mateřské školy orientovaná na dítě - opis registra*. 1. vyd. Prešov: FF Prešovské univerzity, 1999, s. 87.

právě výzvodový charakter oslovení umožňuje plynulý přechod k dalším komunikačním funkcím výzvodového charakteru, např. k upozornění, napomenutí, nabádání, přičemž kontaktovost, tedy impuls a identifikace zůstávají součástí těchto „navrstvených“ KF. (...) Oslovení z hlediska této KF může být vyjádřeno několika typy: 1) jednoduché oslovení, většinou jednoslovné oslovení, a to: A) individuální, B) kolektivní; 2) kombinované oslovení, víceslovné oslovení a to: A) individuální; B) kolektivní.,²³

Autorka vychází z chápání oslovení u Mistríka jako převážně průvodní KF v rámci obsahově-pragmatické jednotky (OPJ), tímto způsobem se autorka rozhodla segmentovat mluvenou řeč (která nemusí odpovídat syntaktickému členění). „OPJ je úsek textu, kterým mluvčí realizuje, sděluje nějakou syntakticky a významově relativně ucelenou část – obsahově pragmatický celek (OPC) a jehož vyslovením sleduje nějaký elementární komunikační cíl. (...) Ve skupině je oslovení nevyhnutelné k označení adresáta, kterému je jistá OPJ (obsahově-pragmatické jednotka) určená.“²⁴

V publikaci jsou dále rozděleny KF na tři druhy:

„Základní KF: v řečovém segmentu plní nejdůležitější funkci, je bázovým konstituentem segmentu. Například základní KF OPJ *toto odlož* je příkaz, a *já toto odložím* konstatování. Průvodní (doprovodná) KF: doprovází základní funkci, navrstvuje se na ni, je doprovodným konstituentem řečového segmentu. V OPJ *no/ale sedíme u stolu*, *Danku* je základní funkcí upozornění, doprovodnou KF kontakt, vyjádřený částicí *no* a KF oslovení. Kombinovaná KF: funkce jsou natolik rovnocenné, že se nedá s jistotou určit, která je základní a která doprovodná. Lexém (adverbium/částice) *dobře*, který tvoří samostatnou OPJ, je v kontextu KU cvičení jednak schválením činnosti, kterou děti vykonávaly, pochvalou a signálem, naznačujícím konec jisté činnosti a začátek další.“²⁵

Švehlová považuje oslovení ve větě za „oslovovací vsuvku“, která je součástí syntaktické konstrukce, ale její postavení je volné. Většina lingvistů zůstává u tradiční platnosti oslovení jako části nezapojené do struktury věty a stojící mimo ni.

23 SLANČOVÁ, D. *Reč autority a lásky: řeč učitel'ky materské školy orientovaná na diet'a - opis registra*. 1. vyd. Prešov: FF Prešovskej univerzity, 1999, s. 87–92.

24 SLANČOVÁ, D. *Reč autority a lásky: řeč učitel'ky materské školy orientovaná na diet'a - opis registra*. 1. vyd. Prešov: FF Prešovskej univerzity, 1999, s. 71.

25 SLANČOVÁ, D. *Reč autority a lásky: řeč učitel'ky materské školy orientovaná na diet'a - opis registra*. 1. vyd. Prešov: FF Prešovskej univerzity, 1999, s. 70.

V promluvě může stát oslovení v různé pozici – na začátku, na konci a uprostřed OPJ a znásobené oslovení na začátku a na konci OPJ. Ilokuční a perlokuční působení (vědomé či nevědomé) místa oslovení je rozličné. Oslovení na začátku OPJ zvyšuje míru adresnosti výpovědi, důraz je kladen na oslovení, na identifikaci. Naopak pokud stojí oslovení až na konci, je zdůrazněn obsah OPJ a její základní funkce. Relativně nejmenší ilokuční a perlokuční sílu má oslovení uprostřed OPJ anebo mezi dvěma OPJ.

Rozličná ilokuční a perlokuční síla pozice oslovení v OPJ může souviset s faktem, že jde o přirozený sklon mluvčích umísťovat na začátek úseku OPJ informačně, komunikačně anebo pragmaticky závažnější komponenty. Nejpodstatnější informace pro komunikaci jsou řečeny na začátku (OPJ), pak přicházejí doplňující informace.²⁶

3.2 Oslovení a sociální deixe

Oslovení z pragmalingvistického hlediska se na několika místech věnuje Pragmatika v češtině M. Hirschové (2006, 2013). Deixe, vč. deixe sociální je jednou z hlavních oblastí pragmatiky. Deixe představuje soubor prostředků jazyka, kterými mluvčí navazuje a reflektuje vztah svých výpovědí k okolnostem, za nichž komunikace probíhá. Deixe zahrnuje odkazování i ukazování a také funkce některých výrazů (poukazovat na mimojazykovou realitu). K základním jednotkám patří tzv. indexy (indexové výrazy) a vlastní jména (*propria*), jež se přímo vztahují k určité entitě. Rozlišujeme deixi situační a kontextovou. Pod situační deixi řadíme deixi časoprostorovou a personální, jejíž poddisciplínou je sociální deixe, která v souvislosti s oslovením nesmí chybět.²⁷

Stěžejní oblastí sociální deixe (SD) je referování k osobám podmíněné (ovlivněné) sociálními rolemi mluvčích. V užším smyslu se jedná též o řečovou etiku. Tyto dvě oblasti se mezi sebou prolínají a nelze je od sebe striktně oddělit. Překrývají se především u zásad oslovování komunikantů. Sociální deixe je značně kulturně a historicky podmíněna, a proto se v jednotlivých jazycích odlišuje a mění se v čase jako přirozený následek vývoje jazyka. SD se v rámci komunikačních kompetencí učíme po celý život na

26 SLANČOVÁ, D. *Reč autority a lásky: reč učitel'ky materské školy orientovaná na diet'a - opis registra*. 1. vyd. Prešov: FF Prešovskej univerzity, 1999, s. 87–92.

27 HIRSCHOVÁ, M.: *Pragmatika v češtině*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006, s. 35, s. 68.

rozdíl od jazykové kompetence, která je osvojením mateřského jazyka ukončena okolo šestého roku.²⁸

„V rámci SD lze rozlišovat rovinu identifikační, zahrnující indexové výrazy (v první řadě já a ty, identifikující Ml a Ad, resp. jejich odraz ve flexi), možnosti označování osob (vlastní jména vs. jiné způsoby), způsoby užívání osobních jmen, rovněž tzv. honorifika (pro která opačný pól představují výrazy příznakově dehonorifikující), a rovinu postojově-hodnotící, kdy se do identifikace (oslovování nebo referování) promítají individuální i nadindividuální vztahy komunikantů mezi sebou nebo ke třetím osobám. V postojově hodnotící rovině převažuje nad objektivními faktory vliv faktorů subjektivních. (...) Řečová etiketa popisuje (má i preskriptivní povahu – předepisuje) jaké lexikální prostředky a jaké formy výpovědi se v různých komunikačních sférách považují za zdvořilé. ...V češtině se popis rozdílů užití jazykových prostředků na ose zdvořilost/nezdvořilost týká zejména 1) navazování a ukončování kontaktu: a) pozdravy, b) oslovování; 2) hodnocení a direktivy v nejširším smyslu. (...) K jedné osobě může být vztaženo více variantních oslovení (jedinec má různé sociální role apod.). Výběr příznaků, které o volbě oslovení rozhodují, závisí na konkrétní komunikační situaci a na sociální distanci mluvčích. Oslovení může být pouhou identifikací, ale zpravidla nese i další informace. Obecně platí, že u oslovení je přímá úměra mezi sociální distancí komunikantů a formálností oslovení (čím větší sociální distance, tím větší formálnost a naopak). V situacích, kdy uvědomovaná sociální distance vzbuzuje u (potencionálních) komunikantů očekávání, že budou osloveni formálně, je porušení tohoto očekávání (neformální oslovení) chápáno jako méně zdvořilé nebo nezdvorné. V určitých případech je forma oslovení stanovena (armáda atd.). Oslovení může mít i funkci identifikačně-solidarizační, mezi příslušníky určitých profesí, členy zájmových skupin apod. (pane kolego, bratři a sestry).“²⁹

K identifikaci (oslovení) adresáta (Ad) bývají v SD užity i časté deskripce Ad typu divák, posluchač, čtenář, student, spolupracovník. Ty definují sociální roli Ad v mnoha KS. Jde o deverbální substantiva zakládající se na slovesech označujících činnosti/děje, které jsou v dané KS relevantní. Charakteristické je, že jde o identifikaci skupiny, kdy výraz SD je

28 HIRSCHOVÁ, M. Sociální deixe a komunikační situace. *Sborník prací FF MU, Linguistica Brunensia*, Brno: MU, 2006, s. 167–183.

29 HIRSCHOVÁ, M.: *Pragmatika v češtině*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006, s. 176–177.

v plurálu a kdy se neutralizuje rozdíl mezi zdvořilostním vykáním a prostým plurálem. Oslovení vokativem singuláru (milý diváku, milý čtenáři) je v každém případě příznakové (mj. sugeruje tykání) a není kompatibilní s KS, pro niž je bezpříznakový, ba charakteristický plurální Ad (milí posluchači, milí diváci, milí čtenáři, vážení spolupracovníci, s generickým maskulinem) - uvedené deskripce se vyskytují v masové komunikaci nebo v interpersonální komunikaci veřejné.³⁰

3.3 Oslovení v užším a širším smyslu

Výchozí pojetí oslovení pro účely této práce charakterizujeme v užším a širším významu. Nominální oslovení a pronominální oslovení, vyjádřené zastoupenými pronominy *Vy, ty* (méně časté) jen v určitých, speciálních případech (např. ve spojení se jménem *Ty Honzo; Vy Kláro*, nebo s citoslovcem *hej vy* apod., chápeme jako oslovování v užším významu. V širším významu jde pak o pronominální oslovení tykání a vykání pomocí slovesných tvarů, které provází celý komunikační akt a kontaktování většinou není základní KF, ale funkcí přidruženou. Zájmena *ty* a *vy* jako součást tykání nebo vykání spolu se slovesným tvarem považujeme za oslovování v širším smyslu. Všechny uvedené prostředky by pak náležely do oblasti sociální deixe, která se překrývá s řečovou etiketou a zdvořilostí. Zájmem práce se stala oblast oslovování v užším smyslu, omezila se tedy na kontaktové prostředky jmenné nebo zájmenné. Oslovení může být vyjádřeno přímo, anebo nepřímo, užije-li mluvčí jiné prostředky ke kontaktování adresáta než druhou osobu jednotného nebo množného čísla (zájmena i slovesné tvary). Tradičními příklady nepřímého oslovení jsou např. *nechme reagovat tady pana X; teď bych se zeptala paní Y; Pán si dá?* atd. Jurman ve svém příspěvku označil jako nepřímé oslovení následující otázku: *...mohl/a bych si půjčit...?* Tyto výpovědi v práci nebyly jako oslovení označeny, protože neobsahují žádné přímé ani nepřímé oslovení adresáta ve formě zájmenné nebo jmenné v užším smyslu, i když se k němu vztahují. Dle výše jmenovaného rozlišení oslovení by pak odpovídaly otázky v Jurmanově dotazníku *...mohl/a bys mi půjčit...? ...mohl/a byste mi půjčit...?* oslovení v širším významu.

Zaměření na adresáta plní kromě oslovení morfologické prostředky tykání a vykání (prostředky řečnické perspektivy – slovesné a zájmenné tvary 1. a 2. slovesné osoby)

30 HIRSCHOVÁ, M.: *Pragmatika v češtině*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006, s. 76–77.

a další kontaktné výrazy a částice vázané na oslovovaného. Morfologické prostředky tykání a vykání v češtině nahrazují oslovení nominální, je-li adresát neznámý.³¹

V analýze se omezuje na formy oslovení, které by byly, jak je výše uvedeno (Kněřová), v německé terminologii označeny jako Anrede, a nezabýváme se dalšími prostředky, které plní kontaktnou či oslovovací funkci, pro což je v němčině užito pojmenování Ansprechen. V českém jazyce zatím není zavedena pevná terminologie pro vlastní jazykové prostředky oslovení (nominální a pronominální) a pro další („nevlastní“) prostředky s oslovovací či kontaktnou funkcí.

31 ŠVEHLOVÁ, M. K problematice oslovení v češtině. In *Rozumět jazyku*, Kniha k významnému životnímu jubileu univerzitní profesorky Radoslavy Brabcové. Praha: Pedagogická fakulta, 1995, s. 73.

4 Analýza televizních pořadů

4.1 Televizní pořady typu talk show obecně

Talk show jsou v současnosti velmi populárním tzv. formátem, který se vyvinul z klasického interview. Jak píše M. Hirschová, jde o dialog, který se nachází na hranici dialogu osobního a předmětného. Má institucionální charakter, protože slouží k mediálnímu zveřejnění.³² Vedle talk show se můžeme setkat s dalším označením, jako např. chat, partnerský rozhovor. Těmito žánry se zabývá také S. Čmejrková a J. Hoffmannová.³³

V současnosti vznikají nejrůznější pořady typu interview s rozličnými obsahy a strategiemi, jak zaujmout diváka. Můžeme je rozdělit či popsat dle různých hledisek a kritérií. Kritérium počet hostů vyděluje dva základní typy: 1) dyadické komunikační situace (jeden moderátor a jeden host), 2) nedyadické komunikační situace, kde jsou více než 2 účastníci (tzv. komplexní), a to a) jeden moderátor a více hostů, b) více moderátorů a jeden host, c) více moderátorů a více hostů. Specifikace relace dle žánru a obsahu obsahuje pořady např. 1) politické, 2) zábavné, 3) hudební atd. Dle věku cílové skupiny diváků můžeme rozlišit pořady 1) pro dospělé a 2) pro děti a mládež. Lze zohlednit i genderové kritérium – pořady 1) pro muže, 2) pro ženy. Nastíněná vykonstruovaná kritéria a zgeneralizované předpoklady slouží pro zpřehlednění typů pořadu a jeho charakteristiky jen orientačně.

V této práci jsou v popředí zájmu diskusní pořady, kde je přítomen moderátor – účastník, který má ve větší či menší míře (cíleně i nezáměrně) v rukou komunikační průběh pořadu, řídí ho, a hosté, kteří ho naplňují. Stylizuje se do určité role (v souladu s cíleným rázem pořadu) a zároveň svým hostům během rozhovoru přiděluje různé pozice (= „positionig“), ale děje se tomu i naopak. Také hosté přidělují pozice moderátorovi a kategorizace (rolí, pozic) účastníků dialogu je vzájemná.³⁴

„Závisí na moderátorově či moderátorčině záměru, vkusu a úrovni, včetně jazykové, jaký ráz pořadu vtiskne, zda se host bude cítit klidně a volně se rozhovoří o svém povolání,

³² HIRSCHOVÁ, M.: *Pragmatika v češtině*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006, s. 217–218.

³³ ČMEJRKOVÁ, S. a kol. *Styl mediálních dialogů*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013.; ČMEJRKOVÁ, S. a kol.: *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011.

³⁴ ČMEJRKOVÁ, S. a kol. *Styl mediálních dialogů*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013, s. 140.

zálibách a názorech, anebo se ocitne v palbě dotazů třeba i nepříjemných, ironických, jdoucích proti srsti.“³⁵

Ve sborníku *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí* se v podkapitole *Mluvené projevy a komunikační situace* věnuje Olga Müllerová rozdělení komunikačních situací na soukromé a veřejné, které dále dělí na komunikační situace formální a neformální. Autorka veřejné neformální komunikační situace podrobněji rozděluje televizní pořady do několika následujících skupin: a) Politické debaty a diskuse; b) Partnerské rozhovory s osobnostmi a významnými lidmi; c) Soukromí – věc veřejná a předmět neformální televizní debaty; d) Televizní zábava bez zábran.

Politické debaty a diskuse

„Zaujímají podstatné místo ve vysílání rozhlasu a televize a jsou typickým příkladem diskurzu variujícího mezi formálností a neformálností. Převažující formou mediálních veřejných projevů jsou dialogické projevy jako debaty, diskuse, polemiky. Už sama povaha dialogu otevírá prostor pro konfrontaci názorů, hledisek, stanovisek, zájmů a také pro pronikání neformálních prostředků do této oficiální, institucionální komunikace. Je v ní příznačné přecházení mezi formálností neformálností prostředků (spisovných a nespisovných slov a tvarů, pravidelné syntaktické strukturace a mluvenostních jevů běžné řeči, neutrální intonace a příznakových zvukových průběhů, zdvořilosti a projevů nezdvořilého skákání do řeči, oslovování, ironie arogance). Celá řada těchto dialogických pořadů vysílaná v průběhu posledního dvacetiletí (televizní *Duel*, *Sedmička*, *Nedělní partie*, *Aréna*, *Kotel*, *Otázky Václava Moravce*, *Máte slovo*) měla a má obdobné rysy a publikum zejména některé z nich vnímá i jako jistou formu zábavy. V odborné literatuře se užívají termíny *infotainment* (informace a zábava), popř. *confrontainment* (konfrontace pro pobavení).“³⁶

V politických debatách je role moderátora markantní na rozdíl od partnerských rozhovorů a i některých zábavných show. V politických diskusích jako je *Máte slovo* nebo *Otázky Václava Moravce* je moderátor v řídicí pozici. Často instruuje účastníky komunikace,

35 ČMEJRKOVÁ, S.: Čeština mediální, mluvená a psaná. In: *Přednášky z XLIX. běhu Letní školy slovanských studií*. Praha: FF UK 2006, s. 47–63.

36 MÜLLEROVÁ, O. Mluvené projevy a komunikační situace. In: *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011, s. 73–77.

ke komu mají hovořit a na co reagovat. Moderátoři dostávají pokyny, instrukce ke komunikaci. Udávají směr komunikace. Hodnotí reakce mluvčích a citují výpovědi (intertextové reakce).

Všeobecným podmětem my, užití tvarů 1. os. pl., promlouvají za předpokládané diváky (za veřejnost). Jde o specifický prostředek sebeidentifikace, exkluzivní my, „já a ostatní se mnou kromě tebe/vás“, stylizace Ml singulárního (má individualitu produktora naopak odsouvat do pozadí – plural modestiae, plurál skromnosti).³⁷

Partnerské rozhovory s osobnostmi a významnými lidmi

„Neformální dialog s hostem – spisovatelem, malířem, cestovatelem, sportovcem atd. – není na rozdíl od politických diskusí ze své podstaty kontroverzní. Moderátor, seznámen s osudem a prací hosta a také s problematikou témat, o kterých předpokládá, že se budou probírat, klade hostovi otázky a řídí nenásilně rozhovor tak, aby dodržel proporce časové a obsahové i hladký a pohodový průběh komunikace. Vyžaduje to od něho schopnost rozpoznat tenkou hranici mezi tím, co je host ochoten zveřejnit ze svého soukromí a nač je lepší nezavádět řeč. Nenásilně, taktně, na dobré společenské úrovni pobízí hosta k řeči a sám se projevuje spíše jako partner rozhovoru než jen pouhý tazatel. Pořady tohoto typu mají své stálé místo v televizním vysílání. V současné době jsou jejich nejvýznamnějším představitelem pořady Michala Prokopa *Krásný ztráty* a hlavně Marka Ebena *Na plovárně*. Pokud na ně pohlédneme z hlediska mediálně zprostředkované zábavy, jeví se jako oddechové, ale zároveň podávající informace, poznatky a poučení, rozšiřují obzor divácké veřejnosti; zdá se, že potěšení z nich mají jak host, tak moderátor, tak diváci v domácím prostředí. Také tyto rozhovory se vyznačují průnikem neformálních prostředků do řeči a chování moderátora i hostů. Výběr neformálních prostředků v řeči je dán jejich idiolektem, v řeči moderátora je uvážlivý; užije nespisovné tvary a slova tam, kde se to pro téma a jeho pojetí hodí.

Soukromí – věc veřejná a předmět neformální televizní debaty

V době, kdy se tolik dbá na soukromí jednotlivce, od dodržování soukromých zón v bankách, až po zabezpečování nejrůznějších osobních údajů, se paradoxně velice daří druhu mediální zábavy postavené na nejsoukromějších a často i velmi choulostivých záležitostech lidí. Zájem nejširší veřejnosti o soukromé, intimní, do jisté míry

37 HIRSCHOVÁ, M. Sociální deixe a komunikační situace. *Sborník prací FF MU, Linguistica Brunensia*, Brno: MU, 2006, s. 176.

i tabuizované záležitosti uspokojují televizní pořady typu *Pošta pro tebe*, označované jako *emotainment*, neboť zábava, kterou předvádějí, je emocionální, hraje na city jak účastníků těchto televizních setkání, tak diváků. Vzájemná komunikace hostů při nuceném setkání ve veřejném prostředí, před zraky zvědavého publika, nemůže být neformální; jde však často o lidi, kteří formální komunikace nejsou mocni a situace, do níž se jeden z nich nechtěně dostal, je svazuje v řeči tak, že jsou schopni pronést jen pár frází a klišé nebo se omezují na neverbální projevy překvapení, lítosti, radosti, zklamání. Moderátorka hraje roli empatické osoby, která příslušné účastníky násilně, laskavě, taktně, ale naprosto cíleně a neúprosně vede k tomu, aby o sobě „před celým světem“ pověděli to, o čem se domnívali, že je věcí dávné minulosti.

Televizní zábava bez zábran

Model televizních zábavných pořadů, jejichž hlavním cílem je vyvolat smích publika, je v podstatě univerzální. Jeden nebo dva moderátoři (baviči) si pozvou do prostoru nahrávání hosta (hosty), od význačných osobností z oblasti společenské, politické, kulturní, sportovní až po různé kutily, sběratele, podivíny, modelky apod. Jednotlivé pořady se od sebe ovšem liší moderátorovým stylem vedení dialogu. Ve hře je jeho věk, osobní založení, chuť k maximálnímu odvázení, práh zábran. Jako příklad lze uvést pořad *Všechnopárty* s moderátorem Karlem Šípem. Svým hostům často tyká, i když se někdy znají jen málo, s některými se neviděl celá léta a další setkání asi neplánují, přesto se tváří jako blízcí kamarádi; přirozený opravdový přátelský kontakt však není cílem rozhovoru. V úvodu a závěru zachovává moderátor zdvořilou formálnost, začíná a končí teatrálním vyvoláním jména hostů a tak je tomu ve všech druzích těchto talk show. Žoviální neformálnost v dalším průběhu je patrná jak ve tvarech slov, v nichž převažují nespisovné varianty, tak ve slovech hovorových, nespisovných, obhroublých, vulgarismech – ty na publikum vždy zaberou a zabírají i lechtivé dvojsmysly. Jedním z instrumentů je „střetování se do vlastní osoby“; tím moderátor zejména u staršího publika zjevně vzbuzuje sympatie. O pořadech tohoto typu zábavy lze říci, že jsou výsledkem obecné tendence současných médií k dialogizaci, projevování individuality, odkrývání soukromí; odborně se hovoří o intimizaci, konverzacionalizaci, kolokvializaci mediálního diskurzu.

S tím je spjata neformálnost ve všech jazykových i textových rovinách, v oblasti zvukové stránky jazyka i neverbálních prostředků.“³⁸

4.2 Tvorba protokolů

Pro získání dat k analýze oslovování v televizních pořadech byl pro přehlednost zvolen záznamový arch. V úvodní části protokolu jsou uvedeny základní informace o pořadu, tedy název pořadu, datum vysílání, televizní stanice, jméno moderátora a hostů. Záznam stopáže pořadů byl záměrně vynechán, protože v některých případech byly použity jen úseky pořadů obsahující diskuse a vynechány byly některé části pořadu jako např. doplňující reportáž, zvukový záznam apod. Z důvodu dostupnosti většiny vybraných pořadů v televizních archivech online, je v protokolu uvedena i URL adresa. Pro lepší přehlednost má protokol formu tabulky s několika sloupci, z nichž první „Způsob oslovování“ se dále dělí na určité skupiny dle výskytu v konkrétním pořadu. Vznikly tak kategorie jako vykání, tykání, oslovení pane/paní + pozice/funkce, oslovení pane/paní + titul, oslovení pane/paní + příjmení, opakování oslovení, oslovení pane/paní + pozice + příjmení; nepřímé oslovování, oslovení v 1. pádě, oslovení ve 4. pádě, oslovení pane/paní a další. Ne všechny varianty jsou obsaženy v každém z protokolů, v některých se vyskytuje dokonce jen jedna z nich. Vybrané kategorie slouží především pro analýzu oslovování v užším významu, tedy v případech, kdy jde o kontaktování pomocí podstatných jmen a zájmen bez slovesných tvarů. Pro oslovení v širším smyslu je vyhrazena kategorie tykání a vykání, která mapuje přibližný výskyt promluv se slovesnými tvary 2. os., které provázejí celou komunikaci.

V dalším sloupci jsou uvedeny příklady a počet oslovení vyřčených moderátorem a v posledním pak výskyt různých oslovení u hostů. Sloupce s výskytem určitého způsobu oslovení udávají, kolikrát byly v pořadu proneseny a kým, jestli hostem či moderátorem. Do protokolu byly zařazeny ještě kolonky pro charakteristiku pořadu a další poznámky, které slouží k bližšímu popisu konkrétního dílu pořadu.

Součástí protokolů jsou v některých případech také přepsané výňatky (útržky) pořadů s transkripčními značkami převzatými částečně z publikace *Mluvená čeština v autentických*

38 MÜLLEROVÁ, O. Mluvené projevy a komunikační situace. In: *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011, s. 74–78.

*textech*³⁹ a *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*⁴⁰. Seznam transkripčních značek je začleněn v příloze práce.

Co se týče záznamu melodie (intonace) mluveného projevu, musíme upřesnit, že nezaznamenáváme celý průběh melodie, ale pouze její koncovou část, tedy případy klesnutí hlasu, výrazného stoupnutí hlasu a mírného stoupnutí hlasu na konci zvukově samostatného úseku (podrobněji níže). Kromě toho zaznamenáváme pauzy v řeči, nápadné zdůraznění slova nebo slabiky a veškeré zvuky jako hm, mhm, ee apod. Jinou zvláštností transkripčního systému je to, že mluvený projev zapisujeme pouze malými písmeny (i vlastní jména). Každou promluvu (repliku; podrobněji níže) zapisujeme vždy na nový řádek a uvozujeme iniciálami mluvčí/ho. Je to stejný způsob, jaký známe např. z rozhovorů v novinách nebo z četby divadelních her. Navíc je ještě zaznamenáváno souběžné mluvení více osob (mluvení přes sebe) a také případy, kdy vystřídání v řeči proběhlo překotně, bez jakékoliv pauzy.⁴¹ Protože se nejedná o transkript celého audiovizuálního záznamu ale jen jeho útržkovitých částí, není užito v protokolech klasického formátu hlavičky transkriptu.

Pro grafickou podobu přepisu platí, že co je vysloveno, je také zapsáno, bez ohledu na pravidla upravující např. psaní velkých písmen. Prvotním účelem je zachytit konkrétními, mluvenou řeč s jejími charakteristikami.⁴² Výjimku pro přepis tvoří cizí slova, která jsou přepisována foneticky s grafickou podobou v závorce. U některých slov je naznačená výslovnost psaním dvou slov spojených jako jedno dohromady, např. *prosimvás*.

Ke každému dílu zvolených pořadů byl vytvořen jeden protokol, v některých případech i více, protože byl daný díl pořadu dlouhý či rozdělen do několika diskusí s různými hosty. Tak tomu bylo například v politické debatě Otázky Václava Moravce.

Pozorovatel zhlédl všechny vybrané díly pořadů postupně, přičemž zaznamenával užitý způsob oslovení v jednotlivých pořadech. Získaná data byla následně zapisována do tabulky konkrétního protokolu. Další údaje pro popis byly většinou k dispozici na webových stránkách k danému pořadu, vedle jmen hostů v mnoha případech i s tituly či pracovní pozicí tu bylo možné najít také téma či bližší informace o vybraném dílu pořadu.

39 MÜLLEROVÁ, O.; HOFFMANNOVÁ, J.; SCHNEIDEROVÁ, E. *Mluvená čeština v autentických textech*. Vyd. 1. Jinočany: H, 1992.

40 MÜLLEROVÁ, O. Mluvené projevy a komunikační situace. In: ČMEJRKOVÁ, S.; HOFFMANNOVÁ, J. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011, s. 66-83.

41 KADERKA, P.; SVOBODOVÁ, Z. Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskusních pořadů. In: *Jazykovědné aktuality*, 43, 2006, s. 21.

42 KADERKA, P.; SVOBODOVÁ, Z. Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskusních pořadů. In: *Jazykovědné aktuality*, 43, 2006, s. 18-51.

V průběhu zaznamenávání protokolů byla jeho podoba několikrát upravena. Přidána byla kolonka pro výňatek z pořadu (jeho přepis), která však u některých dílů chybí z důvodu nadbytečnosti, např. u pořadu Na plovárně, ve kterém se oslovení vyskytuje jen zřídka a charakter rozhovorů je velmi podobný u všech dílů, ukázka je tedy uvedena jen u jednoho z nich.

4.3 Výběr materiálu a způsob zpracování

Výběr pořadů byl proveden tak, abychom získali co nejrozmanitější vzorky. Z technických důvodů byl však výběr omezen dostupností pořadů volně přístupných na konkrétních webových stránkách. Pro případné následné vyhledání analyzovaných pořadů jsou jednotlivé URL adresy součástí protokolů. Problém se vyskytl pouze pořadu Zóna IN, u kterého je přístup k archivu zpoplatněn. Původně měly být videozáznamy součástí práce v příloze na DVD, oficiální stránky pořadů však nenabízejí jejich volné stažení a pomocí programů na stažení (např. Fraps) by musela příloha obsahovat několik desítek DVD, protože by byly mnohonásobně větší. Z těchto důvodů nebyl tento záměr naplněn. S rychlým vývojem techniky, budou brzy tato omezení překonána. Po konečných úpravách byly analyzovány následující pořady: Drzá Diana, Krásný ztráty, Máte slovo, Medúza, Na plovárně, Otázky Václava Moravce, Sama doma, Všechnopárty a Zóna IN, z nichž bylo do protokolů zapracováno z každého pořadu od čtyř do sedmi dílů, a vzorek tak čítá přes padesát rozhovorů v délce od několika minut až po dvouhodinové relace. V původním záměru bylo analyzovat více vzorků, analýza zahrnující zhlédnutí relace, zaznamenání údajů a obvykle i přepis některých částí je ovšem příliš časově náročná. Jiné možnosti skýtají programy, v blízké době snad již běžně dostupné, které dokážou mluvené slovo (včetně videonahrávek apod.) převádět do psané podoby. Bylo by pak mnohem snazší sledovat videozáznam rozhovoru a přitom pracovat i s jeho přepsanou podobou, provádět rozbor a vpisovat jevy, které dávají smysl jen v daném kontextu. Protože v mluvené komunikaci je problematika oslovení náročnější než v komunikaci písemné, jak poukazuje Mistrík. Na realizaci mluvené komunikace se podílí nejen jazykově-stylistická forma, ale i neverbální složka komunikace (proxemika, pohyby těla, mimika, gestika atd.) a další faktory jako je prostředí, reakce partnera, zatímco při písemném oslovení zmíněné faktory dané situací a prostředím odpadají.

4.4 Charakteristika jednotlivých pořadů

Óčko Drzá Diana

Show Drzá Diana je vysílána na televizi Óčko od podzimu minulého roku. Již samotný název evokuje „neformálnost“ pořadu, ve kterém má být moderátorka ke svým hostům velmi otevřená (až drzá).

Diana Kobzanová se narodila v Německu, ale vyrůstala v Čechách. Od mládí se pohybovala v modelingu a vyhrála titul Miss ČR. Již několik let pracuje v rádiu Frekvence 1. Od září 2012 má také svou vlastní talk show v televizi Óčko Drzá Diana.

Pořad je natáčen ve studiu s kulisami schodů, na kterých moderátorka s hostem naproti sobě sedí. Neformální prostředí show koresponduje s jejím názvem a také podtrhuje image moderátorky, bývalé modelky, jejíž součástí je fyzická atraktivnost. Moderátorka oslovuje televizní diváky jako milé óčkaře. Nejprve je moderátorka ve studiu sama a představuje divákům svého hosta, poté už sedí na schodech oba, pozdraví se a začnou hovořit. Interview má velmi osobní a neformální charakter. Ve většině případů dává moderátorka přednost tykání před vykáním, přičemž ke změně dochází i v průběhu pořadu. V posledních několika minutách si pak připraví nějakou činnost pro hosta nebo ji naopak host něco učí. Moderátorka se vyjadřuje nespisovně a v rozhovoru padají i vulgarismy. Na konci pořadu se rozloučí s hostem, s diváky se pak loučí sama a láká je ke zhlédnutí dalšího dílu pořadu.

Krásný ztráty

Pořad Krásný ztráty Michala Prokopa je vedle relace Na plovárně Marka Ebena partnerským rozhovorem. Michal Prokop je hudebník, svého času se zabýval i politikou. Od roku 2000 moderuje v České televizi pořad Krásný ztráty, jemuž dala název jeho písnička V baru jménem Krásný ztráty s textem Pavla Šruta.

Prostředí studia je opravdu, jak prozrazuje název písně, podle které je pořad pojmenován, stylizované jako bar. Úvodní i závěrečnou znělkou pořadu je právě úryvek z písně, poté uvítá MP diváky a představí své hosty, řeč je doprovázena videozáznamem příchodu hostů do „baru“ a v pozadí znělkou. MP je oblečen vždy do obleku a sedí za barem, u kterého přivítá na barových židličkách hosty. Netypické také je, že v baru hosté dostanou alkoholické (i nealkoholické) nápoje, které prý dle MP lidem rozvazují jazyk. MP se hostů táže většinou na přeskáčku (někdy si pokládají otázky i hosté mezi sebou), svým hostům vyká a poměrně frekventovaně je oslovuje křestními jmény. Závěrečným rituálem pořadu

je opět znělka a snímek obou přítomných hostů. S televizními diváky se moderátor loučí sám, např. děkuji vám za pozornost a příště opět v baru krásný ztráty. Tradičně trvá pořad od 26 do 30 minut.

Na plovárně s Markem Ebenem

Televizní talk show Na plovárně nese název od původního místa natáčení „občanská plovárna“ a je vysílána na ČT od roku 1999. Hosté pořadu jsou významné osobnosti domácího i zahraničního života, se kterými rozmlouvá moderátor Marek Eben. Pořadem mimo jiné prošli slavní hosté jako Antonio Banderas, Usain Bolt, Bill Gates, Robert Redford a mnoho dalších.

Marek Eben se věnoval herectví, založil se svými bratry hudební skupinu a uváděl několik dalších významných pořadů (O poklad Anežky České, StarDance a jiné) a byla mu několikrát udělena divácká cena televizní popularity TýTý, přičemž předávání cen po několik let sám moderoval.

Pořad Na plovárně probíhá v útulném prostředí s kulatým stolem, u kterého sedí naproti sobě host s Markem Ebenem bez přímé účasti diváků. Tímto je podpořena vlídná a privátní atmosféra pořadu, na jejímž pozadí se odehrává rozhovor Marka Ebena a hosta, který tak působí velmi uvolněně a přátelsky. Délka rozhoru i s typickým úvodním a závěrečným videozáznamem je standardně kolem dvaceti minut. V úvodu pozdraví Marek Eben diváky a uvede pořad i svého hosta krátkou řečí. Než jej osloví, uvede celé jeho jméno, profesi a další detailnější informace. Poté se ke svému komunikačnímu partnerovi obrátí a naváže s ním komunikaci. Eben svým hostům vyká, pokud se ale navzájem znají a tykají si i v jiných situacích, tyká jim i v pořadu (v ukázkách např. s textařkou Gabrielou Osvaldovou). Výjimkou není ani rozhovor v anglickém jazyce, který Eben ovládá na velmi dobré úrovni, a v konečné podobě pro české diváky jej pak sám překládá. Jeho způsob vyjadřování je velmi kultivovaný, vyjadřuje se klidným tempem i hlasem. Konec pořadu bývá uzavřen poděkováním přítomnému za účast a pak pronesením na kameru směrem k divákům „*dnes byl/a naším hostem...*“. Na plovárně se drží na špičce televizních pořadů, což dokazuje i jeho dlouhodobé vysílání.

„Marek Eben je typ moderátora velmi kultivovaného, intelektuálního, vtipného, ale vždy decentního. Jeho humor je laskavý, vlídný a nikdy nevkusný, plytký, tím méně obhroublý. Užije-li ironickou poznámku, pak leda namířenou vůči sobě samému, nikoli vůči

pozvanému hostu, ať je to na pódiu či v televizním studiu. Ebenův humor je založen na širokých kulturních znalostech a jazykové vynalézavosti.⁴³

Právě jeho vystupování je jedním z důvodů, proč pozvání k natáčení ještě nikdo z hostů neodmítl, jak je uvedeno v reklamním dokumentu, který za cílovou skupinu diváků označuje skupinu lidí s nejvyššími příjmy, lidí z velkoměst a lidí starších, přednosta, hospodyně, vysokoškoláky a středoškoláky a ženy.

Otázky Václava Moravce

Otázky Václava Moravce je název politického diskusního pořadu České televize pojmenovaný po jeho moderátorovi. Pořad byl poprvé odvysílán v roce 2004 na programu ČT1. Hosty pořadu jsou především politici a veřejně činné osoby, kteří jsou konfrontováni s aktuálními tématy. Motto pořadu je „Témata, o kterých se začne mluvit.“

Václav Moravec je absolventem FS UK a v současné době tam i působí. Spolupracuje jako moderátor a redaktor s BBC. V minulosti mimo jiné moderoval pořady na ČRo a Frekvenci 1. Získal také ocenění Českého literárního fondu za publicistickou činnost. Již devátým rokem moderuje politické debaty každou neděli na ČT1. Pořad má charakter věcný a neosobní. Vysílán je ve studiu s většími stoly, určenými pro více hostů, kde moderátor sedí v čelní pozici a naproti němu jsou usazeni vedle sebe další hosté. Pořad má několik částí, které tvoří nejméně jeden rozhovor s jedním i více hosty a různé vstupy, reportáže, rozhovory, grafická znázornění atd. Celková stopáž pořadu se pohybuje okolo 120 minut. Václav Moravec na počátku debaty hosty přivítá (často slovy vítejte) a představí je celým jménem, popřípadě i titulem či funkcí. S hosty jedná věcně, s vážnou tváří bez emocí. Moderátorova souvislá řeč (především v počátečních a závěrečných fázích textu) bývá ve velmi rychlém mluvním tempu. VM užívá spisovného jazyka a o totéž se snaží většinou i hosté, někdy však své jazykové schopnosti přeceňují, jsou hyperkorektní a řeč se může zdát divákům „strojená“. Na konci diskuse se s hosty opět rozloučí a někdy opět jmenuje jejich celé jméno a titul či funkci.

43 ČMEJRKOVÁ, S. Čeština mediální, mluvená a psaná. In: KUKLÍK, J. (ed.) *Přednášky z XLIX. běhu Letní školy slovanských studií*. Praha: FF UK 2006, s. 48.

Máte slovo

Máte slovo s Michaelou Jílkovou je politický diskusní pořad o tématech, která mohou vybírat sami diváci. Ve studiu jsou přítomni zástupci odborné i laické veřejnosti, kteří jsou zastánci různých názorů na vybrané aktuální téma. Pořad je vysílán od roku 2008, aktuálně běží na ČT1 každý čtvrtek a trvá necelou hodinu.

Michaela Jílková pracuje jako novinářka a rozhlasová a televizní moderátorka. Působila i jako herečka. Dříve moderovala televizní pořad Kotel, který byl vysílán na TV Nova.

Jak je výše naznačeno, účastníci diskuse jsou zástupci odlišných názorů, rozdělení do dvou konfrontačních skupin, které stojí ve studiu u stolků naproti sobě, a mezi nimiž stojí moderátorka. V některých dílech pořadu je i ve studiu přítomno několik desítek diváků, kteří se mohou též přihlásit o slovo a zapojit se tak do diskuse. Úvodní i závěrečná část pořadu má většinou podobný charakter jako následující úryvky: *Máte slovo, hezký večer, milý diváci...*((uvedení tématu)) ... *o tom diskutovat budou* ((vyjmenování účastníků). *Milí diváci, já vám děkuji, myslím na vás, těším se na vás a vy už víte, že ve čtvrtek máte slovo, na shledanou.* Debata bývá vedena tak, že si mluvčí „skáčou do řeči“, překrývají se promluvy, dokonce účastníci vůči sobě zvyšují hlas a hovor sklouzává i k vulgarismům. V pořadu dominují nejen názory mluvčích na určitá témata, ale také emoce přítomných, které se mohou snadno divokou diskusí rozbouřit. K rozbouření diskuze dochází často a moderátorka se v souladu s charakterem pořadu nesnaží debatu příliš uklidňovat, ve svých promluvách naopak hojně opakuje některá slovní spojení, např. *pojďme o tom diskutovat*. Tento typ pořadu je velmi bohatý na rozmanité typy oslovení, jelikož je nutné, aby mluvčí své adresáty jednoznačně identifikovali. Jazykové prostředky jsou velmi různorodé. Moderátorka se snaží vyjadřovat spisovně, v pořadu se objevují rozliční hosté ovládající různé jazykové kódy. Trvání pořadu se pohybuje mezi 54 až 60 minutami.

Medúza

Medúza je jedním z prvních hudebních pořadů u nás, má dlouhou tradici, v r. 2012 však bylo její vysílání ukončeno. Hudební pořad s hitparádou vznikl v Ostravě už v roce 1992. V pořadu vystupovali hosté, kteří se pohybovali v oblasti hudby a hovořili především o hudbě, i když ta nebyla jediným tématem.

Až do roku 2012, kdy bylo vysílání pořadu ukončeno, se v Medúze vystřídalo několik moderátorských tváří. Poslední dvojici tvořila Klára Výtisková, zpěvačka skupiny Toxique, a Nasty, vlastním jménem Petr Cerha, hudebník provozující beatbox.

Také vzhled studia Medúzy se v průběhu let několikrát proměnil. Naposledy to byla místnost s malým stolečkem a taburety k sezení, v jejichž pozadí byla obrazovka pro pouštění klipů a podium pro vystoupení hostů. Rozhovor s hosty byl rozdělen do několika částí a proložen právě videoklipy a jedním živým vstupem hudebních hostů. Moderátoři v rozhovoru mluvili běžným hovorovým jazykem s častými anglicismy a slangovými výrazy z hudebního prostředí. Celkový čas pořadu se pohyboval v rozmezí 25 až 38 minut.

Sama doma

Živě vysílaný kontaktní publicistický pořad je určen především ženám, ale mezi diváky relace patří i muži a všichni, kteří jsou „sami doma“. Pořad se vysílá v dopoledních hodinách každý den živě, vždy za účasti dvou moderátorek a několika různých hostů, se kterými vedou rozhovor, společně vaří, anebo se věnují stylingu, oblékání a podobně. Diváci mají možnost pomocí chatu pokládat dotazy odborníkům, kteří jsou hosty pořadu. Pořad je vysílán již řadu let a má především zábavně-informační charakter – přístupnou a zábavnou formou zprostředkovává doporučení a rady odborníků. Účelem je podávat praktické informace ohledně péče o děti a domácnost, informace o zdraví, rodině, vztazích a mnohé jiné. V pořadu se vystřídalo několik moderátorských tváří, které se mezi sebou střídají. Patřila mezi ně i modelka Iva Kubelková, v současnosti pořad moderuje modelka Lucie Křížková. Hosty jsou odborníci z nejrůznějších oblastí, zástupci zájmových skupin, organizací, průkopníci rozličných metod apod. a také známé osobnosti. Je vytvářeno klidné, sdílné a chápající zázemí pořadu, dotvořené útulným interiérem studia a vlídným přístupem moderátorek. Celkový čas vysílání se pohybuje okolo 90 minut.

Všechnopárty

Zábavná talk show Karla Šípa je vysílána od roku 2006. Pozvání přijímají v každé relaci většinou tři hosté, se kterými postupně Karel Šíp hovoří o jejich životě a nejrůznějších tématech. Pořad je natáčen v divadle Semafor a jako pravidelný týdeník baví diváky nejen na obrazovkách České televize, ale i publikum v sále.

Karel Šíp pracoval jako produkční na ČT. Během svého života působil jako moderátor, hudebník, bavič, scenárista a textař. Uváděl řadu televizních pořadů a během svého života spolupracoval s mnohými herci.

V počáteční fázi zábavné relace se KŠ přivítá v divadle s publikem a s diváky u televizních obrazovek, krátce promlouvá a poté uvítá prvního pozvaného hosta. Po několika minutách

rozhovoru přivítá dalšího hosta a stejně tak je to i s posledním účastníkem pořadu. Rozhovory KŠ s jednotlivými hosty se dotýkají témat divácky atraktivních, zahrnujících soukromý život, profesi, záliby, společenská, kulturní i politická témata. V promluvách moderátora se míchá styl nespisovného jazyka se spisovným, nevyhýbá se vulgarismům, deminutivům, slovním hříčkám, dvojsmyslům a dalším jazykovým prostředkům, aby diváky zaujal a pobavil. Hosté mluví jazykem sobě vlastním, někteří mluví hovoří spisovně, jiní dialektem apod. V závěru se KŠ se všemi rozloučí a odchází spolu s hosty do zákulisí. Celková délka pořadu je 40 až 45 minut.

Zóna IN 5Angels

Zábavně-publicistická relace Zóna IN 5Angels byla zacílena na žáky druhého stupně. Moderátorskou sestavu tvořila hudební skupina 5Angels, která se skládá z pěti dívek ve věku okolo 11 až 12 let. Pořad měl jen 6 dílů odvysílaných přes léto 2012.

Angee, Tereza, Nikola, Veronika a Vendy jsou členky kapely od roku 2009. Jejich pořad měl více různých částí, z nichž stěžejní byl rozhovor, který probíhal i v jiných prostorách než jen ve studiu a trval jen několik minut (3–10). Pořad byl určen pro mladistvé v podobném věku moderátorek. Ty si však zvaly většinou dospělé hosty. Díky věku dívek působil pořad velmi uvolněně a otevřeně, to dokazovalo i tykání dívek hostům, jen v pár případech dívky vykaly. I když bylo moderátorek více, většinou se ptala jedna dívka, popřípadě se v otázkách k hostovi prostrídaly. Reakce na odpovědi účastníků jsou i z tohoto důvodu většinou vícehlasné. Dívky si v některých případech místo podání ruky s hosty tzv. „plácnou“ zvednutou rukou (high five – hi5).

4.5 Analýza protokolů

4.5.1 Drzá Diana

Drzá Diana je klasické interview „jeden na jednoho“, ve kterém má Diana Kobzanová roli přátelské moderátorky, která si ke svým hostům, kteří přijmou pozvání a tím i „pravidla“ diskuse, může dovolit vtíravé otázky a být až drzá, jak prozrazuje název pořadu. Z tohoto důvodu si také začne DK s většinou hostů tykat a hovoří s nimi mluvenou češtinou, nebojí se vulgarismů a nejrůznějších prostředků k oživení rozhovoru, který aktualizuje např. užitím 3. osoby, přičemž na otázky někdy stejně reaguje i host (DK *v kolik stává módní kritička?* ↑ FČ *kolem šestý protože chodí do práce*). První bližší seznámení s hostem nebo přechod z vykání na tykání stvrzuje i fyzickým kontaktem jako např. podáním ruky nebo polibkem na tvář. Hosty oslovuje převážně neformálně, přátelsky křestním jménem. Jsou spolu na stejné úrovni v symetrickém vztahu, i když moderátorka může „být drzá“ a projevit svou převahu danou rolemi moderátor - host. Pro podpoření divácké atraktivnosti slouží vzhled studia, důvěrná témata, otevřené a přívětivé zázemí, dynamická výměna replik a běžný mluvený jazyk aktualizovaný moderátorčinou vynalézavostí. Záměrně utvořeným oslovením diváků televize Óčko je tvar *óčkaři* pro pojmenování osob pomocí sufixu *-ař*. Kobzanová diváky oslovuje např. *milí věrní i příležitostní óčkaři; milí óčkaři*. Obrací se k nim s předpokladem, že ji všichni diváci jako celebrity znají, např. *no a vy co mě znáte víte ■ že mi to nedělá problém a vy co mě znáte víc taky víte....* Cílovým publikem pořadu jsou diváci zajímající se o bulvár a osoby vystupující ve veřejné sféře (českém showbyznysu).

Protokol 1

V záznamovém archu jsou údaje z prvního dílu pořadu Drzá Diana, ve kterém byl hostem vítěz pětiboje na Olympijských hrách 2012 v Londýně David Svoboda. Úvodní řeč DK adresovaná divákům televize Óčko, byla propojena s představením hosta jako „*krásného, mladého a svobodného*“ naznačující předpokládaný uvolněný ráz komunikace s hostem. Také k divákům promlouvala jako „ke starým známým“ *vy co mě znáte ...a vy co mě znáte víc*.

DK milí věrní i příležitostní óčkaři snad poprvé se na českých televizích objevuje pořad kde má moderátor přímo v popisu práce být drzý ■ drzá diana no a vy co mě znáte víte ■ že mi to nedělá problém a vy co mě znáte víc taky víte ■ že umím být i něžná zejména na krásné a mladé sportovce ■ dneska jsem si sem pozvala

krásnýho mladýho svobodnýho svobodu ■ davida svobodu který získal na olympiádě v londýně zlatou medaili v pětiboji

Přestože moderátorka ani host se zřejmě dříve osobně neznali, DK (v duchu pořadu) navrhla pozdrav polibkem a po tomto intimním kontaktu se neostýchala bezprostředně požádat hosta o neformální, přátelské tykání, kterému vykání pravděpodobně vůbec nepředcházelo.

DK zdraví se pětibojáři polibkama když se potkaj?

DS no s pětibojářkama jo...

DK a nemohli bysme se pozdravit jakože bysme si

DS tak určitě ((polibek na obě tváře))

DK teda a tak když už jsme se líbali tak bysme si mohli i tykat ne?

DS joo určitě

Oslovení hosta křestním jménem užívá moderátorka pro udržení přátelského kontaktu a utužení nastoleného tykání. Z opačné strany host křestního jména moderátorky neužívá, ale ve třech případech jí tyká. Ke konci pořadu darovala DK dárek DS v podobě jejího střevisku zlaté barvy, což opět jen dokresluje záměrně otevřené a privátní ladění rozhovoru.

Protokol 2

V dalším dílu Drzé Diany byla hostem bulvární módní kritička Františka Čížková, se kterou si DK vykala, ale oslovovala ji křestním jménem Františko. Při rozhovoru ale místo vykání užila DK tykání a FČ jej přijala podáním ruky.

FČ no hurá tys mi začla tykat tak si budem tykat

DK no ■ tak ■ už jsem si na tebe zvykla ■ čau

Užití křestního jména ve spojení s vykáním představovalo určitý odstup, ale zároveň je patrné, že FČ je známá především pod svým křestním jménem, a proto ho DK užívala.

DK milí diváci ■ přiznávám opravdu se mi začalo líbit být drzá i oficiálně no a kdo to schytá dneska? ↑ jsem ráda že moje pozvání přijala žena módní kritička u který je vlastně úplně jedno jaký má příjmení ■ františka

Neobvyklý způsob dotazování v rozhovoru pomocí 3. osoby užila DK a stejně tak ve 3. osobě odpověděla FČ. Jde o aktualizaci klasických dialogů. Stejně tak tomu je při oslovení spojením její pracovní pozice a křestního jména.

DK v kolik stává módní kritička? ↑

FČ kolem šestý protože chodí do práce

DK bojí se chlapi františky z blesku?

módní kritičko ■ františko

Protokol 3

Taneční choreograf Yemi je hostem třetího dílu pořadu, se kterým se DK znala a tykala si s ním jako se „starým přítelem“ a několikrát ho oslovila křestním jménem. Na uvítanou DK divákům zatančila a ke konci show se Y ptala, jakou polohu má na schodech ve studiu zvolit, ještě byla do pořadu vložena ukázka videoklipu, což mělo za účel ráz pořadu oživit. Komunikace probíhala konstantně bez nějakých výrazných obměn.

Protokol 4

Hned prvním tématem rozhovoru s hudebníkem a politikem Michalem Kocábem bylo oslovení. Moderátorka se s hostem blíže neznala, přivítala ho vykáním a hned se tázala, jak ho může oslovovat.

DK úplně první věc která by mě zajímala ■ jak vám můžu říkat?↑

MK no říkejte mi michale ne jsme v óčku

DK normálně michale ■ jakože tykačka michale

MK noo noo ((pokyvuje hlavou))

MK můžete mi říkat michale a vykat [té takový divný]

DK [jo VY] michale

MK a nebo tykat jesli ■ tak mi tykej no ((gesto)) teda

DK takže normálně můžem teda jako

MK no no ((přikyvuje hlavou))

DK já jsem diana čau ((podávají si ruce))...

Použití křestního jména v ukázce nesloužilo v komunikaci jako oslovení - kontaktní prostředek, ale jako ujasnění oslovení - metakomunikace. V průběhu komunikace už DK křestního jména pro MK neužila. Můžeme se domnívat, že užití křestního jména bylo k oslovení MK pro DK neobvyklé, proto se už se v rozhovoru nevyskytlo. Stvrzení tykání podáním ruky je podobné jako v jiných dílech projevem vlídnosti. Pro oživení dialogu se DK ptala opět tvarem 3. osoby, host odpovídal v 1. osobě.

DK mě by zajímalo jak michal kocáb skládá hudbu jestli je zavřenej na záchodě...

MK hele já mám...

V rozhovoru často MK i DK hovořili o jiných osobách. Na následující replice je znatelné, jak se přenáší způsob oslovení určité osoby do referování tak, aby byla replika autentičtější.

MK ...a já jsem mu říkal vašku zkus to zprostředkovat těm lidem ((hovoří o Václavu Havlovi))

Kromě DK se k divákům obracel v interview i MK nepřímým oslovením.

MK k divákům: nabádám všechny posluchače vaší televizní stanice...

Pro zpestření rozhovoru si DK připravila pro MK přebalování panenky, protože se bavili o osobním životě MK a jeho malých dětech.

Protokol 5

V pořadí pátý protokol obsahuje záznam z rozhovoru DK s bulvárním publicistou a synem komika Petra Novotného Pavlem Novotným. PN a DK si tykají, zřejmě se znají již delší dobu. Oba mluvčí se oslovují křestními jmény, moderátorka navíc oslovuje hosta celým jménem a hypokoristickou formou jména Pavel. Protože spolu hovoří o práci PN a celebritách, často se vyskytuje referování o dalších osobách bez honorifikace (jen příjmení). Vulgarismy a kontaktní (výplňková) slova se v komunikaci objevují poměrně často. Jako v předchozích dílech si DK připravila pro hosta překvapení, při této příležitosti darovala PN implantáty, což samo otevírá velmi osobní téma, jako by byl pořad vysílán až po dvacáté druhé hodině. Hranice uvolněnosti se posunuje nejen v jazyce, ale týká se témat komunikace a dalších jevů.

Protokol 6

Hudebník Radek Banga vystupující s kapelou Gypsy CZ byl pozván do pořadu Drzá Diana v šestém díle. Oba dva se seznámili bezprostředně před natáčením (jak vyplývá z rozhovoru) a tykají si, to se promítá ve vzájemném oslovování, ve kterém se vůbec neobjevují křestní jména a oba mluvčí užívají jen slovesných tvarů ve 2. osobě. Jedním z důvodů může být i to, že je muzikant znám především pod uměleckým jménem Gypsy (cz) a ne pod vlastním. Jeho užití v řeči by bylo nestandardní.

*DK poprvý jsme si podali ruce před chvilkou v maskérně ■ když jsme stejnej ročník
můžeme si tykat néé
G jasně jasně*

Protokol 7

Sedmý protokol je záznamem dílu Drzé Diany se zpěvačkou amerického původu Tonyou Graves. Jejím rodným jazykem je angličtina a českým jazykem hovoří na komunikační úrovni, ale v řeči se objevují gramatické, výslovnostní a jiné nesrovnalosti (DK se často některým výpovědím hosta směje). DK oslovuje TG i křestním jménem, pro ozvláštnění rozhovoru hovoří o svém hostu i ve třetí osobě celým jménem a pak se táže ve 2. osobě (DK *mě by totiž zajímalo ■ jestli toňa grejvs...dokážeš to?↑*). Jako překvapení si DK

připravila mluvní cvičení a jazykolamy pro TG a na konci show se loučila slovy, dotýkající se osoby TG (jejího černošského původu).

DK dnešní vydání šou drzá dijana pro majitele černobílých obrazovek končí a já slibuju že zase příště budeme vysílat v barvě ■ v jaký ((p.. zvuk-citoslovce)) ■ to netuším ani já ale na barvě nezáleží a někdy ani na výšce

4.5.2 Krásný ztráty

Krásný ztráty jsou modelem pořadu partnerských rozhovorů. Pozváni jsou vždy dva hosté, kteří jsou vybíráni většinou na základě podobnosti či úplné odlišnosti, aby byly rozhovory poutavější. Michal Prokop se snaží vést rozhovory spisovným jazykem, ale objevují se i prvky nespisovné. Většinou hostů moderátor vyká a oslovuje je křestním jménem. Když je hostem významná osobnost, MP ji tituluje, jako např. *pane prezidente*. Své dotazy nepokládá krátkou otázkou, ale většinou je uvede do souvislosti delší řečí. Stejně tak hosté odpovídají v delších replikách. Rozhovor v porovnání se zábavnými pořady nebo Drzou Dianou působí klidně, méně dynamicky a vyžaduje větší diváckou pozornost a tím pádem je náročnější za to informačně velmi bohatý. V žádném případě nejde o bulvární, lehce konzumovatelné rozhovory. V iniciačních a závěrečných fázích pořadu většinou oslovuje diváky tradičně *milí diváci*.

Protokol 8

Repríza pořadu z roku 2003 s hosty Madeleine Albrightovou, bývalou americkou ministryní, a tehdejším prezidentem Václavem Havlem byla vysílána znovu k příležitosti výročí narozenin VH 3.10.2012. Moderátor oběma hostům vykal a VH oslovoval *pane prezidente*. VH s MA si jako dlouholetí přátelé tykali. MA hovořila česky, ale ne jako rodilá mluvčí, a v rozhovoru byly často slyšet anglicismy. Hojné zastoupení měla v rozhovoru také zájmena *vy*, hlavně v replikách MP, nebylo vždy snadné rozeznat, zda hovoří k oběma hostům (plurál), nebo zda mluví k jednomu (VH), kterému vyká.

Protokol 9

Literární kritik, publicista a spisovatel Viktor Šlajchrt se sochařem a výtvarníkem Otmarem Olivou byli hosty dalšího dílu Krásných ztrát. Otmar Oliva pochází z Vysočiny a v jeho promluvách se objevují prvky východomoravského dialektu. Všichni účastníci pořadu si vykali a MP také užíval k oslovení křestních jmen hostů velmi často spolu se zájmenem *vy*.

Protokol 10

Poslední října 2012 se vysílal díl Krásných ztrát s hosty Michaellem Wellner-Pospíšilem, ředitelem Českého centra v Paříži, a profesionálním rybářem a moderátorem Jakubem Vágnerem. MP vykal svým hostům a jen JV oslovoval i křestním jménem, který se vykáním též obracel k MP. V pořadu probíhal rozhovor standardně.

Protokol 11

V tomto protokolu je záznam z rozhovoru MP se spisovatelem a scenáristou Pavlem Kosatíkem a s novinářem a literárním kritikem Pavlem Mandysem. Opět si v komunikaci přítomní vykali, nicméně MP oslovoval hosty i stejným křestním jménem *Pavle*. Společně hovořili o dalších osobnostech české literatury, většinou o nich referovali celým jménem.

Protokol 12

Spisovatel Ivan Binar a vydavatel Jiří Gruntorád vystupovali v dalším z dílů Krásných ztrát MP, který měl obdobný ráz, jako předchozí rozhovory: přítomní si vykali a MP hosty několikrát oslovoval i křestním jménem ve spojení s vykáním a pronominem vy. MP také svých hostů nepřímou tázou např. *MP jak se žije v Rakousku českému spisovateli*.

Protokol 13

MP v rozhovoru s novinářem a moderátorem Markem Wollnerem a s náměstkem ministra vnitra Jaroslavem Hruškou vykal, často i se zájmenem, jen v jediném případě oslovil hosta křestním jménem. Jedním z témat byli různé podnikatelské kauzy, o zúčastněných osobách mluvili příjmením (Mrázek, Krejčíř a další).

Protokol 14

První díl krásných ztrát v roce 2013 zachycuje rozhovor skifaře a olympijského vítěze Ondřeje Synka a kuchaře, oceněného Michelinskou hvězdou, Romana Pauluse s MP, ve kterém se vyskytuje vykání někdy i s užitím pronomina a dvakrát MP užívá křestní jména k oslovení svých hostů.

4.5.3 Máte slovo

Pořad je politicky zaměřený vždy k určitému tématu divákům dopředu známým. Mají možnost své názory zavolat do rádia před vysíláním pořadu, anebo napsat svůj názor do studia. Jména všech účastníků spolu se všemi tituly a funkcemi jsou k dispozici na internetových stránkách Máte slovo. Moderátorka vychází s oslovováním hostů způsobem výběru buď nejvyššího titulu či funkce a jindy střídáním jejich užití, všem hostům vyká. Počet mluvčích ve studiu se pohybuje okolo šesti účastníků. Michaela Jílková má působit striktně, její mluvní styl odpovídá rychlejšímu tempu, doprovázený výraznou gestikou. Moderátorka instruuje účastníky komunikace, ke komu mají hovořit, na jakou výpověď reagovat apod. *tak to řekněte tai (tady) paní náměstkyni (k SD); dobře ■ zareaguje na paní dubinovou; co řeknete paní dubinové* (z dílu zaznamenaném v protokolu 15). Vyhodnocuje výpovědi mluvčích: *to teda má pan profesor pravdu; to teda má zase pravdu paní žitníková* (protokol 17). Stylizuje se do role zástupce veřejnosti, publika, „promlouvá jejich ústy“. Interpretuje výpovědi více či méně subjektivně (někdy je překrucuje apod.), tak jak se to hodí realizaci záměru: *pan doktor naráží; to pan doležal vysvětlil; a pan senátor neříká pravdu; IŠ určitě pan senátor chtěl říct; souhlasím s panem doktorem; možná bysme se s paní docentkou shodli* (protokol 18). MJ řídí debatu, uvede téma a pak v ideálním případě pokládá otázky jednotlivým hostům, popřípadě určuje jejich pořadí v diskusi. Někdy chtějí hosté reagovat na výpovědi ostatních a přihlásí se o slovo sami. Dost často se ale debata rozpoutá natolik, že hosté nerespektují základní pravidla diskuse a nenechají jeden druhého domluvit, skáčou si do řeči, překřikují se a někdy užívají i hrubých slov a slovní agrese. Debaty jsou dynamické, a pokud probíhají poklidně, snaží se je moderátorka spíše rozbouřit a vyvolat emoce. Velmi často hosté hovoří jako zástupci určité skupiny (odborníků, lékařů...) v množném čísle, např. *doporučujeme, navrhujeme atd.* Protože je v pořadu více hostů, musí své promluvy účastníci přesně adresovat, na koho jsou mířené, užívá tedy hojně různých způsobů oslovení – *pane, paní*, tituly, funkce, příjmení apod. Oslovení diváků MJ je oproti tomu standardní. Na začátku relace vítá diváky: *máte slovo, hezký večer, milý diváci*. Vytváří se dojem, že je to show pro diváky, za které hovoří pozvaní účastníci. Na závěr ukončuje MJ pořad slovy: *milý diváci já vám děkuji, těším se na vás, myslím na vás a vy už víte, že ve čtvrtek máte slovo*.

Protokol 15

Debaty pořadu máte slovo, zaznamenané v protokolu 15, se účastnili následující hosté: JUDr. Jiří Pospíšil – místopředseda a poslanec ODS, zastupitel Plzeňského kraje (JP); MVDr. Pavel Bělobrádek – předseda KDU-ČSL, zastupitel Královehradeckého kraje (PB); JUDr. Zdeňka Lišková – předsedkyně Ústřední revizní komise KSČM, náměstkyně hejtmána Plzeňského kraje pro oblasti investic a majetku (ZL); Jaroslav Foldyna - poslanec ČSSD (JF); Saska Dubinová – ošetrovatelka, 38 let, Praha (SD); Šimon Heller – vysokoškolák, 24 let, signatář petice, České Budějovice (ŠH). V tomto dílu hosté debatovali o krajských volbách v roce 2012 a převaze stran KSČM a ČSSD. Během pořadu se rozpoutala ohnivá diskuse, ve které mluvčí nedodržovali základní pravidla diskuse, skákali si do řeči, vedli simultánní promluvy a někdy se až hlasitě překřikovali. Právě v této situaci potřebují mluvčí své repliky přesně adresovat a z hlediska moderátorky je nutné rozpoutanou debatu ukočírovat, proto je oslovení v tomto dílu pořadu velmi frekventované. V promluvách některých komunikantů je cítit agrese a ofenzivní náboj hovoru, doprovázený neverbální komunikací, gesty jako zdvižený prst, ruka, mimika a apod.

Protokol 16

Další diskusi se zabývala tématem, zda patří romské děti do speciálních škol, nebo jde o záležitost diskriminační, rovněž zda je namístě rušení těchto praktických škol. Účastnili se jí: Bc. Martin Šimáček – ředitel Agentury pro soc. začleňování (MŠ); Hana Stýblová – prezidentka Asociace ředitelů ZŠ (HS); Mgr. Gordon Brei – ředitel Základní školy praktické v Brně (GB); Mgr. Vladimír Foist – ředitel ZŠ v Poběžovicích (1/3 dětí je sociálně znevýhodněných) (VF); Ivan Veselý – předseda Asociace romských občanských iniciativ (IV); Ilona Dvorníková – matka dvojčat s lehkou mozkovou dysfunkcí (ID). Hosté komunikovali často také mezi sebou a opět se mnohé promluvy překrývaly a hosté si skákali do řeči. Velmi často se vyskytovaly různé formy oslovení, ale jen v rámci vykání.

Protokol 17

O zdravotnictví v ČR, jeho financování a změnách diskutovali: Doc. MUDr. Leoš Heger, CSc. – ministr zdravotnictví (LH); Prof. Petr Fiala – místopředseda Asociace českých a moravských nemocnic (AF); Ing. Jaromír Gajdáček, Ph.D., MBA – prezident Svazu

zdravotních pojišťoven (JG); Bc. Dagmar Žitníková – předsedkyně Odborového svazu zdravotnictví a sociální péče (DŽ); Prof. Vladimír Palička – místopředseda České lékařské společnosti J. E. Purkyně (VP); Eva Hůlková – znepokojená občanka, invalidní důchodkyně (EH). Na rozdíl od předchozích dílů měl tento klidnější průběh v tom, že se hosté nechali domluvit a nehovořili na sebe zároveň. Forma oslovení *pan/paní* a příjmení se vyskytla 12krát, nejvíce se ale přítomní oslovovali pomocí *pan/paní* a pozice či funkce jako např. *paní předsedkyně, pane ministře, pane prezidente, pane profesore* atd., to užili mluvčí během debaty celkem 31krát.

Protokol 18

V dalším pořadu se sešli nad tématem *lidí na hranici chudoby přibývá* následující hosté:

Jaroslav Kubera – předseda senátorského klubu, senátor (ODS) (JK); Doc. Ing. Ilona Švihlíková, Ph.D. – ekonomka (IŠ); Martin Žárský – náměstek generálního ředitele úřadu práce ČR (MŽ); Mgr. Pavla Vopeláková – Sdružení azylových domů, tajemnice Armády spásy (PV); Pavel Novák – advokát; Jiří Doležal – zoufalý senior (rozpočet na den 25,-) (JD). Diskuse o chudobě probíhala klidně, hosté byli ukázněni a počkali, až jeden domluví, aby mohli vyjádřit svůj názor, nemluvili najednou. Průběh nebyl tolik emotivní, až na projevy pana Doležala, který je v důchodu a na vedení domácnosti je sám. Nejfrekventovanějším způsobem oslovování, které se vyskytlo v komunikaci 18krát, je spojení *pan/paní* a funkce či pozice, např. *pane předsedo, paní docentko, paní tajemnice, pane doktore, pane senátore, pane náměstků*.

Protokol 19

Debaty o návrhu Evropské komise na kvóty na ženy ve vedoucích pozicích se zúčastnili: Jana Smiggels Kavková – předsedkyně české ženské lobby, ředitelka organizace Fórum 50 % (JSK); Mgr. Petra Janíčková – ředitelka Britské obchodní komory (PJ); MUDr. Roman Joch – ředitel Občanského institutu (RJ); JUDr. Oldřich Voženílek – místopředseda svazu mužů (OV); Miroslav Vodrážka – feministický aktivista, hudebník (MV); Irena Steinhauserová – vysokoškolačka, žena v domácnosti, 6 dětí (IS). Diskuse měla poměrně poklidný průběh, až na svérázné projevy paní Ireny Steinhauserové, která partnery komunikace okřikovala, hovořila zároveň s dalším mluvčím a celkově její vystupování působilo hrubě. Nejfrekventovanějším neutrálním oslovením této debaty je

pan/paní ve spojení s příjmením 13krát: *pane vodrážko, pani stajnhauzerová, paní janičková, pane vodrážko* atd.

Protokol 20

Protokol zaznamenává průběh diskuse o amnestii s následujícími hosty: Petr Hájek – vicekancléř prezidenta republiky (PHá); PaedDr. Alena Gajdůšková – místopředsedkyně senátu (ČSSD) (AG); prof. Milan Knížek (podporovatel V. Klause) (MK); Petr Heinrich – organizátor demonstrace proti amnestii (Varnsdorf) (PHe); Tomáš Horký – amnestovaný vězeň (TH); Petra Bártlová – poškozená klientka H-systému (PB). Vysílání tohoto dílu sledovalo přímo i publikum v sále, dokonce se někteří sami přihlásili o slovo a aktivně se zapojili do diskuse. Petr Hájek a Alena Gajdůšková s sebou měli dokonce dopisy, které v pořadu předčítali. I v tomto přenosu se promluvy hostů překrývaly a debata byla emotivnější. Stejnou mírou výskytu okolo 20 se účastníci oslovovali *pan/paní* ve spojení s příjmením a pozicí/ funkcí, vedle dalších možných variant, např. *pane hajnrichu; pane henrichu; paní gajdůšková reagujte; paní bártlová; pane horký* atd.

4.5.4 Medúza

Původně byla Medúza hitparáda, ale později se vedle nových písní staly součástí pořadu i rozhovory se zástupci různých hudebních žánrů. Cílovou diváckou skupinou jsou děti a mládež, ale pořad byl sledován diváky různých věkových kategorií. Pořad měl charakter zábavný, ale i informativní. Počet hostů se v každém dílu liší. Jednou je ve studiu celá kapela, jindy několik členů a pozvání přijímají i samotní interpreti, kteří hovoří se dvěma moderátory. V archivu na webových stránkách je pořad zveřejněn v sestříhané podobě, takže neobsahuje video s uvítáním ani loučením s diváky. Proto oslovení diváků chybí i v protokolech, protože v průběhu rozhovoru jsou oslovováni výjimečně.

Protokol 21

V pořadí 21. protokol obsahuje údaje z rozhovoru moderátorů Nastyho a Kláry se dvěma členy kapely Tatabojs. Hlavním způsobem oslovování hostů je *kluci*. Všichni si mezi sebou tykají. Spolu se slovesným tvarem v 2. os. mn. č. se vyskytuje zájmeno *vy* a jen jednou byl host osloven křestním jménem *Milane*.

Protokol 22

V dalším protokolu pořadu Medúza je rozhovor se třemi členy skupiny Umakart. Moderátoři užívají podobného oslovení jako v předchozím dílu pořadu *kluci*, navíc ještě *pánové* a křestní jméno použili jen v jednom případě *dušane*.

Protokol 23

Všichni členové kapely Please The Threes se sešli v Medúze, aby hovořili spolu s moderátory o hudbě. Opět převládalo oslovení *kluci* a křestní jméno tentokrát použil pro oslovení Kláry jeden z členů kapely. Většina kontaktních výpovědí byla v množném čísle mířena na všechny členy, i když odpovídal jen jeden.

Protokol 24

Hudební interpretku Dorotu Bárová byla pozvána do Medúzy ke Kláře a Nastymu. Rozhovor jen s jedním hostem si nežádal oslovení, proto se vyskytuje jen jedinkrát v komunikaci. Otázky probíhaly jen od moderátorů, kteří Bárové tykali.

Protokol 25

Kapela Kryštof přijala pozvání do studia, kde si všichni tykali. Oslovení užívali jen moderátoři v komunikaci s hosty. Ptali se celé kapely společně, ale pak i zvlášť zpěváka kapely křestním jménem *richarde*. Typickým oslovením členů kapely bylo opět *kluci* a jednou také *pánové*.

Protokol 26

V posledním protokolu jsou záznamy z interview se skupinou Never Sol, kterou tvoří jen dvě členky. Vyptávají se a oslovují je jen moderátoři, tykají jim a užívají oslovení pro obě členky *holky* a jednou je oslovují i křestními jmény *Lenko*, *Sáro*.

4.5.5 Na plovárně

Pořad Na plovárně je klasickým typem interview, kdy moderátor pokládá hostovi dotazy, ale zároveň mu nechává dostatek prostoru. Marek Eben má příjemný, klidný hlas i tempo řeči. Otázky podobně jako u Michala Prokopa uvede v širší souvislosti, neomezuje se jen na samotné dotazy. Dočká se tak zajímavých odpovědí, přecházejících do krátkých monologů. Převážné části diváků ME vyká, ale nezastírá dříve navozené přátelské vztahy,

projevující se tykáním s tím kterým hostem. Jelikož jde o partnerský rozhovor jeden na jednoho, není nutné užívat oslovení pro identifikaci adresáta, proto se zde oslovení vyskytuje jen zřídka.

Protokol 27

Martina Navrátilová v pořadu Na plovárně ocenila pěknou uvítací řeč ME výpovědí: *děkuju dobrý večer děkuju za za takový krásný otevření toho programu, ale musím vám říct, že bohužel teda jeden zápas...* V rozhovoru si vykali a ME ani jednou neužil oslovení, prvním důvodem je, že to nebylo nutné, a další je jeho komunikační styl, ve kterém se chová stejně jako host a nepoužívá křestního jména ani jiných prostředků k oslovení.

Protokol 28

Hostem pořadu byl válečný veterán západní fronty Jan Wiener, který emigroval do USA. Konverzace probíhala v českém jazyce, i když jako rodilý mluvčí ovládal spíše vzhledem k jeho místu pobytu angličtinu. Tento díl než jako rozhovor ME s hostem odpovídal spíše naslouchání pamětnického vyprávění pana Wienera, čemuž byl moderátor plně nakloněn. Jedinkrát byl host osloven spojením *pane profesore*.

Protokol 29

Do pořadu, který byl vysílán podruhé jako vzpomínka v roce 2012, byl pozván veterán druhé světové války, politický vězeň a armádní generál Tomáš Sedláček. Společně hovořili o minulosti a vykali si bez užití vzájemného oslovení.

Protokol 30

Profesor hebrejské univerzity v Jeruzalémě Lumír Hanuš byl dalším hostem Na plovárně. Podílel se na významném objevu nové látky v mozku - andanamidu. Pro tento rozhovor bylo charakteristické užívání odborných termínů v souvislosti s tématem konopí ve výzkumu a vývoji. ME oslovil svého hosta dokonce dvakrát *pane profesore*.

Protokol 31

V tomto protokolu je zaznamenán rozhovor ME s pokračovatelem proslulého českého rodu houslařů, který výrobu houslí po svých předcích převzal. V rozhovoru se nevyskytovaly žádné formy oslovení v užším smyslu, moderátor se ale poměrně často hosta tázal.

Protokol 32

Pozvána do pořadu byla i významná taneční pedagožka Božena Brodská, která dávala zpětnou vazbu moderátorovi, např. *to říkáte nádherně; víte; rozumíte* apod. ME užil dvakrát oslovení *paní profesorko* a opět se poměrně často vyptával.

Protokol 33

Jedním z mála rozhovorů, kde si ME s hostem tykal, je s herečkou a textařkou Gabrielou Osvaldovou, kterou moderátor oslovil na počátku hypokoristikem *Gábino*. Tykání v rozhovoru naznačuje bližší (neoficiální) vztah mezi moderátorem a hostem. Zaznělo i několik slov ve slovenském a ruském jazyce. Tempo řeči GO bylo velmi svižné, oproti klidnému vyjadřování ME.

4.5.6 Otázky Václava Moravce

Politicky diskusní pořad Václava Moravce je jednou z nejdelších televizních relací, která se skládá ze dvou oddělených částí. Do pořadu jsou zváni rozmanití hosté, aby diskutovali o politických tématech, na která se musí moderátor důkladně připravit, aby měl sám přehled a mohl tak k věci pohotově reagovat. Pořad nesestává jen z debaty s hosty, ale obsahuje i různé reportáže, vstupy, analýzy apod. Pravidlem je vykání všech přítomných ve studiu. VM hosty k reakcím vyvolává, právě proto je nutné, aby moderátor svou výpověď přesně adresoval, což je hlavním důvodem poměrně vysokého počtu oslovení hostů především *formou pan/paní* a titulem/funkcí. Není ale výjimkou, že jsou účastníci neukázněni a sami si berou slovo a hovoří zároveň s jiným mluvčím. Podobně jako v pořadu Máte slovo reprezentují někteří mluvčí určitou skupinu, hovoří za ni jako zástupci v množném čísle. Stejně tak je i v množném čísle adresát (zástupce) tázan.

Protokol 34

V první části pořadu vystupují: Václav Kučera - náměstek policejního prezidenta (VK); Jakub Šebesta - ústřední ředitel Státní zemědělské a potravinářské inspekce (JŠ); Vladimír Valenta - hlavní hygienik ČR (VV). Debata se vztahuje k metylalkoholové kauze a tématům kolem ní. Nejfrekventovanějším typem oslovení je pane, pozice v některých případech ještě s příjmením. Pan Vladimír Valenta oslovil i jednou VM *pane redaktore*. Se všemi hosty se VM přivítal a představil je podobně jako v závěru první části pořadu:

děkuji prvním hostům otázek kterými byli náměstek policejního prezidenta václav kučera ■ ústřední ředitel státní zemědělské a potravinářské inspekce jakub šebesta a hlavní hygienik české republiky vladimír valenta ↓ přeji hezký zbytek neděle a děkuji že ste byli hosty otázek ■ naschledanou.

Protokol 35

V dalším protokolu je zaznamenána druhá část pořadu s následujícími hosty: Ludmila Müllerová - /TOP 09/, ministryně práce a sociálních věcí (LM); Jana Hrdá - místopředsedkyně, Národní rada osob se zdravotním postižením ČR (JH); Vladimír Špidla - /ČSSD/, bývalý premiér, ministr práce a sociálních věcí a eurokomisař (VŠ), kteří promlouvali o sociálních kartách, sociálních dávkách a penzijní reformě. Moderátor se s hosty přivítal tímto způsobem:

VM: Pozvání do otázek přijala ministryně práce a sociálních věcí české republiky Ludmila Müllerová z TOP 09 VÍTEJTE v otázkách ■ dobrý den

LM ((pokynutí hlavy, úsměv)) děkuji

VM vítám i exministra práce a sociálních věcí ■ expremiéra ■ bývalého eurokomisaře vladimíra špidlu z čéesesdé ■ hezký dobrý den

VŠ ((pokynutí hlavy)) dobrý den

VM a pozvání přijala i místopředsedkyně národní rady osob se zdravotním postižením jana hrdá vítejte v otázkách přeji vám hezký dobrý den ((zajímavá melodie hlasu VM)) [jaké znázornění]

JH [dobré poledne]

VM začneme u vás paní ministryně ■ vy máte ve čtvrtek...

Jedna osoba zůstala nepředstavena, a to asistentka paní Jany Hrdé. Podobně tak v průběhu rozhovoru zopakoval jména a funkce přítomných hostů pro zopakování divákům:

VM říká pro tuto chvíli místopředsedkyně národní rady osob se zdravotním postižením jana hrdá @ hosty zůstávají ministryně práce sociálních věcí české republiky ludmila millerová a bývalý premiér a bývalý eurokomisař vladimír špidla z čéesesdé ((obrácen na kameru k divákům)) přepněte si na zpravodajskou čtyřladvacítku kde v diskusi pokračujeme už za pár okamžiků po stručných zprávách

Nejužívanějším oslovením VM v této debatě bylo pan/paní a funkce vedle dalších způsobů oslovení zachycených v protokolu.

Protokol 36

Petr Žaluda, Generální ředitel Českých drah (PŽ); Radim Jančura, ředitel, Student Agency/RegioJet (RJ) a Leoš Novotný, zakladatel a generální ředitel LEO Express a.s. (LN) diskutovali o železniční dopravě. Hlavním způsobem oslovování bylo pane a příjmení, ale MV předával slovo i dalšími prostředky, např. i 1. pádem *radim jančura* (místo radime jančuro), stejně tak spojení *odpověď leoše novotného* namísto *leoši novotný*,

odpovězte nebo *leoši novotný, vaše odpověď* apod. Nejde o klasické oslovení, ale nejrozmanitější obměny kontaktování. Přítomní si vykali až na Pavla Žaludu, který Leoši Novotnému tykal a oslovoval ho křestním jménem. Debata vykulminovala v ostřejší výměnu Radima Jančury a Pavla Žaludy, kteří nenechali jeden druhého domluvit.

Protokol 37

V prvním dílu pořadu v roce 2013 vystupovali Iva Brožová, předsedkyně, Nejvyšší soud ČR; Pavel Zeman, nejvyšší státní zástupce a Martin Červíček, policejní prezident, aby společně hovořili o amnestii prezidenta republiky, soudech a policii. VM oslovoval hosty funkcí ve spojení pan/paní a nebo celým jménem. Často v rozhovoru VM citoval výpovědi jiných osob, o kterých se komunikovalo.

VM jak vážné vidíte pane policejní prezidente riziko že vaši policisté kteří dlouhá léta pečlivě vyšetřují eehe kauzy typu...

PZ...nicméně jestli dovolíte ještě rád bych doplnil pana policejního prezidenta ((hh)) ■ ono

VM pane doktore ■ tak tomu argumentu údajné pomalosti české justice...ale poslední otázka v této části na ■ ehh předsedkyni nejvyššího soudu ivu brožovou zmiňoval jsem že část advokátů a ehh senátorů uvažuje o stížnosti...

4.5.7 Sama doma

V pořadu sama doma vystupují různí hosté, se kterými si povídají moderátorky Ester Janečková a Alena Veliká buď společně u stolečku s posezením, anebo každá zvlášť vestoje. Moderátorky se přesouvají a u delších rozhovorů se setkávají. Obě dvě vítají hosty na začátku a popisují program pořadu a na konci se s diváky opět loučí. S hosty si převážně vykají, když ale dorazí do studia děti, popř. mezi sebou komunikují moderátorky, samozřejmostí je tykání. Velmi častým typem oslovování je křestní jméno nebo *pan/paní* a titul či funkce. Někteří hosté pořadu hovoří jako zástupci skupiny a užívají tak množné číslo *my*. Pořad má v první řadě informační charakter, moderátorky se hostů táží na dotazy, o kterých předpokládají, že diváky zajímají. Nechybí ale ani zábava a odreagování.

Protokol 38

Pořad uváděla dvojice Ester Janečková a Alena Veliká. O výzkumu a vývoji léků mluvili moderátorky s MUDr. Alicí Němcovou. Styl a barvy v interiéru bylo tématem Mgr. Tomáše Havránka a Patrika Skály, které oslovovaly moderátorky *pánové*. Čínskou

medicínu představovala v čínštině Dr. Junhuan Zhang za pomoci tlumočníka Martina Pavelky. Tomáš Vorel a Anička Linhartová vyprávěli moderátorkám o novém filmu v kině. Lence Petráškové mohli psát hosté na chat ohledně prošlých léků. A Kateřina Znamenáčková si povídala s moderátorkami o sirotčinci v Africe. V pořadu si moderátorky tykaly, ale jinak hostům vykaly a oslovovaly je křestními jmény

*EJ tak a já už jsem u četu ((chattu)) kde na mě čeká redaktorka lenka petrášová
dobrý den lenko...vy jste totiž dělala zajímavý průzkum...
AV vítám tady paní doktorku alici němcovou dobrý den...*

Protokol 39

S MUDr. Evou Jirsovou probíraly moderátorky Martina Vrbová Hynková a Jana Havrdová léky pro děti a těhotné a dotazy na chatt jí mohli pokládat i diváci. Veronika Petláková a Mgr. Tomáš Cikrt představovali knihu a internetové stránky o lécích a poté i s diváky chatovali. Andrea Hašková mluvila o dětské páteři a jejích vývoji. S herečkou Ivanou Andrlovou si moderátorky povídaly o její kariéře. A nakonec prozradila Mgr. Jarmila Podhorná, co je gemmoterapie a jak funguje. Hosté byli nejčastěji oslovováni křestním jménem, ale vyskytovalo se i oslovení *paní doktorko*.

*AV naším dále dalším hostem a velmi milým hostem je ivana andrlová dobrý den
[ivano] vypadáte báječně jak se máte ((smích))
IA [dobrý den]*

Protokol 40

Tento díl pořadu Sama doma moderovaly Martina Vrbová Hynková a Jana Havrdová. Dotazy o vícečetném těhotenství zodpovídala MUDr. Jitka Řezáčová moderátorkám i divákům přes chat. Partnerské vztahy byly tématem Mgr. Jitka Nesnídalová, která byla k dispozici i na chattu. Miro Žbirka hovořil o svém plánovaném koncertu. Mgr. Martina Lišková ukazovala a popisovala naučné hračky, pro které jezdí do zahraničí. Předsedkyně Klubu dvojčat Klára Vítková Rulíková povídala o vzniku a činnosti klubu. A nakonec se sešli hosté okolo nadačního fondu Dobrý anděl, zakladatel Petr Sýkora, patronka organizace Leona Machálková a Radka Šedivá s dcerou Adélkou, které organizace podporuje. Kromě běžného oslovení jako v ostatních dílech pořadu užila jedna z moderátorek přezdívku pro Miro Žbirka *meky* spolu s vykáním. Více byli oslovováni diváci a malým dětem v pořadu tykaly.

*JH v našem studiu je v tuto chvíli velké množství hostů já začnu velmi rychle
představovat ((gesto)) a hned po m pravé ruce je leona machálková zpěvačka
...zakladatele nadačního fondu dobrý anděl petra sýkoru a vítám a vítám tady*

i radku šedivou a její dceru adélku které patří mezi ty rodiny kterým dobrý anděl pomohl petře prozrad'te co vás vedlo k tomu...

Protokol 41

Stejná moderátorská dvojice Martina Vrbová Hynková a Jana Havrdová přivítala MUDr. Lubomíra Hašlíka, aby hovořil o vývoji plodů vícerčat. V rubrice online zodpovídala dotazy o těhotenství Táňa Kalinová. S Dagmar Prajzlerovou mluvily moderátorky o kapesném pro děti a o peněžích. Galina Miklínová byla vy studiu se svou dcerou, aby představila jako autorka knihu a nový večerníček pro děti. MDDR. Aneta Mikšů objasňovala potřebnou péči o chrup a dávala divákům doporučení. O výchově a pedagogické práci s vícerčaty si povídaly MVH a JH s Mgr. Štěpánka Kaňková. Na závěr pořadu přišel do studia k rozhovoru hudebník Petr Janda.

JH pěkné poledne milí diváci pěkné poledne milé divačky zdravíme vás z prahy začíná další pořad sama doma a my s martinou...

JH na četu je dnes paní doktorka mikšů a budeme si s ní povídat o péči...dobrý den paní doktorko

...

JH no a v našem studiu ted' galina miklínová a její dcera autorka večerníčku o kanafáskovi holky my vás tady vítáme a ptáme se zda máte doma nějaké uspávací rituály

4.5.8 Všechnopárty

Zábavná show Všechnopárty s Karlem Šípem je jedním z nejsledovanějších pořadů televize ČT. Pozváni jsou vždy tři hosté, které spojuje téma relace. Moderátor si s hosty vyká i tyká, pokud se znají. Zábava a pobavení je hlavním úkolem pořadu. Karel Šíp je vlídný, ale přesto si některé jízlivé poznámky nebo privátní informace nenechá pro sebe. Někdy to s vtipem přejene a působí to opačným dojmem. Snaží se využít jakékoli příležitosti, aby se diváci zasmáli, využívá k tomu jazykové hry, situační komiku, vtipy a mnohé jiné prostředky komiky. Upoutat má publikum blízké svého věku, ale show sledují různé divácké skupiny. Mluví hovorovým jazykem, do kterého přimíchává další jazykové kódy. Diváky oslovuje různě *přátelé, milí diváci* a stejně tak i hosty, které kontaktuje příslušným slovesným tvarem dle tykání nebo vykání opravdu hodně krát (až 100 krát za pořad).

Protokol 42

Díl Všechnopárty na téma „stálíce hvězdného nebe“ s Eliškou Balzerovou, Petrem Spáleným a Pavlem Čapkem byl vysílán již podruhé. V úvodu pořadu byl KŠ přivítán

velkým potleskem a asi pětikrát zopakoval pozdrav *dobrý večer*, než publikum v divadle utichlo. Všem výše zmíněným hostům KŠ tykal, ale oslovoval je jen velmi málo, např. křestními jmény.

KŠ zase voni zase nevědí ((k EB)) vo čem mluviš ((gesto k divákům)) moje manželka ■ druhá manželka ■ se za svobodna jmenovala havránková

...
*KŠ přátelé té pro dnešek všechno já vám děkuju za pozornost a za týden naschledanou (...)
eliška jako první ((s gestem při odcházení do zákulisí))**

Protokol 43

Do show Všechnopárty pozvání přijali: Jiří Grygar, astrofyzik, doktor; Jiří Welsh, basketbalista a zpěvačka Aneta Langerová. Na rozdíl od předchozího dílu KŠ svým hostům vykává. Mladší hosty oslovil i křestními jmény *Aneto*, *Jirko*, Jiřího Grygara oslovoval *pane doktore*.

Protokol 44

V pořadu tentokrát s KŠ postupně hovořili herečka Vanda Hybnerová, textař Ivo Plicka a atletka Jiřina Svobodová. V pořadu zvítězilo vykání a až na dvě oslovení hostů křestními jmény *Ivo* a hypokoristickou formou *Jiřinko* se kromě oslovení diváků žádné nevyskytovalo.

Protokol 45

Hosty předvánoční Všechnopárty v roce 2012 byli literární teoretik Radko Pytlík, tenista Radek Štěpánek a herečka Anna Geislerová, se kterými si KŠ vykal. Annu Geislerovou i Radka Štěpánka oslovoval moderátor křestními jmény a Radka Pytlíka *pane doktore*.

Protokol 46

S moderátorem KŠ v pořadu Všechnopárty vedl rozhovor profesor Jiří Drahoš, předseda AV, zpěvák Vlasta Horváth a herečka Zuzana Krónerová. Všichni si navzájem vykali. U prof. Ing. Jiřího Drahoše, DSc., předsedy AV moderátor záměrně zdůraznil množství honorifik, která se k němu mohou vztahovat, protože předstíral, že neví, kterým z nich má pana Drahoše oslovovat.

KŠ pane profesore ■ teda jako vaše tituly to sem se učil jako básničku jako jo ■ to je přece jenom ■ ale nevím kterej z nich jako až vás budu oslovovat kterej mám používat pane doktore

KŠ a co kdybych to průběžně střídal ■ střídal ■ pane předsedo

V průběhu rozhovoru se Karel Šíp obrátil na nepřítomného předsedu vlády:

*KŠ *((s úsměvem na kameru)) pane premiére nečasi ■ nevím estli na nás ted' koukáte jestli ano já vám přeju za všechny diváky všechno nejlepší v novém roce a kdybyste se podíval ještě doma po šuplíkách ((smích diváků)) ■ naši vědci potřebujou ještě devadesát pět miliónů moc se za ně přimlouváme a děkujeme pane premiére*

Herečka Zuzana Krónerová je Slovenka, proto hovořila slovensky. Když užila některá slovenská slova, která znějí podobně jako česká slova, ale mají jiný význam, využil toho KŠ k humornému efektu a vysvětloval divákům, že *topánky* nejsou *topinky* apod.

Protokol 47

Hosty Karla Šípa v silvestrovském speciálním vydání jsou PhDr. Ivo Šmoldas, básník; básničkář a textař Josef Fousek a komik Lukáš Pavlásek. S Josefem Fouskem jsou s KŠ dlouholetí přátelé a tykají si, s ostatními hosty si vyká. Ivo Šmoldas je oslovován moderátorem jako *pane doktore* a Josef Fousek jako *Pepa*, který moderátora oslovuje *Karle*. V tomto díle také vystupuje se svou písni Josef Fousek

KŠ pane doktore vy ste phdr že jo↑ já abych to nesplet já se v těch titulech nevyznám čili ste doktor filozofie↑

4.5.9 Zóna IN 5Angels

Jde o zábavný pořad pro mládež, který ale neměl dlouhého trvání. Natočilo se jen několik dílů pořadu. Relaci uváděla dívčí hudební skupina 5Angels, kterou tvořily dívky okolo 11 až 12 let. Dívky mluvily hovorovou češtinou a s hosty si většinou tykaly. Pro pořad jsou typické vícehlasé pozdravy, reakce dívek najednou, citoslovce, pokřiky a místo podání ruky mají plácnutí (hi5).

Protokol 48

Lucie Vondráčková přijala pozvání do studia a rozhovor s ní byl v první části pořadu. Dívky si s ní tykaly a říkaly jí *Lucko*. Většinou pokládala otázky jedna dívka M1, ale tázala se i další dívka M2, která byla zřejmě nervózní. Také Lucie Vondráčková dívky oslovovala holky a tykala jim, používala jednotné i množné číslo 2. osoby.

M2 tys měla ve svém pořadu vlastně jsi mluvila že ste měla soutěž ((promluva doplněná výraznou gestikulací a pronesená v rychlém tempu))

Protokol 49

V druhé části pořadu byl záznam z rozhovoru se zpěvákem Martinem Harichem a dalšími členy kapely v ZOO. Chlapci hovořili slovensky a navzájem se zkoušeli, co která slova znamenají. Dívky oslovovaly hochy *kluci* a MH řekl místo holky *baby* slovensky, reakce jedné z dívek byla *ne dědo*. Toto jsou varianty oslovení situačně podmíněná, které by se vyskytovaly ojediněle.

Protokol 50

Hostem ve studiu byl hudebník a kreslíř komiksů Jonáš, s jehož příjmením nebyli diváci seznámeni. Zase další situačně podmíněnou variantou by bylo užití oslovení *princi Kaspiane*, protože jedné z dívek host připomíná filmovou postavu prince Kaspiana. S hostem se loučili plácnutím ruky.

Protokol 51

Pořad obsahuje opět dvě části s rozhovory, v tomto případě byly ale zaznamenávány společně do jednoho protokolu. První část s rozhovory byla natočena venku se skupinou mladých mužů, kteří se zabývaly freestylovým skákáním. Ti se společně oslovovali univerzálně *holky*, *kluci*, protože v takovém počtu nebyla identifikace důležitá. Do další části byl pozván barman Petr, kterého oslovovaly dívky hypokoristikem křestního jména *Péťo*. Ukazoval a popisoval přípravu koktejlů, přičemž se vyjadřoval všeobecným podmětem (přidáme, připravíme). Pro celý díl bylo charakteristické tykání.

Protokol 52

Do studia na rozhovor s dívkami přišly herečka Dana Batulková s dcerou Marií. Dívky Daně Batulkové vykaly a dceři tykaly a obě oslovovaly jako *holky* a zřejmě i křestním jménem. I když výpovědi s oslovením Dany Batulkové nebylo dobře rozumět, pravděpodobně to bylo *dany* ■ *jak dlouho jste herečkou*. Na závěr dívky směrem k hostům pronesly *jste super*, ale není jasné, jestli to je mířeno na obě nebo jen na Danu Batulkovou.

Protokol 53

Rozhovoru s dívkami se zúčastnili i tři hudebníci provozující beatbox a učili to i dívky. Navzájem si říkali *holky a kluci*. Součástí bylo i vystoupení hudebníků a posléze i všech dohromady.

I Ty ■ jak se menuješ

Enčí

Enčí ■ tak ty budeš c a nad tebou?↑

Niky

I Niky bude č

Protokol 54

V posledním protokolu je záznam pořadu s kouzelníkem Radkem Bakalářem, ten moderátorky oslovoval *holky* a moderátorky kouzelníka oslovovaly *Radku* anebo zdrobněle *Radečku*. Když kouzelník ukazoval kouzla, dívky ho odměnily potleskem a křikem. Na závěr si i společně zatančili.

4.6 Vyhodnocení protokolů

Pořady mají přes svá specifika mnoho shodných rysů, rozhodující je záměr, jakým chtějí na televizní publikum působit a zajistit si tak co nejvyšší sledovanost. Strategie působení na diváky se odráží v postupech moderátora, které se projevují ve volbě jazykových prostředků, ale také v oblékání a celkovém dojmu veřejného vystupování.

Ze vzorku pořadů pro analýzu oslovení se vymyká pořad *Na plovárně*, ve kterém moderátor skoro neužíval oslovení, jen velmi sporadicky např. při rozhovoru s významnými osobnostmi, jmenovanými profesory, jako výraz zdvořilosti použil titulu a dále oslovil křestním jménem jedinkrát svou přítelkyni Gábinu Osvaldovou. Pravděpodobně je to dáno tím, že svého hosta před samotným rozhovorem divákům představí (identifikuje ho) a v této dyadické KS není nutná výzva a opakovaná identifikace hosta, jelikož je předpokládán průběh dán právě povahou pořadu. Moderátor zná své hosty a jejich identifikace slouží především pro diváky. Oslovení neslouží k navázání kontaktu, spíše jde o jeho zintenzivnění, usměrnění nebo determinaci. Pokud se moderátor v rozhovoru „jeden na jednoho“ přece jen rozhodne oslovení užívat, sleduje tím jiný záměr, než využít typickou funkci oslovení – identifikaci, výzvu a kontaktovost. Je totiž jasné, že je jediným adresátem, se kterým moderátor komunikuje. Oslovování v dialogických rozhovorech je především pro diváky, aby znali jméno hosta (pro ty, co nesledují pořad od počátku) a „sehrané divadlo“ vyvolalo empatie a vtáhnutí do interview. Mezi moderátorem a hostem jde o upevnění vztahu, vysílajícího přátelský, blízký signál. To platí pro rozhovory v pořadech *Drzá Diana* a *Všechnopárty*, ve kterém se výjimečně osloví i hosté mezi sebou, jinak ale probíhá komunikace ve směru moderátor host a naopak.

Naopak nejbohatším zdrojem pro různé typy oslovení jsou politické pořady *Máte slovo* a *Otázky Václava Moravce*, v nichž se běžně vyskytovalo až k deseti odlišným podobám oslovení. Oproti analýze dyadických KS a vztahu mezi dvěma komunikanty, kteří si střídavě vyměňují role mluvčího a adresáta, je KS s více účastníky složitější.

S více účastníky zbývají pořady *Krásný ztráty*, *Medúza*, *Zóna IN*, kde najdeme víceúrovňové adresování k hostům, k dalším moderátorům, k divákům. Tyto KS

předpokládají komplikovanější průběh než dyadické rozhory. Smíšeným typem pořadu složeným z dialogických rozhovorů a diskusí s více komunikanty je pořad *Sama doma*.

Mezi nejméně formální pořady ze vzorku bychom označili pořad *Drzá Diana*, *Medúza* a *Zóna IN*. Převažovalo neformální tykání a opravdu výjimečně se objevilo vykání, vítězilo oslovení křestními jmény a oslovení *holky*, *kluci* pro dva a více hostů stejného pohlaví. Většinou dávali zpětnou vazbu hosté pronominálním oslovením v širším významu a někdy i nominálním oslovením moderátorům, potvrzovali tak nastavenou komunikaci. Jen v *Medúze* měli moderátoři převahu a nenechali hostům prostor.

Naopak za výhradně formální pořady bychom označili *Máte slovo* a *Otázky Václava Moravce*. Zde není prostor pro přátelské tykání, (předpokládáme, že ani v případě známosti hostů, se kterými by si moderátoři tykali, by tykání nepřípadalo v úvahu). Převažuje užívání titulů a oslovení zastávanou funkcí hostů, oslovení příjmením a někdy i trojčlenná kombinace oslovení. Jediné možné tykání probíhalo mezi hosty navzájem. Účelem oslovení je v těchto případech právě udržování co největší distance (hosté jsou „ti zlí“, „oni“).

Zbývající pořady neměly vyhraněnou volbu formálnosti, s přáteli bylo však jednoznačnou a jedinou variantou tykání, se zbývajících hosty si moderátoři vykali. Mezi nejfrekventovanější oslovovací prostředky patřila křestní jména (jak s tykáním tak i vykáním) a užívání titulů.

Moderátor volí mezi důvěrnějším tykáním a formálnějším vykáním, rozhoduje se, jakým způsobem proběhne identifikace komunikačních partnerů, zda užije honorifikačních nebo důvěrných (resp. pseudodůvěrných) oslovení. O skutečnou důvěrnost nejde, navozuje se skrze intimní informace neformální, privátní atmosféra, která má zvýšit atraktivitu pro diváky, neslouží ale k budování vzájemně blízkých vztahů, nýbrž ke zvýšení popularity hosta i pořadu.

Pravidlem v pořadech bývá oslovení reciproční, kdy si mluvčí navzájem buď tykají, nebo jen vykají. Výjimečně je tomu tak, že by jeden komunikant partnerovi vykal, ale ten reagoval tykáním, jako je tomu např. v pořadu *Zóna IN*, kdy dívka herečka Daně

Batulkové vyká, ale ta odpovídá tykáním, oslovují se tedy nerecipročně, což je zde ovšem dáno věkovým rozdílem i rozdílem v postavení (známá a úspěšná herečka vs mladinká zpěvačka). Zajímavým jevem je také první seznámení s hostem a přijetí tykání v pořadu Drzá Diana. Někdy lze pozorovat přechod od vykání k tykání, především u starších hostů (Michael Kocáb, módní kritička Františka) než je sám moderátor (Diana Kobzanová).

Opakované oslovování komunikačních partnerů (především v dialogických KS) v průběhu konverzace funguje jako potvrzování a udržování správné identifikace a typu kontaktu, může být také součástí určité komunikační strategie: vyjadřování pozitivního vztahu nebo naopak podceňování. Ad pomocí zdvořilostí (kolegáčku, paninko), ovlivňování Ad lichocením (permanentní užívání titulu apod.).⁴⁴ Může jít také o záměr moderátora udržet pozornost diváků nebo je i ve své podstatě vzdělávat, aby měli politický přehled atd. (Moravec). V komunikačních situacích s vyšším počtem účastníků, ve skupinách, je identifikace adresáta oslovením nezbytná. Příliš časté užívání kontaktních prostředků dle Čechové projev drobí a může působit jako výraz vyjadřovací neobratnosti nebo podlézání.

Ze sledovaných relací vyplynuly následující typy oslovení: křestní jméno (běžné tvary včetně hypokoristik); množné číslo (*pánové, dámy, holky, kluci, vážení*); oslovení diváků (*milí diváci, přátelé...*); *pane/paní* + akademické tituly, profese, funkce; celé jméno (křestní jméno + příjmení); *pan/paní* + příjmení; *pan/paní* + ak. tituly a názvy funkcí (týkající se profesní dráhy); opakování jednoho ze způsobů; nepřímé oslovení; netypické oslovení (příležitostné, situačně podmíněné - *princi Kaspiane, dědo* (na chlapce), přezdívka *meky* (Miroslav Žbirka).

Nominální přehled oslovení v užším významu jsme vytvořili podle Kněřové. Pronominální oslovení v užším smyslu skýtá jen varianty zájmen *ty* a *vy* a v běžné komunikaci se objevuje zřídka, o čemž svědčí i jediný výskyt v protokolech: *Ty, jak se jmenuješ* (Protokol 52 – pořad Zóna IN). Jádrem oslovení je pojmenování percipienta vlastním jménem, přezdívkou nebo deiktickým slovem. Způsob pojmenování závisí na vzájemném vztahu mluvčích (produktora a percipienta).

44 HIRSCHOVÁ, M. Sociální deixis a komunikační situace. *Sborník prací FF MU, Linguistica Brunensia*, Brno: MU, 2006, s. 178.

Nominální oslovení

- a) Křestní jméno: v partnerských vztazích, signalizující vztah důvěry, přátelství a neformálnosti, a v současnosti se objevuje nejen ve spojitosti s tykáním, ale běžně i s vykáním.
- b) Příjmení: zpravidla se kombinuje s křestním jménem anebo s dalším typem nominálního oslovení. Izolovaně stojící příjmení ve vokativním, ale i nominativním tvaru se pojí s tykáním i vykáním.
- c) Oslovení *pán, paní, slečna*: standardizovaná oslovovací nomina slouží k vyjádření distance, zdvořilosti či formálnosti mezilidských vztahů, frekventované jsou i neformální situace a příznakové užití. Lze je variovat s dalšími typy. Stojí i samostatně např. při oslovení neznámé osoby. „*Pane* v češtině funguje jako honorifikum, nikoli jako prostý vokativ substantiva *pán*, a to i při uvádění se jménem v nom.sg., dokládá nemožnost užít *pán* právě ve spojení s nominativem (nekorektní *pán Novák*). Z téhož důvodu je možné *pane Nováku* i *pane Novák*, *pane doktore* i *pane doktor*.“⁴⁵
- d) *Pane kolego/ paní kolegyně*: vyjadřuje sounáležitost a symetrii vztahů mezi mluvčími.
- e) Akademické, akademicko-vědecké a vědecko-pedagogické tituly (zahraniční tituly atd. oficiálně udělené (*doktor, inženýr, profesor, ...*)),
- f) Pojmenování profesí (*učitel, řidič, průvodčí, ...*),
- g) Označení funkcí či pracovních pozic (ve státní správě, v organizacích apod. - *referent, poslanec, ministr, prezident; předseda, tajemník* apod.).
- h) Oslovení skupiny (v pl.): *přátelé, diváci, vážení, pánové, dámy, studenti* atd.
- i) Familiární oslovení: formy oslovení, které se užívají v rámci rodiny, širšího příbuzenstva, či dalších blízkých vztahů. Zároveň patří do této skupiny tzv. dětská pojmenování a všechny jejich deminutivní varianty (např.: *mami, babičko, tatko...*).
- j) Příležitostné oslovení (situačně podmíněné): netypické formy oslovení a opakování

Některé z typů se vyskytují samostatně, jiné v kombinaci většinou dvoučlenných, někdy i trojčlenných, jiná situace je při opakování oslovení, kdy se typ oslovení z různých důvodů

45 HIRSCHOVÁ, M. Sociální deixe a komunikační situace. *Sborník prací FF MU, Linguistica Brunensia*, Brno: MU, 2006, s. 173.

znásobí. Adresáta projevu přirozeně určuje vokativ, na rozdíl od ostatních pádů ukazuje ven z jazyka a Čechová o něm hovoří jako o osamostatněném větném členu. Často se místo klasického vokativu objevuje v oslovení i nominativ a v nepřímých osloveních je oslovující výraz začleněn do věty, která vyžaduje jiný pád než vokativ.

Dosud je ale doporučováno užívat při oslovení vlastním jménem vokativ, což je v případě křestního jména jednoduché a přirozené. V případě příjmení tomu už tak není, a nakonec to nebývá ani snadné. „U některých příjmení může vznikat pochybnost, jak vokativ vytvořit: je od příjmení Švec vhodnější pane Šveci nebo Ševci, od příjmení Srnec pane Srnci nebo Srnče, od příjmení Bíbr pane Bíbre nebo Bíbře apod. Proto se někteří moderátoři nezvyklým vokativním tvarům příjmení raději vyhýbají a oslovují nominativem; jsou ale moderátoři, kteří si na korektním oslovení hosta zakládají a jsou vždy dobře připraveni je správně utvořit, jako např. moderátor pořadu Otázky Václava Moravce.“⁴⁶

Užívání honorifik (skupiny e, f, g) se může vyskytovat izolovaně, převážně se ale kombinuje s příjmením nebo *pan/paní*. Jako honorifika se obecně označují nejen oslovení akademickými tituly, ale i oslovení dalšími prostředky identifikujícími mluvčího většinou dle profesního zaměření, pozice funkce, hodnosti (skupiny atd.). Je to otázka konvence, což potvrzují i výsledky výzkumu KH. Ehrse a M. Kněrové, kteří porovnávali úzus v oslovování v obou jazycích. Konkrétními příklady na vzorku čítajícím přes tisíc dotazníků potvrdili, že užití oslovení je velmi odlišné. V Německu se na rozdíl od Rakouska a Česka užívá titulů méně, hierarchické, vertikální oslovování pomocí titulů či funkcí ustupuje méně diferencovanému, horizontálnímu oslovení pomocí *pan/paní* a příjmení.

Variabilita oslovení souvisí s počtem možných rolí jednice a tím i jeho oslovení. Ve formálních KS je variabilita oslovení jedince dána získanými tituly a konanými funkcemi. Pestré varianty oslovení může vytvářet i mluvčí, aby komunikaci ozvláštnil, to platí především pro neformální KS.

V KS s častým oslovováním se produktor snaží aktualizovat klasické prostředky (vokativ nebo tradiční nominální oslovení), nepřímým oslovením apod. Oslovení má základní funkci

46 ČMEJRKOVÁ, S. a kol. *Styl mediálních dialogů*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013, s. 257.

kontaktní, výzvnou, ale v řeči se k ní přidávají další KF. U nepřímého oslovení je situace složitější, hromadí se více funkcí a oslovení většinou neplní základní KF, ale doprovází jiné.

Například uvítací věty typu: *vítám petra žaludu z českých drah ■ radima jančuru z regiojetu a leoše novotného ze společnosti leoexpres* (v Otázkách VM), mají doprovodnou funkci oslovení (spojené s výzvou), protože hosté bezprostředně reagují pozdravem. I zde by se jména daly považovat za nepřímý způsob oslovení. Takovýchto podobných výpovědí je v běžné komunikaci mnoho. A několik jich bylo zaznamenáno i v protokolech, ale protože jejich význam nebyl v průběhu tvorby protokolů doceněn, není v pořadech zcela zmapován.

Závěr práce

Oslovení je významným konstituentem komunikace, Mistrík jej považuje za nejsilnější signál upravující dialog. Výběrem oslovení z množství variant dávají mluvčí předpokládaný ráz komunikace. Komunikační záměr je pomocí oslovení modifikován. V televizních pořadech jsou konvence oslovování stálejší, než v běžném hovoru, kde se oslovení a ráz komunikace může neustále měnit. Vzhledem k tomu, že čeština má gramatikalizovaný rozdíl jednak mezi oslovením jednoho adresáta proti skupině adresátů, a u oslovení jednoho adresáta rozdíl mezi oslovením nedistančním/ nehonorifikačním/ důvěrným (tykání) a oslovením distančním/ honorifikačním (vykání), objevuje se zde oproti jiným jazykům (němčina, angličtina) značná variabilita. V masové komunikaci je prostor pro variantnost omezenější, protože zde fungují nejen tradiční konvence ve společenském smyslu, ale i pravidla stanovená fungováním určitých institucí. I přesto znatelně přibývají neformální prostředky oslovování, potvrzující uvolňování uživatelských konvencí. Rozbor oslovení v TV pořadech doložil frekventované užívání původně důvěrného způsobu oslovování, které se dostává do pozice téměř neutrální, tj. stírá se rozdíl mezi komunikací soukromou a veřejnou.

Ve zpětném pohledu na analýzu pořadů by bylo možné zaměřit se i na dokreslení kontaktu mluvčích analyzováním prostředků neverbálních (doprovodná gesta, mimika) a na další jevy, které celkové vyznění jejich rozhovorů dotvářejí.

Přínosné by jistě bylo srovnání s jinými veřejnými, nikoli však mediálními KS, ale zachycení těchto KS je z pochopitelných důvodů (pořizování záznamů) těžko proveditelné. Velké rezervy jsou bezpochyby v poznání variant nepřímého oslovování, o kterém detailněji nereferuje žádná česky psaná příručka.

Oslovování na veřejnosti (nejen v masové komunikaci, ale i v situacích jiných) je nepochybně oblast, která se neustále vyvíjí, proto její další variování zasluhuje neustálou pozornost.

Seznam literatury

- BERGER, T. Specifický poměr zdvořilosti a oslovení v češtině. In: HLADKÁ, Z.; KARLÍK, P. (eds.) *Čeština - univerzália a specifika: sborník konference v Brně*. Praha: 2002. s. 189-197.
- ČECHOVÁ, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. 2. přeprac. vyd. Praha: ISV nakladatelství, 2000.
- ČMEJRKOVÁ, S. a kol.: *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011.
- ČMEJRKOVÁ, S. Čeština mediální, mluvená a psaná. In: KUKLÍK, J. (ed.) *Přednášky z XLIX. běhu Letní školy slovanských studií*. Praha: FF UK 2006, s. 47-63.
- ČMEJRKOVÁ, S. Jazyk médií a jeho konverzacionalizace. In: *Jazykovědné aktuality* 45, 2008, s. 87-100.
- ČMEJRKOVÁ, S. Od partnerského rozhovoru k talk-show. In: KUKLÍK, J. (ed.) *Přednášky z 50. běhu LŠSS*. Praha: FF UK, 2007, s. 48-60.
- ČMEJRKOVÁ, S. a kol. *Styl mediálních dialogů*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013.
- ČMEJRKOVÁ, S.; JÍLKOVÁ, L.; KADERKA, P. Mluvená čeština v televizních debatách: korpus DIALOG. In: *Slovo a slovesnost*, 2004, 65, 243-269.
- EHLERS, K. H., Zur Anrede mit Titeln in Deutschland, Österreich und Tschechien. Ergebnisse einer Fragebogenerhebung. In: HÖHNE, S. a kol. *brücken. Germanistisches Jahrbuch Tschechien – Slowakei* NF 12, 2004, s. 85-115.
- HIRSCHOVÁ, M. Sociální deixe a komunikační situace. *Sborník prací FF MU, Linguistica Brunesia*, Brno: MU, 2006, s. 167-183.
- HIRSCHOVÁ, M.: *Pragmatika v češtině*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006.
- JURMAN, A. Pronominální oslovení (tykání a vykání) v současné češtině. *Slovo a slovesnost*, 62, 2001, s. 185-199.
- KADERKA, P.; SVOBODOVÁ, Z. Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskusních pořadů. In: *Jazykovědné aktuality*, 43, 2006, s. 18 – 51.
- KARLÍK, P.; NEKULA, M.; PLESKALOVÁ, J. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN, 2002.
- KARLÍK, P.; NEKULA, M.; RUSÍNOVÁ, Z.; GREPL, M. *Příruční mluvnice češtiny*. Vyd. 2., Praha: NLN, 2012, 799 s.
- KNĚŽOVÁ, M. Ke způsobům oslovení v mluvených projevech. *Naše řeč*, 78, 1995, s. 36-44. dostupné z <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7225>

- LOTKO, E. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. 3. vyd., dotisk. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003.
- MISTRÍK, J. *Encyklopédia jazykovedy*. 1. vyd. Bratislava: Obzor, 1993.
- MISTRÍK, J. *Lingvistický slovník*. 1. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2002.
- MÜLLEROVÁ, O.; HOFFMANNOVÁ, J.; SCHNEIDEROVÁ, E. *Mluvená čeština v autentických textech*. Vyd. 1. Jinočany: H, 1992.
- MÜLLEROVÁ, O. Mluvené projevy a komunikační situace. In: ČMEJRKOVÁ, S.; HOFFMANNOVÁ, J. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011, s. 66-83.
- NEKULA, M. Navazování a udržování kontaktu a oslovení. In: ČMEJRKOVÁ, S. a kol. *Užívání a prožívání jazyka: k 90. narozeninám Františka Daneše*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2010, s. 239-244.
- SLANČOVÁ, D. Reč autority a lásky: reč učitel'ky materské školy orientovaná na dítě - opis registra. 1. vyd. Prešov: FF Prešovskej univerzity, 1999.
- ŠVEHLOVÁ, M. K problematice oslovení v češtině. In: MALIŠ, O. (ed.) *Rozumět jazyku, Kniha k významnému životnímu jubileu univerzitní profesorky Radoslavy Brabcové*. Praha: Pedagogická fakulta, 1995, s. 73-80.
- Užívání a prožívání jazyka: k 90. narozeninám Františka Daneše*. Vyd. 1. ČMEJRKOVÁ, S.; HOFFMANNOVÁ, J.; HAVLOVÁ, E. (eds.) Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2010.

Resumé

Tato diplomová práce se věnuje oslovení v českých televizních pořadech typu tzv. talk-show. Celkem bylo analyzováno 54 pořadů z roku 2012 a přelomu roku 2013. Nejprve definujeme, co je oslovení a jaké jsou jeho funkce, dále pak na základě prostudované odborné literatury vydělujeme jednotlivé typy oslovení, zejm. oslovení přímé a nepřímé, vztah k vertikální sociální distanci a frekvenci užívání tzv. honorifik. Na základě analýzy vzorku vybraných televizních pořadů (jednotlivé pořady jsou charakterizovány, výsledky analytických pozorování jsou shromážděny v sumarizujících tabulkách – protokolech) dále popisujeme výskyty jednotlivých typů oslovení v souvislosti s typem talk-show (zaměření na jistou skupinu diváků), v níž se využívají (zábavná versus politická talk-show, klasické interview).

Protože zvolený způsob oslovení do značné míry předurčuje celkový ráz komunikace vedené v pořadu, je jeho důležitost pro vyznění talk show značná. Někde je jednoznačně dán formální a distanční způsob oslovení (Otázky Václava Moravce), jinde se o způsobu oslovení „vyjednává“ (Drzá Diana). Televize je vlivné médium, jehož komunikační normy a konvence se přenášejí do situací v komunikaci interpersonální – zejména se ukazuje nárůst neformálního oslovení, ať už jde o neformálnost skutečnou, nebo o komunikační strategii, jejímž cílem je dotváření lehké a zábavné konverzace. Potvrdila se podmíněnost výběru oslovení zaměřením jednotlivých pořadů, celkovou tendencí je uvolňování komunikačních norem.

Klíčová slova:

Oslovování/oslovení (v užším a širším významu); nominální oslovování; pronominální oslovování; tykání a vykání; mediální komunikace; sociální deixis.

Résumé

The thesis deals with addressing in Czech TV programmes such as talk-shows. There are 54 programmes broadcasted in 2012 and 2013 that were analysed. Firstly, the term “addressing” is defined as well as its functions. Secondly, the thesis is focused on various kinds of addressing (direct and indirect addressing in particular), the relationship to vertical social distance and the frequency of honorifics. According to the analysis of selected TV programmes (the programmes are characterized, the results of the analyses are summarized in tables in the Summarizing protocols), it is described how the incidence of individual types of addressing is related to the type of the programme (talk-shows compared to political debates or conventional interviews etc.).

The selected way of addressing largely defines the nature of communication used in the programme. In certain programmes the way of addressing is strictly formal (OVM), in other programmes the way of addressing is being “negotiated”. The television is an influential media and its communication conventions are transferred to interpersonal communication – especially the growth of informal addressing can be observed regardless of the fact if it is a genuinely informal situation or a communication strategy that is aimed at having a pleasant conversation.

Key words:

Addressing; nominal addressing; pronominal addressing; using a formal and an informal form; media communication; social deixis.

1. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Drzá Diana			
Datum vysílání:	7.9.2012			
Televizní stanice:	Óčko			
Moderátor:	Diana Kobzanová (DK)			
Host:	David Svoboda (DS)			
Způsob oslovování	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Křestní jméno	2	zajímá mě davide; davide nedávno...;	0	
Tykání	42	ty seš můj první host...; seš si jistej; ty máš...; kde ji máš?; ty si říkal...; kouříš...; pozveš mě někdy; a ty si mluvil...; studuješ?	3	tak to nejseš moc drzá; jak to myslíš; to budeš možná vědět líp
Kontaktové prostředky	3	Hele a co třeba dělá...; hele	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Délka pořadu je necelých 14 minut. V průběhu rozhovoru jsou zobrazovány krátké spoty k pořadu.			
URL: http://ocko.tv/video/drza-diana-7-09-2012-host-david-svoboda-4555/?aso=-1				
Výňatek: (přepis) DK milí věrní i příležitostní óčkaři snad poprvé se na českých televizích objevuje pořad kde má moderátor přímo v popisu práce být drzý ■ drzá diana no a vy co mě znáte víte ■ že mi to nedělá problém a vy co mě znáte víc taky víte ■ že umím být i něžná zejména na krásné a mladé sportovce ■ dneska jsem si sem pozvala krásného mladého svobodného svobodu ■ davida svobodu který získal na olympiádě v londýně zlatou medaili v pětiboji ((znělka a videoukázka k pořadu)) DK zdraví se pětibojaři polibkama když se potkaj? DS no s pětibojařkama jo... DK a nemohli bysme se pozdravit jakože bysme si DS tak určitě ((polibek na obě tváře)) (...)				

DK teda a tak když už jsme se líbali tak bysme si mohli i tykat ne?
DS joo určitě

Poznámky: DK dala DS dárek

2. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Drzá Diana			
Datum vysílání:	14.9.2012			
Televizní stanice:	Óčko			
Moderátor:	Diana Kobzanová DK			
Host:	Františka Čížková FČ			
Způsob oslovování	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	9	měla byste říct...; pochvala od vás je ta správná; ste někdy ovlivněná; nemáte ráda; vy my to můžete...	2	vám nikdo nepomůže; akorát se o vás...;
Křestní jméno (+ vykání)	3	Františko; upřímně františko; františko jsem moc ráda...	1	dijano v tomhletom máte pravdu
Tykání	9	jestli si, kdybych chodila s tvym synem...; v čem vaříš; ty si taková záhadná	2	hlavně mi neříkej
Křestní jméno (+ tykání)	3	Františko co vaříš; františko; františko co vlastně snídá módní kritička	0	
Neobvyklé formy	1	módní kritičko ■ františko	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Celková doba tohoto dílu je 15:11. Hostem byla bulvární módní kritička Františka Čížková. Uprostřed pořadu si začali místo vykání tykat.			
URL: http://ocko.tv/video/drza-diana-14-09-2012-host-frantiska-cizkova-4739/?aso=-1				
Výňatek: (přepis) DK milí diváci ■ přiznávám opravdu se mi začalo líbit být drzá i oficiálně no a kdo to schytá dneska?↑ jsem ráda že moje pozvání přijala žena módní kritička u který je vlastně úplně jedno jaký má příjmení ■ františka ((reklamní spot pořadu))				

DK módní kritičko ■ františko dloouhu jsme se neviděli jak se máte musím se zeptat

...

FČ bára štěpánová ■ ta už mi nezdraví... vtipná historka byla i s pepou vojtkem...

(...) ((reklamní spot k pořadu))

DK já seskočím z mola protože vim že (...) no a ty máš máš nějaký rodiče který sou...

FČ no hurá tys mi začla tykat tak si budem tykat

DK no ■ tak ■ už jsem si na tebe zvykla ■ čau ((podali si ruku)) ((cca 7. minuta))

...

DK bojí se chlapi františky z blesku? ↑

...

DK ...v kolik stává módní kritička? ↑

FČ kolem šestý protože chodí do práce

...

DK a v kolik chodí spát? ↑

...

DK ...to napsat vo mě

FČ ((smích)) tak mi netykáš

Poznámky: Nepřímé otázky:

DK v kolik stává módní kritička? ↑

FČ kolem šestý protože chodí do práce

DK bojí se chlapi františky z blesku?

3. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Drzá Diana			
Datum vysílání:	21.9.2012			
Televizní stanice:	Óčko			
Moderátor:	Diana Kobzanová (DK)			
Host:	Yemi (Y)			
Způsob oslovování	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Křestní jméno	5	Jemi; jemi...; jemi vysněnou metou...; jemi; jemi já už byla	0	
Tykání	14	že seš...; měl si třeba někdy; nemáš na něj číslo?■; neříkej mi...; když seš...	10	kdybys chtěla po mě pravdu; vem si to že se
Zájmeno ty	2	Ty seš ale kluk z liberce; ty si snad byl...	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Díl trval necelých 15 minut, ve kterých byl puštěn videoklip tanečníka Yemiho. KD se během rozhovoru obrátila i k divákům před puštěním videoklipu.			
URL: http://ocko.tv/video/drza-diana-21-09-2012-host-yemi-4677/?aso=-1				
Výňatek: (přepis) DK milí óčkaři... ((spot)) DK čau jemi prosimtě než se zpamatuješ z toho kulturního zážitku... ... DK prosimvás pěkně to byl jemi... ...				
Poznámky: Yemi používal často kontaktové prostředky jako <i>heled' se; hele</i> .				

4. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Drzá Diana			
Datum vysílání:	28.9.2012			
Televizní stanice:	Óčko			
Moderátor:	Diana Kobzanová DK			
Host:	Michael Kocáb MK			
Způsob oslovování	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	1	Jak vám můžu říkat	2	
Tykání	11	...by si třeba bejt nechtěl; přemejšlel si; chybí ti (2X); kolik ti je; seš jako...; a podívej	10	To si nezmínila; ...nemáš; to když si zapamatuješ; víš co to je...
Nepřímé oslovení	1	*((viz výňatek))	1	Nabádám všechny posluchače...
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Doba trvání dílu je 16 minut. Moderátorka dala hostovi panenku, aby ji přebalil. Častěji se objevovali v pořadu spoty ((znělka a logo pořadu)).			
URL: http://ocko.tv/video/drza-diana-28-09-2012-host-michael-kocab-4757/?aso=-1				
Výňatek: (přepis) DK já vás vítám MK dobrý den DK úplně první věc která by mě zajímala ■ jak vám můžu říkat?↑ MK no říkejte mi michale ne jsme v óčku DK normálně michale ■ jakože tykačka michale MK noo noo ((pokyvuje hlavou)) MK můžete mi říkat michale a vykat [té takový divný] DK [jo VY] michale MK a nebo tykat jesli ■ tak mi tykej no ((gesto)) teda DK takže normálně můžem teda jako MK no no ((přikyvuje hlavou)) DK já jsem diana čau ((podávají si ruce)) MK tykvyk jo				

DK a třeba kamarádi ti říkají jak

MK no michale no

DK normálně michale nemáš-

MK já jsem michal správně by mělo být michaeli ■ té takový šroubovaný no

DK a ňáká přezdívka jak se tomu říká niknejm mišák nebo

MK no tak jako vilém mi říká myšák jako té pravda té pravda

DK faaakt?↑ a s tvrdym nebo s měkym?↑

...

MK ...a já jsem mu říkal vašku zkus to sportředkovat těm lidem ((hovoří o Václavu Havlovi))

...

MK ...aspoň po smrti to havlovi uděláme ((příjmení užil, aby bylo jasno, o kom hovoří))

...

*DK mě by zajímalo jak michal kocáb skládá hudbu jestli je zavřenej na záchodě...

MK hele já mám...

Poznámky: v počátku vykala a po chvíli si začali tykat; referování o třetích nepřítomných osobách: o Václavu Havlovi, doktoru Plzákovi a Vilému Čokovi. MK k divákům: nabádám všechny posluchače vaší televizní stanice... Použití křestního jména v ukázce nesloužilo v komunikaci jako oslovení ((jako kontaktní prostředek)), ale jako ujasnění oslovení ((metakomunikace)).

5. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Drzá Diana			
Datum vysílání:	12.10.2012			
Televizní stanice:	Óčko			
Moderátor:	Diana Kobzanová (DK)			
Host:	Pavel Novotný (PN)			
Způsob oslovování	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Celé jméno	1	Pavle novotný	0	
Tykání	18	Říkáš si; máš člověka...; no ale netvrd' mi...; hele a nešikanovali tě;	3	To ti právě...;
Křestní jméno	3	Pavle; pavle; pájo	6	hele dyjano; dyjano víš; dyjano; dyjano
Oslovení diváků	1	Milí óčkaři	1	Kluci ((k divákům))
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Pořad trvá necelých 15 minut. Pavel Novotný je bulvární žurnalista a syn komika Petra Novotného.			
URL: http://ocko.tv/video/drza-diana-12-10-2012-host-pavel-novotny-4855/?aso=-1				
Výňatek: (přepis)				
DK milí óčkaři dneska má drzá diana políčeno na opravdu veelkou rybu pozvala jsem si člověka který je zřejmě drzejší než já takže to vypadá ■ že dneska neuvidíte tókšou ((talk show)) ale ring ((spot))				
DK pavle už si stihl někoho urazit?↑				
...				
PN kluciii nepodlejte jim oni přilezou sami...((k divákům))				
...				
DK pavle ■ jak ti říkají doma?↑				
PN pájo				
DK tak pájo				

...

PN díky diano ■ doufám že to sou ty pravý né ty jetý...

...

((několikrát se v rozhovoru objevilo slovo kozy, protože DK dala PN jako dárek implantáty))

Poznámky: časté referování o třetích osobách z bulváru; DK *často hele*

6. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Drzá Diana			
Datum vysílání:	20.11.2012			
Televizní stanice:	Óčko			
Moderátor:	Diana Kobzanová (DK)			
Host:	Gypsy (G)			
Způsob oslovování	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Zájmena ty	1	Ty máš taky...	0	
Tykání	20	Doufám ■ že seš na blondýny; ty nemáš typ; myslíš; máš ty nějakéj;	4	Chceš to i s těma; jsem po tobě chtěl; radši zůstaň u toho modelingu
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Délka pořadu je 14:18 a hostem byl hudebník Radek Banga. V pořadu byla puštěna ukázka z videoklipu gypsy.cz.			
URL: http://ocko.tv/video/drza-diana-20-11-2012-gypsy-5493/?aso=-1				
Výňatek: (přepis) DK milí očkaři ■ jsme tady zase spolu takže sledujete tókšou drzá diana dneska budu mít možná trošku problém ■ protože ■ můj host ■ je ■ drzý ■ je velmi komunikativní a má své názory pozvání přijal hudebník reper ■ radek banga alias džipsi cézet (gypsy cz) ((znělka)) DK poprvý jsme si podali ruce před chvilkou v maskérně ■ když jsme stejnej ročník můžeme si tykat néé G jasně jasně ... DK ty máš taky...				
Poznámky: G Referování o dalších osobách: <i>byl to taky milan štajndler</i> . Hned na začátku pořadu se DK ujistila o způsobu oslovení hosta.				

7. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Drzá Diana			
Datum vysílání:	19.10.2012			
Televizní stanice:	Óčko			
Moderátor:	Diana Kobzanová (DK)			
Host:	Tonya Graves (TG)			
Způsob oslovování	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Tykání	44	Budeš drzá; mělas...; víš jako; nepřemejšlela si; máš; neříkej mi...; počkej; co ti na to řekli?↑; baví tě	3	nevzpomínáš jako třeba; počkej; ani ty neumíš ((smích))
Křestní jméno	2	Toňo; toňo já jsem moc ráda	0	
Zájmeno ty	1	Tys byla malá hodná toňa	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Necelých 17 minut trvá tento díl. Hostem pořadu byla zpěvačka amerického původu, ale žijící několik let v Čechách, Tonya Graves.			
URL: http://ocko.tv/video/drza-diana-19-10-2012-host-tonya-graves-4885/?aso=-1				
Výňatek: (přepis) DK mě by totiž zajímalo ■ jestli toňa grejvs...dokážeš to?↑ ... TG to nemůžu představit že bych zpívala ... TG to je konečně mistr rajt ((mister right)) ... DK dnešní vydání šou drzá dijana pro majitele černobílých obrazovek končí a já slibuju že zase příště budeme vysílat v barvě ■ v jaký ((p.. zvuk)) ■ to netuším ani já ale na barvě nezáleží a někdy ani na výšce				
Poznámky: Tonya není rodilá mluvčí (většina výpovědí není gramaticky ani foneticky správná, ale plní účel dorozumění.). Jako překvapení má pro TG připraveny jazykolamy.				

8. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Krásný ztráty			
Datum vysílání:	3.10.2012 (repríza z roku 2003)			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátor:	Michal Prokop (MP)			
Hosté:	Madeleine Albrightová (MA); Václav Havel (VH)			
Způsob oslovování	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	24	Vzpomenete ■ si kdy vy dva; co vás (MA); myslíte si	3	MA to vám musím říct (k MP); jak říkáte; když ste
Tykání	0		4	VH přišel jsem k tobě do kanceláře (k MA); MA ty znáš klintona moc dobře (k VH)
Pane prezidente	3	Vy ste ■ pane prezidente (3X)	0	
Zájmeno	4	jak vy vlastně vzpomínáte (k VH); vy ste se stala první ženou (k MA)*; vy ste se rozhodla*; vy ste seděla*	1	MA <u>to</u> ste vy udělal (k MP)
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Nedožité 76. narozeniny Václava Havla jsou příležitostí k uvedení jednoho z dílů oblíbeného pořadu. Připomeňme si tuto osobnost v rozhovoru s Michalem Prokopem a jeho dalším hostem, Madeleine Albrightovou (2003). Připravili: J. Lacina, M. Prokop, J. Věřčák a T. Kopáčová			
URL: http://www.cesktelevize.cz/porady/1096002521-krasny-ztraty/203562250500044/video/				
Výňatek: (přepis)				
...				
VH madlen má lepší paměť...				
...				
MA ...že václav havel měl víc možností že by odešel...				

...

VH...abych řekl něco o marlen...

MP jak vlastně vypadá to čekání na funkci ministra zahraničí...

...

MA paní Olbrajtová říkala...

Poznámky: anglicismy; * pak nadcházela otázka; v některých případech není jasné, zda jde o vykání jedné osobě nebo užití 2. osoby množného čísla (otázka na oba hosty)

9. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Krásný ztráty			
Datum vysílání:	10.10.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátor:	Michal Prokop (MP)			
Hosté:	Viktor Šlajchrt (VŠ); Otmar Oliva (OO)			
Způsob oslovování	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	21	A znal ste...; pro vás asi docela; jak to je s váma; co to pro vás znamenalo; co to s váma dělá	8	Víte (k MP); říkal ste to i vy (k VŠ); s tím na mě nechod'te (k MP); víte (k MP 2X); VŠ vaše věci jsou (k OO); to jste mě strašně potěšil; OO ale ukázal jste jim to (k VŠ)
Vy + křestní jméno	5	Vy ste za komunistů otmare; jak ste viktore prožíval; kdybych se vás zeptal otmare na...; přemýšlel ste vy třeba otmare; co vy otmare	0	
Zájmeno vy	4	čili vy patříte k těm; vy ste ses tal taky; jak vy ste prožíval ((oční kontakt, gesta)); a co vy (k VŠ)	0	
Křestní jméno	1	Váš otec otmare ■ pokud vím;	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Literární kritik, publicista a spisovatel Viktor Šlajchrt se sochařem a výtvarníkem Otmarem Olivou v baru u Michala Prokopa			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1096002521-krasny-ztraty/212562250500021/video/				
Výňatek: (přepis)				

...

MP a jak se tam na vás to okolí teda dívalo když ste se pokoušeli teda o něco co nebylo tak úplně v lajně

...

MP (k OO) co vlastně cítí věřící katolík když přijde do toho vatikánu do těch paláců do těch chrámů co to je za pocit já sem to zažil ale já nejsem katolík a přesto to teda bylo zážitek ohromující

Poznámky: OO co chcu, ju, su (východomoravský dialekt); VŠ upijí víno; hosté hovoří i k sobě nejen s MP

10. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Krásný ztráty			
Datum vysílání:	31.10.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátor:	Michal Prokop (MP)			
Hosté:	Michael Wellner-Pospíšil (MW); Jakub Vágner (JV)			
Způsob oslovování	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	21	Že ste už; myslíte si; dokázal byste si vzpomenout; proč ste toho nechal; znal ste tu	2	JV a třískal jste dveřma↑ (k MP); jestli narážíte na to;
Zájmeno vy	6	Vy ste nedávno chytil (k KV); vy ste taky rybář jak se díváte (k MW); že vy ste začal (k MW); vy jste točil (k MW); jakou vy ste před sebou (k MW); čili vy ste začínal v...; co vy a gastronomie	0	
Křestní jméno	2	Jaký to je jakube vyrůstat; kdy ste přišel jakube;	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Ředitel Českého centra v Paříži Michael Wellner-Pospíšil a profesionální rybář a moderátor Jakub Vágner v baru u Michala Prokopa			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1096002521-krasny-ztraty/212562250500023/video/				
Výňatek: (přepis)				
...				
MP zjistil jsem že vy ste začínal jako dětský herec... co to je za zážitek pro kluka když se najednou ocitne v tomhle filmovym světě↓				
...				
MP jak se vyrovnáváte s občasnými kritikami já jsem teda mezi těmi věcmi co jsem si přečet když sem se na to naše dnešní setkání připravoval tak sem si samozřejmě přečet i to že vám				

řada nějakých tady lidí kteří se zabývají rybolovem vyčítá že některý věci sou...

...

MP když bychom se vrátili zase k těm rybám který mimochodem vy nevíte jak jsem zjistil ■
jak vypadá takovej souboj...

Poznámky: spisovné vyjadřování hostů

11. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Krásný ztráty			
Datum vysílání:	7.11.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátor:	Michal Prokop (MP)			
Hosté:	Pavel Kosatík (PK); Pavel Mandys (PM)			
Způsob oslovování	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	19	Jak vidíte budoucnost; kdybyste se třeba; když se vás teda zeptám;	5	Zmínil ste (k MP 2x); víte; když se ptáte; věřte mi
Zájmeno	3	když vy ste zakládal; vy patříte ke skupině	0	
Vy + křestní jméno	1	Vy ste pavle tedy stále	0	
Křestní jméno	1	Já jsem si přečetl o vás ■ <u>pavle</u>	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Spisovatel a scenárista Pavel Kosatík s novinářem a literárním kritikem Pavlem Mandysem v baru u Michala Prokopa			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1096002521-krasny-ztraty/212562250500022/video/				
Výňatek: (přepis) MP když vy ste zakládal magnesii literu já vim že už...co vás vedlo vlastně k tomu založit novou značku ... MP mimochodem vás nikdy nenapadlo napsat portrét milana kundery... ...				
Poznámky: referování o Milanu Kunderovi, Ludvíku Vaculíkovi; ((na stole pití – víno, voda))				

12. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Krásný ztráty			
Datum vysílání:	14.11.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátor:	Michal Prokop (MP)			
Hosté:	Ivan Binar (IB); Jiří Gruntorád (JG)			
Způsob oslovování	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	16	To ste skutečně měl; změnilo vás to nějak; když ste se vrátil; jak jste sledovali ten pád	0	
Vy + křestní jméno	4	vy ste jiří přepsal; jak zpomínáte ivane; vy ste seděl ivane v kriminále; s jakým motivem jste vy ■ jiří	0	
Zájmeno	4	Jak vy ste se dostal; jak jste se vlastně do...dostal vy↑; vy ste se dostal; a vy ste neměl strach↑	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Spisovatel Ivan Binar a vydavatel Jiří Gruntorád v baru u Michala Prokopa			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1096002521-krasny-ztraty/212562250500024/video/				
Výňatek: (přepis)				
MP vy ste jiří přepsal spoustu knížek na psacím stroji já se přiznám že...				
...				
MP jak zpomínáte ivane vy na tu...				
...				
MP vy jste po druhý ovšem dostal čtyři roky na tvrdo...				
...				
MP v sedmdesátých letech vy ste se jaksí rozhodl opustit socialistické československo a odejít				

do rakouska

IB já jsem se moc nerozhodl ((nesouhlasné kývání hlavou))...

...

MP jak se žije v rakousku českému spisovateli...

...

MP my vlastně všichni tři jak tady sedíme reprezentujeme generaci která vyrostla na těch šedesátých letech že jo který byly svým způsobem jakýmsi kulturně společenským vrcholem toho dvacátého století nebo alespoň ty jeho poválečný poloviny byly dobou kdy všechno bylo opravdovský takový jako originál a ta moderní doba mě přijde že je založená na kopírování
IB já myslím že tady došlo...

Poznámky: nepřímé dotazování

MP jak se žije v rakousku českému spisovateli...

13. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Krásný ztráty			
Datum vysílání:	21.11.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátor:	Michal Prokop (MP)			
Hosté:	Marek Wollner (MW); Jaroslav Hruška (JH)			
Způsob oslovování	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	12	Tušil jste předem; ta vaše struktura; jak to vidíte vy ((na oba)); jak to vidíte ((oba)); proč ste vlastně odešel	4	Naznačte; i z té vaší branže vemte si...; jak jste říkal (k MW); víte
Zájmeno	3	Vy to budete určitě vědět; vy vlastně často; jak to vidíte vy jako bejvalej policajt;	0	
Křestní jméno	1	Souhlasíte marku s tím že;	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Investigativní novinář a moderátor pořadu Reportéři ČT Marek Wollner s náměstkem ministra vnitra a expolicistou Jaroslavem Hruškou v baru u Michala Prokopa			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1096002521-krasny-ztraty/212562250500025/video/				
Výňatek: (přepis) ... MP politici vlastně často vnímají média jako silnou mocnou instituci a i částečně jako svého nepřítele ■ souhlasíte s tím myslíte si že moc médií je skutečně taková že svým způsobem ohrožuje politiky↑↓				
Poznámky: není jednoznačné, zda se MP obrací k jednomu nebo oběma hostům zároveň ((jedním z témat kauzy např. Mrázek atd.))				

14. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Krásný ztráty			
Datum vysílání:	3.1.2013			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátor:	Michal Prokop (MP)			
Hosté:	Ondřej Synek (OS); Roman Paulus (RP)			
Způsob oslovování	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	22	Jaký vztah máte; vy ste ho porazil; vám určitě prochází;	4	Když vy jako host si objednáte; protože ste říkal
Zájmeno	4	Že vy ste to zpochybňoval; Vy nebo manželka↑↓; jak to vidíte vy; vy jste říkal;	0	
Křestní jméno	2	Jak vypadali ondřeji vaše sportovní začátky; jaký to je romane začínat;	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Skifař a olympijský vítěz Ondřej Synek s kuchařem, oceněným Michelinskou (<i>mišelinskou</i>) hvězdou, Romanem Paulusem v baru u Michala Prokopa			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1096002521-krasny-ztraty/212562250500026/video/				
Výňatek: (přepis) MP je velkej rozdíl jet na svoji první a třetí olympiádu↑↓ ... MP vy jste tu hvězdu dostali spolu s MP co to s člověkem udělá v životě↑↓ ... MP ((na oba)) ... myslíte si že jste něco obětovali...				
Poznámky:				

15. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Máte slovo			
Datum vysílání:	6.12.2012			
Televizní stanice:	ČT1			
Moderátor:	Michaela Jílková (MJ)			
Hosté:	JUDr. Jiří Pospíšil – místopředseda a poslanec ODS, zastupitel Plzeňského kraje (JP); MVDr. Pavel Bělobrádek – předseda KDU-ČSL, zastupitel Královéhradeckého kraje (PB); JUDr. Zdeňka Lišková – předsedkyně Ústřední revizní komise KSČM, náměstkyně hejtmana Plzeňského kraje pro oblasti investic a majetku (ZL); Jaroslav Foldyna - poslanec ČSSD (JF) Saska Dubinová – ošetřovatelka, 38 let, Praha (SD) Šimon Heller – vysokoškolák, 24 let, signatář petice, České Budějovice (ŠH)			
Způsob oslovování	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	17	Počkejte; prosím vás pěkně (na všechny);	32	JP takže neříkejte mi (k ZL); ale prosím vás (SD k PB 2X); JP to úplně nemáte pravdu ((k MJ))
Vážený/á pane/paní;	0		1	JP k SD vážená paní
Pane + příjmení	4	Pane hellere; počkejte paní dubinová (5 X); pane foldyno (3X)	24	SD (6X) JF (7X) pane pospíšile; SD a vy pane hellere (3X); JP paní dubinová (5 X); JP pane foldyno (2X), SD pane bělobrádek
Pane/paní + pozice/funkce	15	Paní náměstkyně (6X); pane poslanče (4X); pane místopředsedo (5X)	11	JP (k ZL) paní náměstkyně (2x); (ZL k JP) pane předsedo; pane poslanče (více hlasů najednou) JF (1X) JP (1X k JF); ŠH bych se zeptal pana předsedy (PB); JP paní redaktorko (2X) ²

Nepřímé oslovení	1	nechte vyjádřit paní náměstkyni ((gesto))	0	
Pan (1. pád) + (pozice/funkce +) příjmení	1	Pan poslanec foldyna;	0	
Pan (1. pád) + příjmení	3	(gesto – pokyn k panu hellerovi) pan heller; teď ale zareaguje paní dubinová; pan heller a potom paní dubinová ¹ ;	0	
Pan (1. pád) + pozice/funkce	1	Pan předseda prosím	0	
Oslovování diváků	2	Milí diváci(3X)((začátek a konec pořadu)); diváci	1	(PB ((na diváky- ale není oslovení)) a přečtete si tam že paní náměstkyně tady...)
Oslovování v mn. č.	7	Vážení (3X) klid; pánové; pánové nemůžete všichni najednou; tak ale pánové; pánové	0	
Násobení oslovení (opakované oslovení)	4	Pani ■ pani ■ pani náměstkyně (31. min.); pánové ((hluk)) ■ pánové; pan předseda ((hluk)) ■ pan místopředseda; pane ■ pane foldyno	2	JF pane ■ ((zasmání)) pane ■ pane předsedo lidovců (30. min.); JP paní doktorko paní náměstkyně (k ZL) ³
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Máte slovo s Michaelou Jílkovou na téma: KSČM vládne ve většině krajů s ČSSD. Vadí vám to nebo ne? Diskuse o tom , jak dopadly letošní krajské volby, komu se líbí koalice ČSSD a KSČM a kdo proti těmto koalicím protestuje.			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/10175540660-mate-slovo-s-m-jilkovou/212563230800039/video/				
Výňatek: (přepis) MJ máte slovo ■ hezký večer ■ milý diváci ■ MJ ... a prosím například tady zastupitel za káesčéem ((KSČM)) v plané na plzeňsku pan kvasnička ■ tak by nejraději pedagoga ■ pana rosocha který tu petici vyvolal a @ jeho ředitelku vyhodil ↑↓ ... MJ ... řekněte tedy pane předsedo @ proč se @ jako zdviháte prst varovně že tedy káesčéem ((KSČM)) má radní pro školství ■ proč vám to tak vadí [no] PB = protože na rozdíl od paní dubinový @ nás zajímá a dobře si musíme uvědomit co se tady dělo...				

...

JP ((gestika, pozvednutá ruka)) paní redaktorko² přiznejte ■ že v karlových varech pro občany [z devíti radních] maj komunisté ■ promiňte paní doktorko paní náměstkyně...

ZL [já nejsem redaktorka]

...

MJ ((k PB a dalším)) pan poslanec tady opakuje prosimvás voliči zvolili je to vůle občanů vy říkáte extremistická strana tak proč nebyla zakázána?...

...

MJ tak vážení poslední otázka na paní dubinovou vy tedy co očekáváte že by kaesčéem ((KSČM)) mohla zařídit v těch krajích kdybyste to mohla říct paní náměstkyni

...

MJ prosimvás podle vás tedy pani dubinová když věří že kaesčéem ((KSČM)) zajistí práci tak co řeknete paní dubinové ... milý diváci já musím končit příští týden... milý diváci já vám děkuji těším se na vás myslím na vás a vy už víte ■ že ve čtvrtek máte slovo ((ustálená řeč MJ na konci pořadu))

Poznámky: Časté překrývání promluv („skákání do řeči“, simultánní promluvy, někdy až hlasité překřikování (viz 16. min))

1 základní KF je instrukce, doprovodnou KF oslovení k dvěma adresátům zároveň

2 paní redaktorko – mluvčí se spletl

3 mluvčí se spletl a pro ujištění (napravení chyby) užil dvě oslovení za sebou

16. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Máte slovo			
Datum vysílání:	13.12.2012			
Televizní stanice:	ČT1			
Moderátor:	Michaela Jílková (MJ)			
Hosté:	Bc. Martin Šimáček – ředitel Agentury pro soc. začleňování (MŠ); Hana Stýblová – prezidentka Asociace ředitelů ZŠ (HS); Mgr. Gordon Brei – ředitel Základní školy praktické v Brně (GB); Mgr. Vladimír Foist – ředitel ZŠ v Poběžovicích (1/3 dětí je sociálně znevýhodněných) (VF); Ivan Veselý – předseda Asociace romských občanských iniciativ (IV); Ilona Dvorníková – matka dvojčat s lehkou mozkovou dysfunkcí (ID)			
Způsob oslovení	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	24	Vy si opravdu myslíte; takže prosím vás (2X); řekněte; počkejte; vy my chcete říct (k VF 3X); vy nevíte tu otázku	23	Vy jste říkala; Máte asi pravdu; ale já vám něco; promiňte, mluvte; podívejte
Pane/paní + pozice/funkce	12	Pane řediteli (10X) ¹ ; no ale pane řediteli; paní prezidentko (k HS)	2	Pane řediteli, HS pane řediteli (k VF)
Pane/paní + příjmení	4	paní dvorníková (3X); pan veselý ((1.pád))	6	Pane veselý (2X); a teď mi řekněte paní jílková MŠ 3X); paní jílková IV
Opakování	2	Pan ředitel, pan ředitel ((nepřímé oslovení)); počkejte paní ředitelka paní prezidentka ((oprava))	1	Pane veselý ■ pane veselý
Nepřímé oslovení	6	Pan ředitel foist ještě nemluvil; ale teď pan ředitel	3	HS já se teď ptám pana kolegy (k IV)
Pane/paní + pozice/ funkce + příjmení	0		1	GB Pane řediteli šimáčku prosím vás
Pan/paní	1	Pan ((nedorečenost))	0	

Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Máte slovo s Michaelou Jílkovou na téma: Romské děti – patří do speciálních škol? Diskuse o návrhu na rušení praktických škol a o tom, zda je umisťování romských dětí do tohoto typu škol diskriminační.
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/10175540660-mate-slovo-s-m-jilkovou/212563230800040/video/	
<p>Výňatek: (přepis)</p> <p>Máte slovo hezký večer milý diváci...((uvedení tématu)) ... o tom diskutovat budou ((vyjmenování účastníků ... za vás veřejnost...))</p> <p>...</p> <p>MJ ...můžete mi říct jak se tedy tyto děti chovají?↑ pane řediteli↓ [já neříkám všechny] ano↑ ale některé říkám stačí ve [třídě jeden]</p> <p>GB @ [tyto děti] [tyto děti] z těchto sociálně vyloučených lokalit samozřejmě se chovají jinak [a nestandardně] [že jsou] agresivní šikanují spolužáky...</p> <p>MJ [no a jak] prosím vás tady nejsme na nějaké teoretické ((jiná barva hlasu – rozčilení))</p> <p>GB [že jsou] agresivní šikanují spolužáky...</p> <p>...</p> <p>MJ prosím vás pane řediteli znova [otázka] konkrétně jak jste donutili ty děti chodit do školy VF [ano mediátoři]</p> <p>...</p> <p>MJ .. vy máte zájem o jakou školu ■ pani dvorníková</p> <p>...</p> <p>MJ ... ((ke konci)) já bych závěrem tedy ráda pokud ste to tady nikdo neřek pokud se na nás dívají rómští diváci ■ tak prosím ■ vzdělání je důležité zajistí vám práci je dobré když děti budou chodit do školy ... milý diváci ■ @ my už se tento rok nevidíme...a vy už víte ■ bude to taky v novém roce ■ že ve čtvrtek máte slovo ■ já vám děkuji @ těším se nashledanou</p>	
Poznámky: 1 oslovení pane řediteli specifikováno bližším přistoupením k tomu kterému řediteli; 21:29 hluk, několik promluv najednou;	

17. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Máte slovo			
Datum vysílání:	15.11.2012			
Televizní stanice:	ČT1			
Moderátor:	Michaela Jílková (MJ)			
Hosté:	Doc. MUDr. Leoš Heger, CSc. – ministr zdravotnictví (LH); Prof. Petr Fiala – místopředseda Asociace českých a moravských nemocnic (AF); Ing. Jaromír Gajdáček, Ph.D., MBA – prezident Svazu zdravotních pojišťoven (JG); Bc. Dagmar Žitníková – předsedkyně Odborového svazu zdravotnictví a sociální péče (DŽ); Prof. Vladimír Palička – místopředseda České lékařské společnosti J. E. Purkyně (VP); Eva Hůlková – znepokojená občanka, invalidní důchodkyně (EH)			
Způsob oslovení	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	23	No a vidíte; vy totiž říkáte; prosím vás (7X); no ale poslyšte; ste to slyšela; chci vám říct; se vás musím; podívejte se (2X); nezlobte se; vy sám;	14	Chtěli jsme od vás (od LH); můžete se; jste řekl; nevykládejte; máte pravdu; když mluvíte
Pan/paní + příjmení	2	Paní hůlková (2X)	10	PF paní hůlková ■ vy máte; LH paní hůlková (4X); DŽ paní jílková; LH paní jílková (4X)
Pan/paní + pozice/funkce	20	Paní předsedkyně (3X); pane ministře (6X); pane prezidente (5X); pane profesore (5X); A to je na vás pane prezidente	12	LH paní předsedkyně (2X); DŽ pane ministře (6X)EH (1X); LH pane profesore; JG pane místopředsedo; DŽ pane řediteli
Nepřímé oslovení	0		2	VP já bych se pana profesora fialy chtěl zeptat; PF něco řeknu i panu řediteli gajdáčkovi
Oslovení v mn. č.	2	Heleďte pánové; pánové	0	
Pan +	5	tady pan profesor; k JG ale pan	0	

funkce/pozice (1. pád)		prezident s tím taky nesouhlasí; pan profesor (k VP) (2X)		
Pan + funkce + příjmení (1.pád)	1	Pan profesor palička;	0	
Opakování	0		1	LH paní paní jílková

Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Diskuse na téma: Stát nemá peníze na zdravotnictví. Ruší lůžka a nemocnice. V přímém přenosu bude moderátorka Michaela Jílková společně se svými hosty diskutovat o změnách ve zdravotnictví jako je rušení lůžek a vyšší pravomoci pojišťoven.
--	--

URL: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10175540660-mate-slovo-s-m-jilkovou/212563230800036/video/>

Výňatek: (přepis)

...

DŽ já si myslím že nemám problém říct to panu ministrovi do očí protože já jsem se snažila s panem ministrem opakovaně sejít my jsme ho žádali o schůzku já nevím jestli pan ministr měl z té schůzky nějakou obavu že nezareagoval na to aby se s námi sešel takže když jsme se nemohli sejít tak jsme zvolili tuto formu a co [se týká]

MJ [no ale] ...

DŽ tak ■ ano ■ já jsem ráda že tady pan ministr dnes je ■ protože já počítám s tím že se dnes tady od něho dozvím ■ proč se ta lůžka vlastně ruší že se od něho dozvím v čem bude znamenat zlepšení péče o pacienty když se zruší dvě stě devadesát jedna lůžek...když se má zrušením těch lůžek ušetřit tři miliardy tak jak uvádí pan ministr ve svých materiálech

...

LH já nemám vůbec radost ■ paní předsedkyně ■ že mě stále odvoláváte

DŽ ...to je asi jediná věc pane ministře na které se shodneme

...

JG ...[...]....

DŽ [to je seznam tady pana ■ ((větší odmlka)) prezidenta]

...

JG ...sám třeba pan hejtman hašek v pátek v poslanecké sněmovně sám prohlásil že po dvou a půl letech práce odborníků...

...

MJ a mezi námi pan hejtman hašek řekl že nebude další lůžka rušit...

...

MJ a heďme se

...

DŽ ...já bych měla nápad jestli by tady pan ředitel gajdáček pan ministr pan ředitel horák ((nepřítomný)) zveřejnili svá telefonní čísla ...[...]....

LH [jako myslíte] pan ředitel horák že bude odpovídat všem pacientům...

...

DŽ ...tady pan ministr kdyby se postaral aby pan kalousek zvýšil platbu...je to jeho stranický

kolega ■ tak [...]...

LH [vaši straniční kolegové] se starali o peníze které protekly komínem...

...

MJ ((otočena na kameru k divákům)) jenom abyste věděli protože stát ■ my v produktivním věku pokud pracujeme platíme minimálně tisíc padesát korun na zdravotní pojištění...

...

VP ...přes veškerou snahu pana ministra...

...

MJ...ředitel nemocnice v opavě pan václavec řekl...

...

DŽ ...pan ministr o tom ví myslím si že...

...

MJ paní předsedkyně řekla velmi důležitou věc...

...

MJ to je ale prosím povzbuzující prosím pro lékaře ((MJ hovoří k předpokládaným divákům – lékařům)) kteří nás sledují ano takže pokud budete mít pocit že skutečně ((otočí se k MH)) vidíte pane ministře ■ ty léky nebo nějaká opatření jsou nekvalitní tak se ozvěte...

...

MJ pane ministře ■ prosím vás ■ jednou větou kdybyste řekl televizním divákům jestli se teda mají bát příští rok když se bude ještě šetřit jestli se to nějak [dotkne jejich zdraví]

LH [vážení diváci ■ mně] je opravdu líto ((hovoří do kamery k divákům)) že vedeme takovouhle válku s odbory...hlídejte si ■ jestli máte ■ co potřebujete...

MJ já vám děkuji ((pravděpodobně k účastníkům diskuse)) milí diváci ■ příští týden se budeme věnovat...

Poznámky: poměrně klidný průběh pořadu (až na několik málo výjimek)

18. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Máte slovo			
Datum vysílání:	22.11.2012			
Televizní stanice:	ČT1			
Moderátor:	Michaela Jílková (MJ)			
Hosté:	Jaroslav Kubera – předseda senátorského klubu, senátor (ODS) (JK) Doc. Ing. Ilona Švihlíková, Ph.D. – ekonomka (IŠ); Martin Žárský – náměstek generálního ředitele úřadu práce ČR (MŽ) Mgr. Pavla Vopeláková – Sdružení azylových domů, tajemnice Armády spásy (PV); Pavel Novák – advokát Jiří Doležal – zoufalý senior (rozpočet na den 25,-) (JD)			
Způsob oslovení	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	17	Netíží vás; no vidíte; co vám řekli; na co jste si půjčil; udělal jste to; podívejte se (mn.č.); no nezlobte se	9	JD prosím vás; máte děti; víte co; promiňte
Pane/paní + funkce/pozice	17	Pane předsedo (6X); paní docentko (4X); paní tajemnice (2X); pane doktore (2X); pane senátore (4X); pane náměstku	1	pane senátore
Oslovování v mn. č.	2	Ano ■ vážení; tak vážení	0	
Pane/paní + příjmení	4	Pane doležale (4X)	1	PN pane doležale
Oslovení 1. Pád (nepřímé oslov.)	2	Pan doktor bude reagovat; pan náměstek bude reagovat	0	
Opakování	0		1	MŽ paní ■ paní docentko
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Máte slovo s Michaelou Jílkovou na téma: Lidí na hranici chudoby přibývá! Proč? Čí je to zodpovědnost? Diskuse o tom, jaká skupina obyvatel u nás je nejvíce ohrožena.			

URL: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10175540660-mate-slovo-s-m-jilkovou/212563230800037/video/>

Výňatek: (přepis)

MJ hezký večer ■ máte slovo milí diváci...

...

MJ já vás poprosím o reakce ■ paní docentko

...

MJ ...pojd'me o tom diskutovat jak tady řek pan doktor

...

IŠ do- dobře ale pan doležal asi nepracoval třicet let proto ■ aby byl závislý na pomoci rodiny

...

MŽ chtěl jsem se zeptat pana doležala ■ zdali oslovil...

Poznámky: poměrně klidný průběh debaty

19. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Máte slovo			
Datum vysílání:	29.11.2012			
Televizní stanice:	ČT1			
Moderátor:	Michale Jílková (MJ)			
Hosté:	Jana Smiggels Kavková – předsedkyně české ženské lobby, ředitelka organizace Fórum 50 % (JSK); Mgr. Petra Janíčková – ředitelka Britské obchodní komory (PJ) MUDr. Roman Joch – ředitel Občanského institutu (RJ); JUDr. Oldřich Voženílek – místopředseda svazu mužů (OV); Miroslav Vodrážka – feministický aktivista, hudebník (MV); Irena Steinhauserová – vysokoškolačka, žena v domácnosti, 6 dětí (IS)			
Způsob oslovení	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	18	nechte reagovat; řekněte nám; prosím vás (3X); počkejte; vy jste se tam dostala; promiňte; víte (2X); vy byste tady; já bych vás žádala; jen řekněte	26	na vás; vy si tedy myslíte; tak to urychlete; vy tady říkáte; to se vy bavíte; prosím vás; nezlobte se; a vidíte; víte co; jestli se bavíte; to říkáte vy; že to nechápete; nepleťte si
Pane/paní + pozice/funkce	3	Paní předsedkyně; pane místopředsedo (2X)	0	
Pane/paní + příjmení	10	Pane vodrážko (2X); pani stajnhauzerová (2X); paní janičková (5X); pane vodrážko	3	OV Paní janičková, JSK pane voženílku; RJ pane vodrážko; JSK pane joch (3X)
Nepřímé oslovení	4	Nechme reagovat paní stajnhauzerovou; jsem se ptala paní předsedkyně; teď něco řeknu tady panu místopředsedovi	0	
Pan/paní	2	Paní ((nedořečenost)) (2X)	0	
Oslovování v mn. č.	6	Dámy (4X); vážení; pánové	2	Dámy; dámy a pan vodrážka si pletou
Oslovení 1. pád	2	Pan vodrážka; co pan místopředseda	0	

Pan/paní + pozice + příjmení	1	Pan doktor joch	0	
Opakování	1	pani stajnhauzerová... ((vyžadování pozornosti)) pani stajnhauzerová	1	Paní ■ paní kafková
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Diskuse o návrhu Evropské komise na kvóty na ženy ve vedoucích pozicích. Evropská komise schválila směrnici nařizující velkým firmám, aby ve svých dozorčích radách angažovaly nejméně 40 procent žen.			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/10175540660-mate-slovo-s-m-jilkovou/212563230800038/video/				
Výňatek: (přepis)				
IS ...[...] TICHŮ ((doplnění gestem)) PJ [dobře tak to je asi unikátní přístup] ... MJ milí diváci...milí diváci já vám děkuji těším se na vás myslím na vás a vy už víte že ve čtvrtek máte slovo				
Poznámka: často replika <i>pod'me si tedy řici</i> ; vystupování IS působí hrubě ((zvyšování hlasu, příkazy))				

20. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Máte slovo			
Datum vysílání:	17.1.2013			
Televizní stanice:	ČT1			
Moderátor:	Michaela Jílková (MJ)			
Hosté:	Petr Hájek – vicekancléř prezidenta republiky (PHá); PaedDr. Alena Gajdůšková – místopředsedkyně senátu (ČSSD) (AG) ; prof. Milan Knížek (podporovatel V. Klause) (MK); Petr Heinrich – organizátor demonstrace proti amnestii (Varnsdorf) (PHe); Tomáš Horký – amnestovaný vězeň (TH); Petra Bártlová – poškozená klientka H-systému (PB)			
Způsob oslovování	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	21	Vy jste mi zase řekl; prosím vás nechte těch slovíček	33	Ted' k vaší otázce; já se vás ted'ko; omlouvám se že vás opravuji; já vám odpovím; PHá PROMINTE ■ nechte mě domluvit; říkáte že; víte co
Pane/paní + příjmení	6	Pane hajnrichu; pane henrichu; paní gajdůšková reagujte; paní bártlová; pane horký (2X)	13	PHá paní gajdůšková (8X); PHá paní bártlová; AG paní jílková; AG pane horký; PHá pane hajnrichu; PHá paní jílková
Nepřímé oslovování	6	a pak bude reagovat pan profesor knížek; tady pan hájek; nechme reagovat tady pana horkého; tak nechme reagovat paní bártlovou; pan horký ted' bude mluvit ((gesta)) mě zajímá pan horký co tomu říká ((gesto směrem k němu));	2	PHe děkuju tady paní senátorce; PHá mohu také já odpovědět paní gajdůškové?↑ (k MJ)
Pane/paní + pozice/funkce	12	Pane vicekancléři (11X); pane profesore (MK);	8	AG pane vicekancléři (2X); PB pane vicekancléři; PHá paní místopředsedkyně senátu; PHe pane profesore; PHá paní senátorko; paní místopředsedkyně; AG pane profesore
Pane	1	Pane k PHá ((nedořečenost)); pan ((nedořečenost));	7	PHá pane (3X) (k PHe); MK vláda pane (k PHe); PHá

				((k přítomnému divákovi)) pane (2X) pojd'te se sem postavit ((45:08))
Kolega	0		1	AG pane kolego (k MK)
Oslovování v mn. č.	4	Vážení (3X); pánové	1	PHe to souvisí dohromady pánové
Pan + funkce (1. pád)	1	Pan vicekancléř;	0	
Pan + příjmení (1. pád)	1	pan hajnrich (2X);		
opakování	4	Pane vícekancléři ■ pane vícekancléři; paní gajdůšková ■ TAK paní místopředsedkyně; paní ne ne ne paní místopředsedkyně chtěla reagovat ((nepřímé oslovení)); paní bártlová ((šeptem)) ■ paní bártlová;	2	PHá paní jílková paní jílková; PHe pane ■ pane vícekancléři
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Máte slovo s Michaelou Jílkovou na téma: Amnestie – pomoc tunelářům nebo akt milosrdenství? Diskuse o amnestii, kterou udělil prezident republiky Václav Klaus tisícům vězňů, o jejím opodstatnění a důsledcích.			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/10175540660-mate-slovo-s-m-jilkovou/213563230800001/video/				
Výňatek: (přepis)				
MJ máte slovo ■ hezký večer milí diváci ...o tom s námi nikdo nediskutuje a proto MÁTE slovo...				
...				
PHe ...a tadleta amnestie ■ kde pustíme bývalí ■ dneska musím říkat bývalí @ ekonomický prostě [šibry]				
PHá [pane] nikoho [takového ta amnestie] nepouští				
PHe [jakože ne?↑]...				
...				
MJ paní marvanová opravdu bojuje za ty klienty				
...				
AG paní jílková ale je to monolog tady pana vicekancléře				
...				
AG pan vicekancléř tady vede docela dramatický monolog...				
...				
MJ ...no dobře ale tady pan horký ještě nepromluvil pane horký				
...				
AG pan vicekancléř argumentoval délkou trvání ■ jasně...				

...

MJ ...ted' bude reagovat pan profesor knižák potom bude mluvit pan hajnrich tak prosím ((gesto k MK))

...

MJ ted' budete reagovat na pana hajnricha ■ prosim ((gesto))

...

MJ...na to se ptal pan [hajnrich]...

PHá [ano] pan hajnrich se ptá...

...

PHe ...nastupuje nečas ■ potom nastupuje blažek ■ potom nastupuje římanová ■ potom nastupujou ti další [...].

PHá kdybyste aspoň říkal pan blažek nebo pan nečas...[...] ...je to pan a paní

...

AG já jsem chtěla skutečně technickou poznámku ■ samozřejmě že pan prezident ani vy ((gesto AG směrem na pana vicekancléře)) ■ kteří ste to nejspíš připravovali ste se nemuseli starat

...

MJ... to má ale paní bártlová pravdu chápete...

...

MJ pan horký mluví ale o há systému (H-system) ((k PHe))

...

MJ ((k PHá)) na toto reagujte protože to je rozšířený názor ve veřejnosti

...

PHá ((k MJ)) vaše právní vědomí je na úrovni paní místopředsedkyně senátu

...

MJ uvidíme jestli jste naše diváky přesvědčil my už musíme končit milí diváci TAK příští týden velice důležité téma ■ vstoupilo do platnosti a pane hajnrichu to by vás možná mohlo potěšit pozor ...přijďte s ní diskutovat o tom■ zda s ní souhlasíte přihlašte se na telefonu... milí diváci ■ já vám děkuji myslím na vás těším se na vás a vy už víte že ve čtvrtek máte slovo naschledanou

Poznámky: pan PH čte dopis adresovaný prezidentovi; AG čte část dopisu adresovaný jí; časté překrývání více promluv najednou; různé varianty vyslovování jména Heinrich (aj, e); v tomto dílu přítomno i několik přihlížejících diváků

21. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Medúza			
Datum vysílání:	6.10.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátoři:	Klára (K) a Nasty (N)			
Hosté:	2 členové skupiny Tatabojs			
Způsob oslovování	Moderátoři		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Tykání	1	(N) to tě baví nebo ne	0	Máš tam třetí plán ((popisování))
Kluci	6	(N) kluci; (K) a teď kluci; (K) tak kluci bavilo vás to	0	
Křestní jméno	1	milane	0	
Zájmena	3	(K) vy plánujete koncert; (K) vy jste vybírali prostor; (K) vy jste tam měli;	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Celková stopáž: 35 (36) minut – Rok výroby: 2012 Žánr: Hudba; Pro děti a mládež			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097295337-meduza/412234100021031/obsah/222591-tata-bojs-rozhovor-c-2/				
Výňatek: (přepis) N dnešními hosty jsou kluci z kapely tatabojs ahoj [kluci] K ano [ahoj] milan jura čau ... K jak se vám líbí grýn dej ((green day)) ■ kluci ... K proč právě ...milane				
Poznámky: v množném čísle: <i>tam zároveň budete křtít;</i>				

22. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Medúza			
Datum vysílání:	20.10.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátoři:	Klára (K) a Nasty (N)			
Hosté:	Skupina Umakart (3 členové)			
Způsob oslovení	Moderátoři		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Tykání	2	(K) a produkci znáš; (K) chceš mi říct;	0	
Kluci	2	(N) ahoj kluci; (N) kluci je;	0	
Pánové	1	(K) a vy pánové	0	
Zájmena	3	(K) a vy jste skládali; jak vy jste na tom; (K) tys říkal;	0	
Křestní jméno	1	(N) dušane	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Celková stopáž: 35 (36) minut – Rok výroby: 2012 Žánr: Hudba; Pro děti a mládež			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097295337-meduza/412234100021032/				
Výňatek: (přepis) N dušane ■ ty to cítíš jinak?↑ ...				
Poznámky:				

23. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Medúza			
Datum vysílání:	27.10.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátoři:	Klára (K) a Nasty (N)			
Hosté:	Kapela Please The Trees (4 členové)			
Způsob oslovování	Moderátoři		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Tykání	0		1	jak říkáš (k K)
Kluci	5	(N) ahoj kluci; (N) kluci a co tři dé klipy; (N) kluci (3x)		
Zájmena	4	(K) vy ste takový vyznavači; (N) vy vlastně ste tam i; proč vy sami tvrdíte; vy ste teď;		
Křestní jméno	0		1	v rámci ještě zpěvaček kláro
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Celková stopáž: 35 (36) minut – Rok výroby: 2012 Žánr: Hudba; Pro děti a mládež			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097295337-meduza/412234100021033/				
Výňatek: (přepis) K já sem si všimla že vy máte hodně klipů v lese ... K vy ste takový vyznavači kántry ((country)) ... K jezdíte taky na koni ... N no ne mě by jenom zajímalo když kluci maj takovej vytříbenej vkus jakou nám vyberou písničku				

...

N vy ste tu desku měli hotovu už ...

...

K běžte na to

Poznámky:

24. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Medúza			
Datum vysílání:	3.11.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátoři:	Klára (K) a Nasty (N)			
Host:	Dorota Barová DB			
Způsob oslovování	Moderátoři		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Tykání	19	(N) jak se ti to líbilo;(K) já sem tě viděla; N tak proč si vybrala;(K) nehraješ;	0	
Křestní jméno	1	(K) dorko jak se ti líbili;	0	
Zájmeno	5	(K) ty jak toho děláš; ty si ještě mimo to všechno; (N) jak to vnímáš ty	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Celková stopáž: 35 (36) minut – Rok výroby: 2012 Žánr: Hudba; Pro děti a mládež			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097295337-meduza/412234100021034/				
Výňatek: (přepis) N ...dnešní medúza vám nabídne slibovaného hosta ((gesto)) ■ dorota bárová ■ ahoj ... K prosimtě ty jak toho děláš strašně moc zpíváš hraješ na čelo většinou to děláš dohromady skládáš taky pro divadelní hry děláš muziku co z toho co ti zabírá nejvíc času ... K jaká je to pro tebe zkušenost ... N co nám zahraješ?↑ ... N vyjímečně se teď zeptám obou slečen ■ jak se vám to líbilo?↑				
Poznámky:				

25. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Medúza			
Datum vysílání:	10.11.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátoři:	Klára (K) a Nasty (N)			
Hosté:	Skupina Kryštof (3 členové)			
Způsob oslovení	Moderátoři		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Tykání	2	(K) nesmíš na všechno skočit (k N); (K) tak rozjed' to (k N)	0	
Kluci	6	(K) čau kluci (i N); tak kluci	0	
Zájmeno	2	(N) vy už máte nějaký plány; (K) a vy máte;	0	
Křestní jméno	1	(K) ty richarde jsi	0	
Pánové	1	(K) co vy pánové	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Celková stopáž: 35 (36) minut – Rok výroby: 2012 Žánr: Hudba; Pro děti a mládež			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097295337-meduza/412234100021035/				
Výňatek: (přepis) N ty říkáš kolegy ... K hele a bylo to nějak dražší než normálně N tak se zeptej normálně kolik to stálo ((smích)) ... N tradice a zvyk u větších kapel je že frontmen kapely si chce udělat i svoji sólovou desku ehh tak je to vlastně i otázka na tebe chtěl bys něco takhle vyzkoušet aniž by to něco znamenalo že se odpojíš od kapely				

Poznámky:

26. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Medúza			
Datum vysílání:	17.11.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátoři:	Klára (K) a Nasty (N)			
Hosté:	Never Sol (2 členky)			
Způsob oslovení	Moderátoři		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Tykání	11	Takže toho nelituješ;(K) jak dlouho už o nich víš;(K) vid'	0	
Holky	9	(K) čau holky; (N) ahoj holky; (K) tak holky; N holky tak	0	
Křestní jméno	2	(K) ty to znáš lenko; (N) sáro já jsem se	0	
Zájmena	5	(K) já vim že ty si studovala;(K) vy byste se spolu; ty seš taková pisatelka; (K) ty si	0	
Nepřímé oslovení	1	*(viz níže)	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Celková stopáž: 35 (36) minut – Rok výroby: 2012 Žánr: Hudba; Pro děti a mládež			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097295337-meduza/412234100021036/obsah/229966-never-sol-rozhovor-c-2/				
Výňatek: (přepis) K ...dvě mladé slečny lenku a sáru nebo teda spíš never sol čau holky... N ale zase by sem ale dodal že ty seš úplně jak bejby z hřišního- ... N holky tak něco bysme od vás taky rádi slyšeli tak co ste pro nás vybrali...				

N *tak se zeptám třeba lenky ■ jak se ti to líbí?↑

Poznámky:

27. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Na plovárně			
Datum vysílání:	15.7.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátor:	Marek Eben (ME)			
Host:	Martina Navrátilová (MN)			
Způsob oslovování	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	15	Máte ráda trávu jako podklad?; řekněte mi, na co člověk...; podle čeho si ho vybíráte...; nejde to na nervy, když hrajete...; Máte nějaký zápas, který...; Byl někdo, kdo Vám...; jestli se nepletu, Vy jste si zažádala o...;	11	ale musím vám říct...; ...už zase plánujete..., nejdřív reagujete na..., ..pak se uvidíte...
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Rozhovor Marka Ebena s nejslavnější tenistkou všech dob (2006). Režie J. Hojtaš			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-plovarne-s-martinou-navratilovou/206522160100017-martina-navratilova/video/				
Ukázka z rozhovoru (přepis): ME dobrý večer MN děkuju dobrý večer děkuju za za takový krásný otevření toho programu ■ ale musím vám říct ■ že bohužel teda jeden zápas... ME vy jste za ten úspěch musela zaplatit poměrně vysokou cenu například tou dočasnou ztrátou vlasti ME co vám nejvíc chybělo co jste si nezbalila ↑ MN mno chyběla mi RODINA... ... ME je pravda ■ že jste si z kraje na turnaje vozila vlastní peřiny↑ MN jo■...				

ME jak to dlouho trvalo ■ než jste se znovu viděla s maminkou↑

...

ME vzpomínáte si na to první setkání s maminkou po těch čtyřech letech↑

...

ME dokázala byste si vybavit ...ty poslední míče ↑ ■ ty vítězné? ↓

...

ME jaký to byl pocit kolik vám bylo let ■ když ste vyhrála první wimbledon?↑

...

MN to si zkuste ■ hrajete tenis?↑ ne vůbec ne ...zkuste hrát tenis s těma (gesto – ukazuje sluchátka) že neslyšíte nic a pak se uvidíte jak tam budete úplně tápat

Poznámky:

28. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Na plovárně			
Datum vysílání:	26.8.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátor:	Marek Eben (ME)			
Host:	Jan Wiener (JW)			
Způsob oslovování	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	4	A váš tatínek byl...?	0	
Pan + titul	1	Pane profesore	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Rozhovor Marka Ebena s veteránem západní fronty a statečným člověkem (2000). Režie J. Hojtaš Stopáž: 23 minut – Rok výroby: 2001			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-plovarne-s-janem-wienerem/20036816030-jan-wiener/video/				
Ukázka (přepis): ME znamená to ■ že jste se vrátil↑ JW ano ME pojd'me se vrátit o pár let zpátky ještě do válečných dob ■ vám se podařilo ještě v jednačtyřicátém dostat za vaším otcem a za jeho druhou ženou... jak se ty osudy vyvíjely dál↑ ME měl jste nějaké vybavení @ jak vůbec čelit těmhle strašlivým stresům↑ ... měl jste nějakou filozofii ■ která vás držela nad vodou↑ JW ano já jsem řekl ■ že jsem měl babičku z... ME měli bychom ještě říct ■ že žijete částečně v americe áá tu a tam přijíždíte do čech učit na univerzitě ale taky jste se vrátil z jednoho řekl bych náboženského důvodu...že↑				
Poznámka: JW gesto a citoslovce (výsměchu...); host emigrant – rodný český jazyk, ale již nemluví jako rodilý mluvčí				

29. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Na plovárně			
Datum vysílání:	2.9.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátor:	Marek Eben (ME)			
Host:	Tomáš Sedláček (TS)			
Způsob oslovování	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	5	Vy jste měl příležitost poznat...; Stejně Vás potkal...; Když si vzpomenete...; Tak mi řekněte...; jaký byste dal trest...?	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Marek Eben pozval před dvěma lety k rozhovoru veterána druhé světové války, politického vězně, armádního generála a především skromného člověka. Pořad vysíláme jako vzpomínku na vynikajícího syna našeho národa (2010). Režie J. Hojtaš Svědectví, vzpomínky			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-plovarne-s-tomasem-sedlackem/210522160100007-tomas-sedlacek/video/				
Výňatek: (přepis)				
Poznámka:				

30. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Na plovárně			
Datum vysílání:	30.9.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátor:	Marek Eben (ME)			
Host:	Lumír Hanuš (LH)			
Způsob oslovení	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	7	vy jste...; ...jste ji pojmenoval?; řekněte mi...; jak víte...?; nepokouší vás to...?; a co si myslíte...?	2	A víte, že...; To znáte, že...;
Pan + titul	2	Pane profesore...; No pane profesore...	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Rozhovor Marka Ebena s profesorem hebrejské univerzity v Jeruzalémě. Spoluautorem světově významného objevu nové endogenní látky v mozku, andanamidu. Režie J. Hojtaš			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-plovarne-s-lumirem-hanusem/212522160100025-lumir-hanus/video/				
Výňatek: (přepis)				
Poznámka: Odborné termíny, hlavní téma konopí				

31. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Na plovárně			
Datum vysílání:	9.12.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátor:	Marek Eben (ME)			
Host:	Jan Baptista Špidlen (JBŠ)			
Způsob oslovení	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	15	jakou ste měl...?, učil jste se na housle?; myslíte?; myslíte si, že...?; našel jste...?; setkal jste se...?; dohledal jste?; vy jste...; čekal jste to?; máte nějaký plán....?	5	Musíte šikovně...;
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Rozhovor Marka Ebena s nejmladším pokračovatelem proslulého českého rodu houslařů. Režie J. Hojtaš			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-ploverne-s-janem-baptistou-spidlenem/212522160100031-jan-baptista-spidlen/video/				
Výňatek: (přepis)				
Poznámka: většina položených otázek ME s klasickou stoupavou melodií				

32. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Na plovárně			
Datum vysílání:	16.12.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátor:	Marek Eben (ME)			
Host:	Božena (Bíba) Brodská (BB)			
Způsob oslovení	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	8	váš tatínek byl...?; měla jste chuť...?; vy máte také...?; máte pocit...?; kdybyste se mohla...?; koho byste si vybrala? ;...řídíte auto?; ...dneska přednášíte?	6	nezapomeňte...; víte?; a to říkáte nádherně; rozumíte; víte?; rozumíte?
Paní + titul	2	Paní profesorko, Tak paní profesorko...	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Rozhovor Marka Ebena s významnou taneční pedagožkou, která nedávno oslavila 90. narozeniny. Režie J. Hojtaš			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-plovarne-s-bibou-brofskou/212522160100030-biba-brofska/video/				
Výňatek: (přepis)				
Poznámka:				

33. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Na plovárně			
Datum vysílání:	30.12.2012			
Televizní stanice:	ČT 2			
Moderátor:	Marek Eben (ME)			
Host:	Gábina Osvaldová (GO)			
Způsob oslovování	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Tykání:	15	Po kom máš ten talent?; A ty si začala psát poměrně pozdě....; nemělas...?; překvapilo tě to?; tys měla...?; čekala si, že to půjde takhle rychle?; ty si...vid'?; bavilo tě to?; když píšeš...?	4	Hele...; no si piš...; hele...; kdybys mi to byl řek dřív.
Křestní jméno	1	gábino	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Rozhovor Marka Ebena se zábavnou herečkou a textačkou. Režie J. Hojtaš			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-plovarne-s-gabinou-osvaldovou/212522160100029-gabina-osvaldova/video/				
Výňatek: (přepis) ME vítám na plovárně gábinu osvaldovou ■ dobrý večer GO děkuju ahoj ME gábino↓ za co tě rodiče doma nejvíc trestali? ↑ GO ■ oni mě moc netrestali ■ ME ne?↑ GO eem eem ((citoslovce nesouhlasu)) já sem byla takový hrozně neduživý dítě a byla jsem strašně taková křehká bledě zelená a vážila jsem až do první třídy asi osmnáct kilo a voni se				

mě báli v podstatě udeřit já vim že sem dostala od maminky jednou @ vařečkou když sem se pokoušela vyskočit z vokna asi v šesti letech ((nádech k výpovědi))

ME proč ? deprese? dětská deprese (úsměv)

GO nó krize středního věku

ME ((smích))

GO já myslím že to byla nějaká kravina...

ME a řekla si mu to? ↑

GO řekla jsem mu to mnohokrát ↓chceš vědět jak to bylo? ↑

ME mno↑

GO já se to pokusím zkrátit...

ME ((smích))

GO dále jsme pokračovali systémem pečkův palác cí je ten oštěpok můj facka a takhle jsme bojovali až mě už jako opravdu tekly slzy a měla jsem hlavu jako meloun a potom sem nakonci podlehla samozřejmě a když poslední facka tak já jsem já jsem řekla VÁŠ tatínek mě pustil a já sem ve dveřích řekla ale můj taky tak to bylo jediná tatínkova tortura

ME prosím tě ty si vlastně byla takovéto dítě z dobré rodiny ne?↑

GO dalo by se to tak říct

ME čím byli rodiče?↑

@ ((nádech ech)) maminka byla venkoncem ničím maminka byla továrnícká dcera

ME jo

GO která si vzala jak to tak bývá komunistu ale předválečného tvrdě tatínek vstoupil do strany někde když mu bylo šestnáct takže von byl takovej ten jako hodně brzo von to měl jako bítls teošku

ME a zůstal?↑

GO no zůstal ale po příchodu sovětských vojsk dostal cukrovku to ho tak zničilo tatínek učil stenaristiku ? vlastně stál u prvních krůčků famu a posléze se tam stal taky prorektorem maminka byla továrnícká dcera uměla krasobruslit anglicky golf jezdit na koni báječně vařit

@ hezky se oblékat

ME ideální manželka

GO ideální ale trošku nákladná

ME nákladná a to ty po ní nemáš protože jestli se nepletu ty nerada nakupuješ

GO to je právě ten důvod

ME jo?↑

GO no samozřejmě prože jako dítě když jsme šli na procházku tak jsme šli ke krejčímu

zkoušet ke kožešníkovi zkoušet na nákup botiček kabelek rukaviček takže já to zoufale
smrtelně nenávidím

ME jo

...

Poznámka: Tykání naznačuje bližší (neoficiální) vztah mezi moderátorem a hostem.

Mluvili také rusky („zlatá nit“ rozhovoru); tempo řeči GO rychlejší

34. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Otázky Václava Moravce			
Datum vysílání:	2.12.2012			
Televizní stanice:	ČT1			
Moderátor:	Václav Moravec (VM)			
Hosté:	1. část: Václav Kučera - náměstek policejního prezidenta (VK); Jakub Šebesta - ústřední ředitel Státní zemědělské a potravinářské inspekce (JŠ) Vladimír Valenta - hlavní hygienik ČR (VV)			
Způsob oslovování	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	12	začneme u vás ((pokynutí ruky))	0	
Pl. pán	1	pánové	0	
Pane + pracovní pozice	5	pane hygieniku; pane ústřední řediteli; pane náměstků; pane hlavní hygieniku; pane řediteli	1	(VV) Pane redaktore
Pane + pracovní pozice + příjmení	7	pane řediteli Šebesto (3x); pane náměstků Kučero (4x)	0	
Celé jméno	1	vladimíre valento	0	
pane	1	Pane ((nedorečenost))	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Hlavní témata 1. části: aktuální stav vyšetřování metylové kauzy; možnosti úřadů, jak zabránit stoupajícímu počtu obětí; účinnost preventivních opatření; výsledky mezirezortní analýzy potlačování černého trhu s alkoholem.			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce/212411030501202/video/				
Ukázka z rozhovoru (přepis): VM v současnosti vedete ■ tři stovky [správních řízení] VV [zhruba tři sta] ... VM ((moderátor se natočí k adresátovi)) jak je na tom státní potravinářská inspekce ■ pane				

ústřední řediteli? ↓

...

VM byla tady řeč o policii ■ vy ste pane náměstkovi jako policisté varovali že mezi lidmi může být...

...

VM i když teď zajišťujete stále další a další litry ↑ ...

VK mám obavy že s tímto číslem zůstaneme...

...

VM jakub šebesta tady mluvil o tom že...

...

VM ...s jak častými kontrolami vladimíre valento počítáte když...

...

VM a hygiena?↑ ((oslovení zástupce jako instituce))

...

VM pro hygienu budou v těch následujících dnech nejbližší JAKÁ opatření aby ...

...

VV já teď bohužel nemohu předjímat

VM @ ■ pane

VV =protože jsme před tím vnitřním připomínkovým řízením ještě ale ten systém už je [nastaven]

VM =[pane řediteli šebesto]...

...

VM slibuji nejen divákům ale i vám že se tomuto tématu věnovat jak budou postupně přijímány zákony @ vládou ■ potažmo poslaneckou sněmovnou které se týkají černého trhu s lihem ↓ děkuji prvním hostům otázek kterými byli náměstek policejního prezidenta václav kučera ■ ústřední ředitel státní zemědělské a potravinářské inspekce jakub šebesta a hlavní hygienik české republiky vladimír valenta ↓ přeji hezký zbytek neděle a děkuji že ste byli hosty otázek ■ naschledanou ((reakce hostů – stejný pozdrav))

Poznámky:

35. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Otázky Václava Moravce			
Datum vysílání:	2.12.2012			
Televizní stanice:	ČT1			
Moderátor:	Václav Moravec (VM)			
Hosté:	2. část: Ludmila Müllerová - /TOP 09/, ministryně práce a sociálních věcí (LM); Jana Hrdá - místopředsedkyně, Národní rada osob se zdravotním postižením ČR (JH); Vladimír Špidla - /ČSSD/, bývalý premiér, ministr práce a sociálních věcí a eurokomisař (VŠ)			
Způsob oslovení	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	16	Vy ste ty podmínky kritizovala...; podle vás, o čem podle vás vypovídá...	5	VŠ (k LM) Myslím si ■ že jste slyšela můj výrok...; LM (k VM) víte, že...; VŠ ale Vy jste zmínil...
Pane/ paní + pracovní pozice/ funkce	12	Paní ministryně (5x), paní místopředsedkyně (3x), paní ministryně (3x), pane bývalý premiére	0	
Pane/ paní + pracovní pozice/ funkce + příjmení	1	Paní místopředsedkyně hrubá	0	
Celé jméno	4	vladimíre špidlo	0	
Nepřímé oslovení	1	Prosím o slovo janu hrubou	0	
Zdvojení oslovení	1	pane bývalý premiére a bývalý ministře práce a sociálních věcí	0	
Pane/paní + příjmení	0		1	LM Pane špidlo

<p>Charakteristika konkrétního dílu pořadu:</p>	<p>Hlavní témata 2. části: budoucnost sociálních karet, stav jednání s Českou spořitelnou; otázka povinného používání sKaret; nový způsob posuzování při poskytování dávek, zejm. příspěvku na péči; zrušení některých částí reformního balíku (povinná veřejná služba); penzijní reforma, zájem o účast ve 2. pilíři, eminentní vzrůst zájmu o 3. pilíř – dopad na rozpočet a další aktuální témata</p>
<p>URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce/212411030501202/video/</p>	
<p>Výňatek: (přepis): ((VM při představování (v iniciálních částech pořadu) rychlé tempo řeči, jedna přítomná žena – asistentka Jany Hrdé - zůstala nepředstavená)) VM: Pozvání do otázek přijala ministryně práce a sociálních věcí české republiky Ludmila Müllerová z TOP 09 VÍTEJTE_v otázkách ■ dobrý den LM ((pokynutí hlavy, úsměv)) děkuji VM vítám i exministra práce a sociálních věcí ■ expremiéra ■ bývalého eurokomisaře vladimíra špidlu z čésesdé ■ hezký dobrý den VŠ ((pokynutí hlavy)) dobrý den VM a pozvání přijala i místopředsedkyně národní rady osob se zdravotním postižením jana hrdá vítejte v otázkách přeji vám hezký dobrý den ((zajímavá melodie hlasu VM)) [jaké znázornění] JH [dobré poledne] VM začneme u vás paní ministryně ■ vy máte ve čtvrtek... ... VM ani ani janu hrubou↑ neuspokojila ta slova ludmily millerové ■ že premiér ■ česká spořitelna i ministerstvo práce a sociálních věcí chce v příštím týdnu přijít s těmi změnami které se týkají VM =a možná námitka ■ že jste nejdřív před zavedením eskarty měli udělat to o čem mluvil vladimír špidla záhy se ptám jakou cestou by šel on jako bývalý ministr práce a sociálních věcí... ... VM paní ministryně tyto ■ argumenty ... VM říká pro tuto chvíli místopředsedkyně národní rady osob se zdravotním postižením jana hrdá @ hosty zůstávají ministryně práce sociálních věcí české republiky ludmila millerová a bývalý premiér a bývalý eurokomisař vladimír špidla z čésesdé ((obrácen na kameru k divákům)) přepněte si na zpravodajskou čtyřadvacítku kde v diskusi pokračujeme už za pár okamžiků po stručných zprávách ... VM ...takže doufám ■ že mě poslouchají manažeři bank a v rámci legitimního očekávání jim to říkám ještě jednou ■ sociální demokracie...</p>	
<p>Poznámky: VM při představování (v iniciálních částech pořadu) rychlé tempo řeči, jedna přítomná žena zůstala nepředstavená – asistentka předsedkyně Národní rady osob se zdravotním postižením; oslovení vladimíre špidlo dáno zřejmě několikerou návštěvou v pořadu</p>	

36. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Otázky Václava Moravce			
Datum vysílání:	9.12.2012			
Televizní stanice:	ČT1			
Moderátor:	Václav Moravec			
Hosté:	2. část: Petr Žaluda, Generální ředitel Českých drah (PŽ); Radim Jančura, ředitel, Student Agency/RegioJet (RJ); Leoš Novotný, zakladatel a generální ředitel LEO Express a.s. (LN)			
Způsob oslovení	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	14	myslíte; prosím vás; a neříkejte že; vy ste mluvil; promiňte vteřinu;	7	PŽ řekněte k RJ (2X); PŽ o který se vy zmiňujete k VM; RJ tak tady nelžete k PŽ;
Celé jméno	6	radíme jančuro; chápu to správně petře žaludo (2X); radíme vančuro; leoši novotný; závěrečná otázka na vás petře žaludo;	0	
Pan + příjmení	4	promiňte pane jančuro; promiňte promiňte pane žaludo; s dovolením pane jančuro ((nechá mluvit PŽ)); s dovolením pane žaludo ((obrací se k LN));	8	PŽ pane jančuro (7X)*
Oslovení 1. pád	3	radim jančura; leoš novotný; pan jančura	1	PŽ pan jančura ((1. pád));
Pan + funkce	1	já vám rozumím pane řediteli k LN	0	
Nepřímé oslovení	2	odpověď leoše Novotného; při- připomínky ((přeřeknutí)) pana jančury	0	
Pan + funkce + příjmení	1	pane řediteli žaludo	0	
Křestní jméno +	0		1	PŽ není to pravda leoši...

tykání				
Pánové	3	pánové (2X); promiňte pánové	0	
Opakování	1	Pane pane ((chtěl promluvit, ale mluvil PŽ))	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Hlavní témata 2. části: konkurence na železnici; nové jízdní řády; ceny jízdného; regionální doprava – smlouvy s kraji; druhá část obsahuje dvě různé debaty, protokol obsahuje jen 2. část			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce-2-cast/212411030511209/video/				
<p>Výňatek: (přepis)</p> <p>VM hlavními hosty další části otázek jsou trojice ředitelů hlavních osobních železničních dopravců v české republice ■ vítám petra žaludu z českých drah ■ radima jančuru z regiodžetu a leoše novotného ze společnosti leoexpres... jak dlouho to podle vás trvá protože...jak dlouho to podle vás... začneme u vás petře žaludo</p> <p>...</p> <p>VM zatím ve dvou tam fungujete ... radíme vančuro vaše odpověď</p> <p>...</p> <p>VM odpověď leoše novotného...</p> <p>...</p> <p>VM shodnete se tedy všichni tři na tom ■ že ...pane řediteli <u>žaludo</u></p> <p>...</p> <p>VM chápu to správně petře žaludo...</p> <p>...</p> <p>VM abychom to vysvětlili divákům...</p> <p>...</p> <p>PŽ ...řekněte mi oba dva kolik dostáváte...třeba pan jančura...</p> <p>...</p> <p>VM při- připomínky ((přeřeknutí)) pana jančury</p> <p>...</p>				
<p>Poznámky: 2. část pořadu, na začátku videozáznamy a uvedení tématu VM; VM i hosté kontaktování hostů i jako zástupců celé společnosti tedy v mn. č. <i>jak tedy skončíte...</i>k PŽ; vsuvky VM s videomateriálem ((o tématu)); * pane jančuro to je lež PŽ několikrát opakoval, zatímco hovořil RJ; překrývání promluv (až ostřejší výměna RJ a PŽ), delší výměna 27. min.;</p>				

37. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Otázky Václava Moravce			
Datum vysílání:	6.1.2013			
Televizní stanice:	ČT1			
Moderátor:	Václav Moravec (VM)			
Hosté:	2. část: Iva Brožová, předsedkyně, Nejvyšší soud ČR (IB); Pavel Zeman, nejvyšší státní zástupce (PZ); Martin Červíček, policejní prezident (MČ)			
Způsob oslovování	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	27	nepředpokládáte; i když se podíváte; takže myslíte že; je to podle vás...; budete instruovat; můžete být konkrétnější; podle vás bude	7	MČ pravděpodobně počítáte (k VM); IB prosím vás (k VM 2x); PV na co narážíte (k VM); PZ jestli dovolíte ještě
Pan/ paní + funkce, titul	6	Vy jste paní předsedkyně; jak se paní předsedkyně; pane policejní prezidente (2x); pane doktore; je paní předsedkyně	0	
Celé jméno	4	pavle zemane; můžete pavle zemane jako nejvyšší státní zástupce říci; martine červíčku; pavle zemane	0	
Nepřímé oslovení		* (viz níže výňatek)	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Hlavní témata: amnestie; stav práva a spravedlnosti a jeho vymahatelnost, bilance roku 2012, výhled do roku 2013; spolupráce policie a žalobců, výroky soudů, vyhodnocování důkazů; legislativní proces, množství a kvalita schvalovaných zákonů; platy soudců a státních zástupců; personální situace na státních zastupitelstvích; legislativní opatření upravující používání operativní techniky; nová struktura policie 2013, policejní rozpočty; zřízení expozitur speciálních policejních útvarů			

URL: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce-2-cast/213411030510106/video/>

Výňatek: (přepis)

VM vstoupili jsme do druhé části diskuse ještě jednou vítejte ((uvedení tématu))

...

VM dalšími dnešní hosty jsou policejní prezident martin červíček vítejte v otázkách hezký dobrý den

MČ dobrý den přeji

VM šéf žalobců ■ pavel zeman dobrý den

PZ dobrý den

VM a vítám i předsedkyni nejvyššího soudu české republiky paní ivu brožovou hezký dobrý den [vítejte v] otázkách

IB [dobrý den]

VM začneme právě u martina červíčka jako policejního prezidenta...

...

VM vy jste k sobotě evidovali šedesát deliktů u lidí kteří opustili věznice na základě amnestie o jaké delikty šlo především

...

VM vy jste paní předsedkyně na adresu té novoroční amnestie a přístupu prezidenta opakovaně uvedla například viz rozhovor pro lidovky že ■ cituji rozkládá právní vědomí české společnosti konec situace

...

VM pavle zemane zmiňoval jsem v úvodu že vy chcete mít...

...

PV...to si přiznejme...

...

VM jak vážné vidíte pane policejní prezidente riziko že vaši policisté kteří dlouhá léta pečlivě vyšetřují eeh kauzy typu...

...

PZ...nicméně jestli dovolíte ještě rád bych doplnil pana policejního prezidenta ((hh)) ■ ono ■...

...

VM pane doktore ■ tak tomu argumentu údajné pomalosti české justice...*ale poslední otázka v této části na ■ eh předsedkyni nejvyššího soudu ivu brožovou zmiňoval jsem že část advokátů a eh senátorů uvažuje o stížnosti...

Poznámky: častá citace VM; oslovení MČ jako zástupce policie v mn.č. – stejně tak i odpovědi v mn.č.; vstupy s reportážemi atd.; referování ohledně dalších veřejně činných osob

38. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Sama doma			
Datum vysílání:	1.10.2012			
Televizní stanice:	ČT 1			
Moderátorky:	Ester Janečková (EJ); Alena Veliká (AV)			
Hosté:	Lenka Petrášková (LP); MUDr. Alice Němcová (AN); Dr. Junhuan Zhang (JZ) a tlumočník Martin Pavelka (MP); Tomáš Vorel (TV) a Anička Linhartová (AL); Mgr. Tomáš Havránek a Patrik Skála			
Způsob oslovení	Moderátorky		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	21	EJ Ale já vám moc děkuju (k LP); EJ nevíte co se děje s; EJ já vám moc děkuju; AV vás poprosím;	1	Víte co (k AV)
Tykání	6	EJ (k AV) oni se jí asi chtěli vyhnout víc; EJ (k AV) tebe určitě taky; AV máš dneska ten svátek	0	
Křestní jméno	6	EJ dobrý den lenko; EJ dobrý den aničko; EJ ahoj tomáši; EJ dobrý den kateřino; EJ kateřino já vám moc děkuju; *	0	
Paní doktorko	4	EJ paní doktorko (k AN) (2x); AV paní doktorko (2x)	0	
Zájmeno	7	EJ vy jste vlastně už trochu děsila (k LP); AV vy ste trochu výmky ne↑↓; vy takhle vyberete...; AV a vy ste nakousl; EJ vy jste se	0	
Pánové	1	AV pánové já vám mockrát děkuju	0	
Jiné prostředky	3	AV vítám tady tomáše havránka a patrika skálu	0	

Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Co je lék - výzkum + vývoj - MUDr. Alice Němcová (dotazy) — Styl - barvy v interiéru - Mgr. Tomáš Havránek a Patrik Skála — Čínská medicína — Tomáš Vorel jr + Anička Linhartová — Prošlé léky - Lenka Petrášková (chat) — Sirotčinec v Africe - Kateřina Znamenáčková
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1148499747-sama-doma/212562220600118/video/	
<p>Výňatek: (přepis)</p> <p>...</p> <p>EJ tak a já už jsem u čtu ((chattu)) kde na mě čeká redaktorka lenka petrášová dobrý den lenko...vy jste totiž dělala zajímavý průzkum...</p> <p>...</p> <p>AV vítám tady paní doktorku alici němcovou dobrý den...</p> <p>...</p> <p>EJ paní doktorko my vám moc děkujeme pro tuto chvíli za všechny zajímavé informace a uvidíme se ještě v průběhu vysílání a teď vás poprosíme abyste přemístila k počítači kam určitě bude chodit spousta dotazů od našich diváků děkujeme ((zvedají se z pohovky))</p> <p>...</p> <p>AN ((k JZ a MP)) ...a vítám tu paní doktorku ti chuang čang ni chao ■ to bylo čínsky dobrý den a tím jsem já s čínštinou skončila proto tady mám martina pavelku který bude tlumočit</p> <p>...</p> <p>AN ((k tlumočnickovi)) paní doktorka se specializuje na léčbu neplodnosti u žen a z toho co mi tady takhle...má paní doktorka nějakou statistiku úspěšnosti?↑</p> <p>...</p> <p>EJ jsme moc rádi že můžeme u nás ve studiu přivítat aničku linhartovou dobrý den aničko a tomáše vorla ■ ahoj tomáši</p> <p>...</p> <p>EJ ...jak to řekl tomáš na začátku</p> <p>...</p> <p>AV... vítám tady tomáše havránka a patrika skálu ■ specialistu na barvy</p> <p>...</p> <p>AV takže si pěkně zatančete petro* ((k divačce, která vyhrála soutěž)) a</p>	
Poznámky: v pořadu zazněla čínština; oslovení obou hostů v mn. č. (jestli můžete prozradit...; vám moc držíme pěsti)	

39. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Sama doma			
Datum vysílání:	2.10.2012			
Televizní stanice:	ČT 1			
Moderátorky:	Ester Janečková (EJ); Alena Veliká (AV)			
Hosté:	Veronika Petláková (VP); Mgr. Tomáš Cikrt (TC); MUDr. Eva Jirsová (EJi); Andrea Hašková (AH); Ivana Andrlová (IA); Mgr. Jarmila Podhorná (JP)			
Způsob oslovování	Moderátorky		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	37	AV věnujete se třeba; nemáte strach; AV já vám děkuji; kolik třeba máte zájezdů (mn.č. – jako zástupce souboru); jste říkala; takže vás můžeme;	7	EJi když se ptáte takto; TC když máte více léků (k AV); IA víte co (3x); IA ale to vy nevidíte; co ste zmiňovala předtím; EJi to ste úžasná (k EJ)
Křestní jméno + tykání	1	EJ jak seš na tom aleno (k AJ)	0	
Paní doktorko	6	EJ dobrý den paní doktorko; EJ paní doktorko (5x)	0	
Zájmeno	7	AV vy ste slíbili; co vy doporučujete↓; EJ vy už ste náš známý host (k AH); vy jste ale říkala; vy jste taky říkala; jak jste se k tomu dostala vy?↑	0	
Pan/paní + příjmení	1	EJ paní podhorná já vám moc děkuju	0	
Křestní jméno + vykání	5	EJ andreo; EJ já vám andreo moc děkuju; AV dobrý den ivano; EJ ivano teď bychom se; ivo já nepochybuju	0	

Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Léky - děti+těhotné - MUDr. Eva Jirsová (dotazy) — Web a kniha o lécích - Veronika Petláková a Mgr. Tomáš Cikrt (chat) — Dětská páteř - Andrea Hašková — Ivana Andrlová — Gemmoterapie - přírodní léky - Mgr. Jarmila Podhorná (převzato z internetových stránek)
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1148499747-sama-doma/212562220600119/video/	
<p>Výňatek: (přepis)</p> <p>EJ ...my vám nabídneme i alternativu ke klasické medicíně ((k divákům))</p> <p>...</p> <p>AV já už přecházím k čtu ((chatt)) kde dnes vítám paní veroniku petlákovou dobrý den...a pana tomáše cikrta nezávislého publicistu</p> <p>...</p> <p>EJ ve studiu vítám paní doktorku evu jirsovou...</p> <p>...</p> <p>AV *ještě jednou přivítám veroniku petlákovou babicovou a pana magistra tomáše cikrta</p> <p>...</p> <p>EJ ve studiu už teď vítám paní doktoru andreu haškovou dobrý den...</p> <p>...</p> <p>AV naším dále dalším hostem a velmi milým hostem je ivana andrlová dobrý den [ivano] vypadáte báječně jak se máte ((smích))</p> <p>IA [dobrý den]</p> <p>...</p> <p>AV paní doktorka eva jirsová je opět tady se mnou v našem příjemném sezení...</p> <p>...</p> <p>EJ ...s paní jarmilou podhornou dobrý den...</p> <p>...</p> <p>EJ paní podhorná já vám moc děkuju a teď už předávám slovo aleně která bude pokračovat povídáním o...</p> <p>...</p> <p>EJ paní doktorka jirsová si s námi dnes povídala o lécích pro těhotné ženy...</p>	
Poznámky:	

40. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Sama doma			
Datum vysílání:	8.10.2012			
Televizní stanice:	ČT 1			
Moderátorky:	Martina Vrbová Hynková (MVH); Jana Havrdová (JH)			
Hosté:	Mgr. Jitka Nesnídalová (JN); MUDr. Jitka Řezáčová (JŘ); Miro Žbirka (MŽ); Mgr. Martina Lišková (ML) a dcery; Klára Vítková Rulíková (KVR); společně v jednom vstupu Leona Machálková (LM), Petr Sýkora (PS) a Radka Šedivá (RŠ) s dcerou Adélkou			
Způsob oslovení	Moderátorky		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	34	Že vás tady můžeme přivítat; budete slavit; slavíte rád; já vás poprosím; MVH co říkáte na (k JN); jak se vám;	7	JN (k MVH) jestli dovolíte; JN mluvíte mi z duše; MŽ zasvěceně hovoříte; KVR jak sama říkáte; JŘ máte pravdu; JŘ říkáte to správně
Tykání	1	JH si nehraješ vid'; vid' (k dceři ML)	0	
Křestní jméno + vykání	11	MVH jitko řekněte; JH dobrý den martino; možná bych vás poprosila martino; JH martino mockrát děkujeme; MVJ jitko moc děkuju za dnešní návštěvu; JH kláro kolik už; JH kláro vy ste se; JH petře; JH leono vy patříte; petře leona.; JH radko váš příběh;	0	
Zájmeno	3	Že vy už jste si dárek dal; a vy tam budete též; ale vy ste zmínil;	0	
Paní doktorko	4	JH paní doktorko (4x) my vás teď poprosíme	0	
Přezdívka	1	JH <u>meky</u>	0	
Holky	1	JH holky já vás poprosím ((k dcerám ML))	0	

Oslovení diváků	4	JH vidíte milí diváci jsme v živém vysílání; milí diváci (2X)	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Vícečetné těhotenství - možnost otěhotnění - MUDr. Jitka Řezáčová (dotazy) — Partnerské vztahy - Mgr. Jitka Nesnídalová (chat) — Proměna před kamerou - divačka Petra — Styl - Lenka Hejátková — Miro Žbirka — Naučné hračky - Mgr. Martina Lišková — Klára Vítková Rulíková - předsedkyně Klubu dvojčat a více — Dobrý anděl - Petr Sýkora, Radka Šedivá a Adélka (převzato z webových stránek pořadu)			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1148499747-sama-doma/212562220600122/video/222956				
<p>Výňatek: (přepis)</p> <p>...</p> <p>MVH ...o tom všem si dneska budeme povídat s jítkou nesnídalovou</p> <p>...</p> <p>MVH možná že máte někde... tak o dvojčatech a vícěrčatech celý tento týden a dnes konkrétně s jítkou řezáčovou paní doktorkou dobrý den</p> <p>...</p> <p>JH ...vám <u>meky</u> děkujeme...</p> <p>...</p> <p>MVH tak teď už s paní doktorkou jítkou řezáčovou budeme pokračovat v našem rozhovoru o dvojčatech vícěrčatech a zaměříme se na asistovanou reprodukci ale ještě předtím tedy přečtu příspěvek...</p> <p>...</p> <p>JH v našem studiu je v tuto chvíli velké množství hostů já začnu velmi rychle představovat ((gesto)) a hned po m pravé ruce je leona machálková zpěvačka ...zakladatele nadačního fondu dobrý anděl petra sýkoru a vítám a vítám tady i radku šedivou a její dceru adélku které patří mezi ty rodiny kterým dobrý anděl pomohl petře prozradíte co vás vedlo k tomu..</p> <p>...</p>				
Poznámky: i oslovení hosta v mn.č. jako zástupce určité skupiny (lékaři, soubor atd...např. je ještě větší riziko pro vás pro lékaře?↑)				

41. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Sama doma			
Datum vysílání:	9.10.2012			
Televizní stanice:	ČT 1			
Moderátorky:	Martina Vrbová Hynková (MVH); Jana Havrdová (JH)			
Hosté:	MDDr. Aneta Mikšů AM; MUDr. Lubomír Hašlík LH; Dagmar Prajzlerová DP; Petr Janda; Galia Malíková GM a dcera Rozárka; Táňa Kalinová TK;			
Způsob oslovení	Moderátorky		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	20	Ted' kdybyste zapátral v paměti; máte nějaké triky; jak se vám s těmi ženami; těšíte se; tak poslouchajte; vid'te; mějte se hezky; můžete prosím	2	PJ bylo mi s váma hezky; TK vy myslíte (k JH)
Tykání	1	JH podáš mi...;	0	
Pan/paní + doktor/doktorka +	7	JH paní doktorko (2x); MVH i JH pane doktore (10x)*	0	
Zájmeno	9	JH když jste zmínil vy jako gynekolog; MVH vy tady hodně mluvíte; vy jste tam s; MVH a vy ste tedy; i vy takové máte; a vy to tak; a vy?↑; měla ste vy ráda; VMH (k LH) a vy sám kdyby;	0	
Diváci	2	JH milé diváčky milí diváci	0	
Křestní jméno	5	MVH my jsme to ted' počítali jano; JH rozárko maminka tam; JH rozárko když máma připravuje večerníček; JH martino (výzva ke kolegyni); JH děkujeme rozárko	0	
Nepřímé oslovení	1	holky my vás tady vítáme	0	

<p>Charakteristika konkrétního dílu pořadu:</p>	<p>Specifika vývoje vícerčat jako plodů - MUDr. Lubomír Hašlík (dotazy) — Rubrika Těhotenství on-line - Táňa Kalinová — Peníze a děti - Dagmar Prajzlerová — Galina Miklínová a dcera — Dětský chrup prevence a péče, rajský plyn - MDDR. Aneta Mikšů (chat) — Výchova a pedagogická práce s vícerčaty - Mgr. Štěpánka Kaňková — Petr Janda</p>
<p>URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1148499747-sama-doma/212562220600123/video/</p>	
<p>Výňatek: (přepis)</p> <p>JH pěkné poledne milí diváci pěkné poledne milé divačky zdravíme vás z prahy začíná další pořad sama doma a my s martinou...</p> <p>...</p> <p>JH na četu je dnes paní doktorka mikšů a budeme si s ní povídat o péči...dobrý den paní doktorko</p> <p>...</p> <p>MVH pan doktor lubor hašlík hezký dobrý den pane doktore ■ vy ste k nám přišel...</p> <p>MVH kdy je pro vás jako pro porodníky nejvhodnější doba...</p> <p>...</p> <p>JH no a v našem studiu teď galina miklínová a její dcera autorka večerníčku o kanafáskovi holky my vás tady vítáme a ptáme se zda máte doma nějaké uspávací rituály</p> <p>...</p> <p>MVH jak vy ste se vlastně sama dostala k večerníčku...</p> <p>...</p> <p>MVH a s panem doktorem hašlíkem budeme pokračovat v tématu o dvojčatech a vícerčatech...</p> <p>...</p> <p>JH v našem miniseriálku onlajn (online) si dnes budeme povídat s porodní asistentkou táňou kalinovou dobrý den</p>	
<p>Poznámky: k LH v množném čísle jako zástupce skupiny lékařů např. <i>vy lékaři; vidíte to rádi i</i> odpovědi v mn.č. např. <i>my takovou variantu nepřipouštíme; my neřešíme...</i>; *oslovení pane doktore i součástí čtení dopisů od diváků</p>	

42. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Všechnopárty			
Datum vysílání:	4.12.2012*			
Televizní stanice:	ČT1			
Moderátor:	Karel Šíp (KŠ)			
Hosté:	Eliška Balzerová (EB); Petr Spálený (PS); Pavel Čapek (PČ)			
Způsob oslovování	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Tykání	90	jsi hrála, stála si o to; musela; to si asi dělala; odstartovala jsi to; ty seš valaška; nedělej ze mě; ty si neseď; ty si nebyl; ty máš tyhle; píšeš ještě skládáš?	11	EB že se toho dotkneš; EB máš pravdu že; EB rychle počítej; EB víš co ti řeknu; PS no ale já ti něco řeknu; PČ promiň já ti do toho vstoupim; PČ tady říkáš
Křestní jméno	5	No eliško; ale eliško; eliško; někdy je květomluva ■ pavle; a ty furt meleš ■ pavle	1	PČ já to od tebe karle беру
Jiné	0		1	et tu brute i ty se mě ptáš?↑
Vykání	0	Víte samozřejmě; abyste věděli (k divákům);	2	EB (k PČ) nic si z toho nedělejte; takže ste druhej
Jiné oslovení	1	Eliška jako první*;	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Zábavná talk show na téma Stálice hvězdného nebe.			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/10090925908-vsechnoparty/211522161600019/video/				
Výňatek: (přepis)				
KŠ dobrý večer ■ (..) dobrý večer ■ (..) dobrý večer ■ (..) děkuji ■ (..) dobrý večer ■ dobrý				

večer také vám ■ (.) milí televizní diváci ■ (.) jak vidíte opět jsme se sešli...dovolte mi
abych pozval našeho prvního hosta je to stálíce našeho nebe (..) eliška balcarová

...

KŠ rozumíš ■ kdyby...

...

EB to tě musím taky malinko opravit ■ to sme se ještě neznali možná @...

...

KŠ zase voni zase nevědí ((k EB)) vo čem mluviš ((gesto k divákům)) moje manželka ■ druhá
manželka ■ se za svobodna jmenovala havránková...

...

KŠ přestože jsme se takhle před kamerou potkali několikrát spoustu věcí o tobě nevím...

...

PS ani nevím čoveče...

...

KŠ ((představení)) no @ pavel komentuje hlavně fotbal nebo i jiný sporty já ani nevím¹...

PČ

...

KŠ přátelé té pro dnešek všechno já vám děkuju za pozornost a za týden naschledanou (...)
eliška jako první ((s gestem při odcházení do zákulisí))*

Poznámky: *natočeno již roce 2011 (vysíláno podruhé); všem hostům KŠ tykal
Ji základní KF informace divákům, zároveň se obrací na PČ...

43. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Všechnopárty			
Datum vysílání:	7.12.2012			
Televizní stanice:	ČT1			
Moderátor:	Karel Šíp (KŠ)			
Hosté:	Jiří Grygar (JG) – astrofyzik, doktor; Jiří Welsh (JW) - basketbalista; Aneta Langerová (AL)			
Způsob oslovení	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	52	Nenudí vás to; chcete říct; prvně od vás; já se vám přiznám; zdála se vám; vy teda koukáte; děte to nevím; prosím vás; vzpomenete si; nehlídala ste náhodou landovi kohouta	7	JG to se vás musím zeptat ■ slyšel ste o; podívejte se vy ste sám (2X); pozvěte si sem; JW ještě bych vás opravil
Pane + titul	4	Pane doktore (4X)	0	
Oslovení mn. č.	2	Přátelé (k divákům)*	0	
Křestní jméno (vykání)	4	Ahoj jirko; odkad' jste přišel jirko; posad'te se aneto, aneto	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Zábavná talk show Karla Šípa. Režie V. Polesný; Stopáž: 43 minut – Rok výroby: 2012			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/10090925908-vsechnoparty/212522161600038/video/				
Výňatek: (přepis) KŠ dobrý večer 2X dobrý večer přátelé dobrý večer milí diváci...já vám to řeknu takhle... ... JG...můj kolega... ... KŠ to není náhoda pane doktore že to padá zrovna sem...				

...
KŠ teďka kdyby pane doktore něco letělo...

...
KŠ pane doktore

...
JG jen pro ty z vás ((směrem k divákům)) kdo ste to ještě nezažili...

...
KŠ posad'te se aneto ■ aneto jestli pak si vzpomenete kdy mi sme se takhle naposledy...

Poznámky: KŠ všem hostům tyká; * na začátku pořadu a na konci

44. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Všechnopárty			
Datum vysílání:	14.12.2012			
Televizní stanice:	ČT1			
Moderátor:	Karel Šíp (KŠ)			
Hosté:	Vanda Hybnerová (VH) - herečka; Ivo Plicka (IP) - textař; Jiřina Svobodová - atletka (JS)			
Způsob oslovování	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	59	Jistě chápete; povídejte; co ho učíte; co ste tam dělal?; vy ste jestli se nepletu; ale ste tam víc; vy ste se vdávala; heleďte se; to ste nevěděla; víte z čeho	6	VH a vy už nekouříte; vy jste si o tom něco přečetl; VH já dělám vaší roli; IP představte si; IP já vám něco řeknu;
Oslovení diváků	4	Milí diváci tady v divadle semafor i milí diváci televizní; přátelé (2X)	0	
Křestní jméno (vykání)	2	ivo; jirinko	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Zábavná talk show Karla Šípa. Hosté: V. Hybnerová, J. Svobodová a I. Plicka. Režie V. Polesný			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/10090925908-vsechnoparty/212522161600039/video/				
<p>Výňatek: (přepis)</p> <p>KŠ dobrý večer milí diváci tady v divadle semafor i milí diváci televizní ■ chtěl bych vás upozornit...</p> <p>...</p> <p>VH já tě mam ráda tati ((s gestem na kameru))</p> <p>...</p> <p>KŠ dobrý večer ivo...</p>				
Poznámky:				

45. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Všechnopárty			
Datum vysílání:	21.12.2012			
Televizní stanice:	ČT1			
Moderátor:	Karel Šíp (KŠ)			
Hosté:	Radko Pytlík (RP) – literární vědec, spisovatel; Radek Štěpánek (RŠ) - tenista; Anna Geislerová (AG) - herečka			
Způsob oslovování	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	50	Máte nějaké připomínky; vy ste to; viděl ste to; vy ste si (2X); u vás asi; vy ste asi; co vy; nelákalo by vás to?;	2	RŠ já sem si dovolil že vás znám jako tenistu...; já vám řeknu;
Oslovení diváků	5	Milí diváci; milí televizní diváci; přátelé (3X)	0	
Pan + titul	2	Pane doktore (2X)	0	
Křestní jméno (vykání)	4	Radku; vy si teď radku užíváte; aňo; nebud'te aňo skromná; tak aňo	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Zábavná talk show Karla Šípa (2012). Hosté: R. Pytlík, A. Geislerová a R. Štěpánek. Režie V. Polesný			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/10090925908-vsechnoparty/212522161600040/video/				
Výňatek: (přepis)				
KŠ Jak se vám ten film líbil...				
...				
RP já sem byl žákem jana mukařovského...				
...				
KŠ od doktora radko pytlíka si ještě honem můžete jít koupit knížku která se jmenuje?↑				
((gesto k RP))				
...				
KŠ tady můžete radku...				

...
KŠ kdybyste bojovali tak jako radek štěpánek to je přece velká pocta ne?

...
KŠ teďka mi řekněte jednu věc a samozřejmě mě kdyžtak opravte

...
KŠ chci slyšet hlavně diváci...

Poznámky: situační komika ((ke konci pořadu si dali KŠ s AG páku a KŠ při to spadl ze židle))

46. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Všechnopárty			
Datum vysílání:	28.12.2012			
Televizní stanice:	ČT1			
Moderátor:	Karel Šíp (KŠ)			
Hosté:	Prof. Ing. Jiří Drahoš, DSc. (JD) – předseda AV; Vlasta Horváth (VH) - zpěvák; Zuzana Kronerová (ZK) - herečka			
Způsob oslovení	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	39	Vidíte; bouchlo vám někdy; tak si představte; vy jako chemik; a vy ste vyhrál; a vaše manželka; musím vám poděkovat	10	JH Pak vám třeba dojde; VH a to víte že jo; řeknu vám takovou věc; prepáčte že vás přeruším; rozumíte
Pane + titul	5	Pane profesore (2X); pane doktore; pane inženýre (2X)	0	
Oslovení diváků	4	Milí diváci; milí televizní diváci; přátelé (2X)	0	
Pane + pozice	1	Pane předsedo	0	
Křestní jméno	1	Vlasto	0	
Pane + příjmení	0		1	ZK Pane šíp
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Zábavná talk show Karla Šípa. Režie V. Polesný			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/10090925908-vsechnoparty/212522161600041/video/				
Výňatek: (přepis)				
KŠ ...zdravim samozřejmě i vás milí televizní diváci...				
...				
KŠ pane profesore ■ teda jako vaše tituly to sem se učil jako básničku jako jo■ to je přece jenom ■ ale nevím kterej z nich jako až vás budu oslovovat kterej mám používat pane doktore				

...

KŠ a co kdybych to průběžně střídal ■ střídal ■ pane předsedo

...

KŠ vy mně odbočujete protože nechcete jako předseda akademie věd PŘIZNAT že tenhle vzorec slyšíte poprvé

...

KŠ já mám pane inženýre dojem...

...

KŠ ještě mi řekněte pane profesore...

...

KŠ *((s úsměvem na kameru)) pane premiére nečasi ■ nevím estli na nás teď koukáte jestli ano já vám přeju za všechny diváky všechno nejlepší v novém roce a kdybyste se podíval ještě doma po šuplíkách ((smích diváků)) ■ naši vědci potřebují ještě devadesát pět miliónů moc se za ně přimlouváme a děkujeme pane premiére

...

KŠ nevím jestli úplně všichni diváci vědí že i maminka byla herečka...

...

ZK já sa sem netlačím pane šíp

Poznámky: ZK Slovenka; otočil se k divákům a vysvětloval topánky ne topinky; * oslovení pan premiéra (jako možného diváka show)

47. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Všechnopárty			
Datum vysílání:	31.12.2012			
Televizní stanice:	ČT1			
Moderátor:	Karel Šíp (KŠ)			
Hosté:	Ivo Šmoldas (IŠ) – doktor filosofie, básník; Josef Fousek (JF) – básničkář a textař; Lukáš Pavlásek (LP) - komik			
Způsob oslovování	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Vykání	46	S čím ste šel; řeknětě mi jako odborník; pijete; měl ste; můžu se vás ještě na něco;	4	IŠ no vidíte; LP já sem vás to pak nechal dořít; IŠ zvykejte si
Tykání	16	(k JF) seš z kladna; ty jako kladeňák; ty si začal;	4	JF jeden řeknu tobě
Oslovení diváků	3	Milí televizní diváci; přátelé (2X)	0	
Pane + titul	4	Pane doktore (4X)	0	
Křestní jméno	2	Pepo ■ mi se známe už; díky pepo	3	JF karle představ si (2X); karle
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Speciální vydání talk show Karla Šípa (2012). Účinkují: J. Fousek, L. Pavlásek a I. Šmoldas. Režie V. Polesný			
URL: http://www.ceskatelevize.cz/porady/10090925908-vsechnoparty/212522161600043/video/				
Výňatek: (přepis) KŠ pane doktore vy ste phdr že jo↑ já abych to nesplet já se v těch titulech nevyznám čili ste doktor filozofie↑ ... KŠ ...který určitě i diváky zajímaj... KŠ vidí rudou židli a už se tam cpe ... JF no ale jeden řeknu tobě				

KŠ = povídej

JF ale nesmíš se na mě štvát ■ říkaj o tobě že to je laskavej pořad...já ti ho teda řeknu...

...

KŠ já doufám že sme vás dnes aspoň trošku s našimi hosty pobavili...

Poznámky: často referují i o jiných osobách (Kramol, manželka, petr, miluška atd...);

Opakování pozdravu dobrý večer (4X), zatímco diváci tleskají; ukázka písňové tvorby JF

48. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Zóna IN 5Angels			
Datum vysílání:	20.5.2012			
Televizní stanice:	Barrandov			
Moderátoři	Hudební skupina 5Angels (M 1-5)			
Host:	Lucie Vondráčková (LV)			
Způsob oslovování	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
křestní jméno	4	ahoj lucko*; lucko já vím; lucko změnilo to; tak lucko mi ti...	0	
tykání	8	nepřipomíná ti to; tys...; ty si byla hrozně hubeňonká	2	když se takle ptáš tak...; neříkej neříkej
holky	0		1	holky vy furt koukáte...
oslovování (2. os. pl.)	0		8	vy evidentně vůbec neznáte; tak uvidíte
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Interview doprovázeno videy a klipy na obrazovce ve studiu.			
Poznámka: *(téměř všechny moderátorky najednou)				
<p>Výňatek: (přepis)</p> <p>M1 Lucko změnilo to potom ňák @ehh jakoby do budoucna tvoji kariéru? Prospělo ti to třeba ve zpívání a tak? Pomohlo ti to?</p> <p>...</p> <p>M1 ...nebo jedla si úplně cokoli</p> <p>LV to mi taky vysvětlíte ■ vy už si teďka dáváte pozor na to co jíte?</p> <p>...</p> <p>M2 ((směle)) tys měla ve svém pořadu vlastně jsi mluvila že ste měla soutěž ((promluva doplněná výraznou gestikulací a pronesená v rychlém tempu; tykání X vykání))</p> <p>...</p> <p>M2 ...když si vlastně byla tolik slavná...</p>				

49. Protokol analýzy oslovení

Název pořadu:	Zóna IN 5Angels			
Datum vysílání:	20.5.2012 II			
Televizní stanice:	Barrandov			
Moderátoři:	Hudební skupina 5Angels			
Hosté:	Martin Harich (MH) a kapela (3 chlapci)			
Způsob oslovení	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
kluci	2	Kluci; M1 kluci	1	MH kluci to byla otázka na vás
Oslovení (2. os. pl.)	0		1	MH vy něvíte co...
Jiný typ oslovení	1	Ne dědo	1	MH ťo stě neveděli babi?
tykání	4	k jakýmu zvířeti by ses přirovnal?; kdo je tvůj idol (k MH); chodíš s někým (k MH)	3	MH vješ čo (2 X)
křestní jméno	1	M2 Martine ■ jaký se ti líbí holky	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Více jak tři minuty. V ZOO, ne klasicky ve studiu.			
Poznámka: chlapci hovořili slovensky				
Výňatek: (přepis) ... MH ta puberta to je zákeřná věc				

50. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Zóna IN 5Angels			
Datum vysílání:	27.5.2012			
Televizní stanice:	Barrandov			
Moderátoři:	Hudební skupina 5Angels			
Host:	Jonáš (hudebník a kreslíř komiksů)			
Způsob oslovování	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
Tykání	5	Jak dlouho kreslíš; a prosimtě; pááni a ty seš spíš...	0	
Křestní jméno	1	jonáši	0	
Oslovování 2.os.mn	0		1	to tady před vámi ani nemůžu říct
Holky	1	a teď už holky asi jenom	0	
Jiné	1	princi kaspiane ahoj	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	V pozadí hudba ((host hudebník a kreslíř)). Část pořadu proložena ukázkami z koncertu s celkovou dobou trvání tři a půl minuty.			
Poznámka: loučení čau ahoj a giv mí fajf (give me five)				
Výňatek: (přepis) M vau to je úžasný ■ jak dlouho kreslíš takovejhle obrázek?↑				

51. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Zóna IN 5Angels			
Datum vysílání:	3.6.2012			
Televizní stanice:	Barrandov			
Moderátor:	Hudební skupina 5Angels			
Host:	Freestylová skupina, barman Petr			
Způsob oslovování	Moderátor		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
holky, kluci	2	A kluci ■ naučíte nás něco?; (jedna z dívek k ostatním) holky	3	Holky ■ když tady tak skáčete;
křestní jméno	2	Ahoj pét'o; pét'o? ■ jak dlouho jsi barmanem?;	0	
tykání (sg. a pl.)	4	hele a máš svůj nejoblíbenější drink; co bys jí doporučil; prozradíš nám	6	P tak ■ můžeš mi to zapnout (k jedné z dívek); P ještě můžeš přidat; P ...ti nedokázal...; tak si to pod'te vyzkoušet taky (na všechny)
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Pořad má několik různých částí. První část s rozhovory byla natočena venku se skupinou dívek a skupinou mladých mužů, kteří se zabývaly freestylovým skákáním. Neoslovovali se jmény. K povšimnutí byl oční kontakt účastníků. Do další části byl pozván barman Petr. Ukazoval a popisoval přípravu koktejlů a užíval všeobecný podmět (přidáme, připravíme).			
Poznámka: Pro celý díl bylo charakteristické tykání.				
Výňatek: (přepis)				

52. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Zóna IN 5Angels			
Datum vysílání:	10.6.2012			
Televizní stanice:	Barrandov			
Moderátoři:	Hudební skupina 5Angels (moderátorky M, M1...)			
Hosté:	Dana Batulková (DB), dcera Marie (Ma)			
Způsob oslovování	Moderátoři		Hosté	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
holky (mn.č.)	1	tak my vás tady holky vítáme	2	to už je holky (DB k dívkám); DB my moc taky děkujem holky
tykání	3	ví to o tobě? (jedna z dívek k dceři marii); ty chceš být...	0	
vykání	4	a vy to nechcete povolit (dívka k herečce); s vámi plácnu*; kde je u vás ta hranice*; když vám to bude *;	3	třeba vid' (matka k dceři); tak říkej; prosimtě (DB k jedné z tázajících se dívek)
křestní jméno	2	Marije a jaký to je mít známý rodiče?; <u>dany</u> ■ jak dlouho jste herečkou?	0	
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Rozhovor trval necelých 7 minut. Bez představení se pozdravily a začaly v rozhovoru (divákovi nejsou hosté představeni)			
Poznámka: Výrazná gestikulace jedné z moderátorek. (dívky k DB) jste super DB (k dívkám) jste taky super...* není jasné, na koho mluví, zdali na obě či jen na DB(vykání nebo 2. os. pl.) Moderátoři a hosté od sebe byli poměrně daleko a nebylo jasné, na koho hovoří. Dotazování na jinou osobu (Jakub Prachař).				
Výňatek: (přepis)				
M tak my vás tady holky vítáme ahoj (hromadně)				

DB a Ma ahoj

M1 já bych si s váma plácla až nakonec přže ste od nás ...

M1 já bych začla první otázkou ■ jaká je marijánka dcera? ↓

((smích dcery))

DB ježiši teď nevím jestli tady mám říkat takový hezký věci vo ní ale já nevím co bych špatnýho troš jako vo ní řekla ...

M2 kdy jste se nejvíc pohádaly? ↓

Ma nóó ■ myslím že nejvíc jsme se hádali ? když jsem chodila na klavír eště dřív [takže]

M1 =[hhh (citoslovce údivu) jóo to] naprosto přesně znám

((Šum mezi dívkami))

M3 =[jóo nóó] já taky

Ma víte o čem mluvím

...

((dívky - často reakce na odpovědi úsměvem))

M1 kdy je u vás ta hranice mezi rodičovstvím a kamarádstvím?

DB to je spíš jako na mě že jo asi...[...]

M1 [teď mi to jako dochází]

...

DB umím bejt i třeba zásadová nebo přísná

((na dceru)) že jo někdy vid'?

M3 a marije jaký to je mít známý rodiče?↓

...

M1 máte náky jako problémy s nákupama ■ že třeba marijánka chce hodně oblečení a vy to nechcete povolit nebo jako...

...

M4 dany ↑ ■ jak dlouho jsi herečkou? ↓

DB já? ↑ prosímtě já jsem herečkou od vysoké školy...

M1 a ty si zkoušela být herečkou?

...

M1 [Aaa] co byyy sis předs- ((změna v řeči doplněná gestem)) představovala byste vy pro marijánku...

...

M my vám děkujem ■ bylo to s vámi úžasný

53. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Zóna IN 5Angels			
Datum vysílání:	17.6.2012			
Televizní stanice:	Barrandov			
Moderátoři:	Hudební skupina 5Angels			
Hosté:	Supina 3 beatboxových hudebníků (1; 2; 3)			
Způsob oslovování	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
kluci /holky (mn. č.)	4	Kluci ■ to bylo skvělý; kluci...; kluci	9	ahoj holky; čau holky; holky, 1 holky pozóoor; kluci ne?↑ (jeden k ostatním)
2 os. pl.	4	Jak dlouho vám trvalo; máte úžasný vlasy	3	když bouchnete..;
tykání	0		2	(jeden k druhému) vid'; a ty budeš zpívat
Křestní jména (přezdívky)	0		3	1 <u>teri</u> (2), enčí, niky
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Rozhovor s mladíky trvá necelých 7 minut. Na začátku měli hosté malé vystoupení, dívky jim zatleskají, poté se pozdraví a začnou rozhovor, aniž by byli hosté představeni divákům. Seděli k sobě blíže.			
Poznámka:				
Výňatek: (přepis)				
...				
1 Ty ■ jak se menuješ				
Enčí				
Enčí ■ tak ty budeš c a nad tebou?↑				
Niky				
1 Niky bude č				
...				

54. Protokol analýzy oslovování

Název pořadu:	Zóna IN 5Angels			
Datum vysílání:	24.6.2012			
Televizní stanice:	Barrandov			
Moderátoři:	Hudební skupina 5Angels			
Host:	Kouzelník Radek Bakalář (RB)			
Způsob oslovování	Moderátor		Host	
	výskyt	příklady	výskyt	příklady
holky	1	holky (k ostatním)neměl tady...	3	holky jsem tady ...; holky tak víte co; hele holky mě něco napadlo
křestní jméno	1	radku	0	
deminutivum	1	radečku	0	
tykání	6	už se ti někdy stalo...; tak dík (2X); jak to děláš	1	a ty ho hraješ?; já tě zapojim...
ty	1	Ty prej dokonce i tancuješ	1	Počkej ty umíš kouzlit jo
oslovování 2.os.pl.	0		10	dívejte se dobře; já vás rozštípu; pod'te sem...
Charakteristika konkrétního dílu pořadu:	Hudba a zvukový doprovod (dívky „ječely“ a vyluzovaly různé zvuky) dominantní v tomto dílu.			
Poznámka: rozkaz - Nenič mi byt!; jo pod'				
Výňatek: (přepis) M tvoje jméno je? RB ehh moje jméno je radek bakalář M dobře tak radečku RB ((hluboce dýchá)) nebo taky dokonalej muž ((smích děvčat))				

Transkripční značky

■	pauza
↓	klesnutí melodie
↑	stoupnutí melodie
?	otázka
@	hezitační zvuk
_____	nesrozumitelné slovo či úsek textu (předpokládáný)
[]	postranní svorka spínající řeč téhož mluvčího (mluví zároveň více mluvčích)
XY	velká písmena značí zdůraznění slabiky nebo slova
=	okamžité, až překotné navázání na repliku partnera
-	nedokončení slova
< >	pasáž pronesená se smíchem
(())	komentář přepisovatele
...	vypuštění části transkriptu